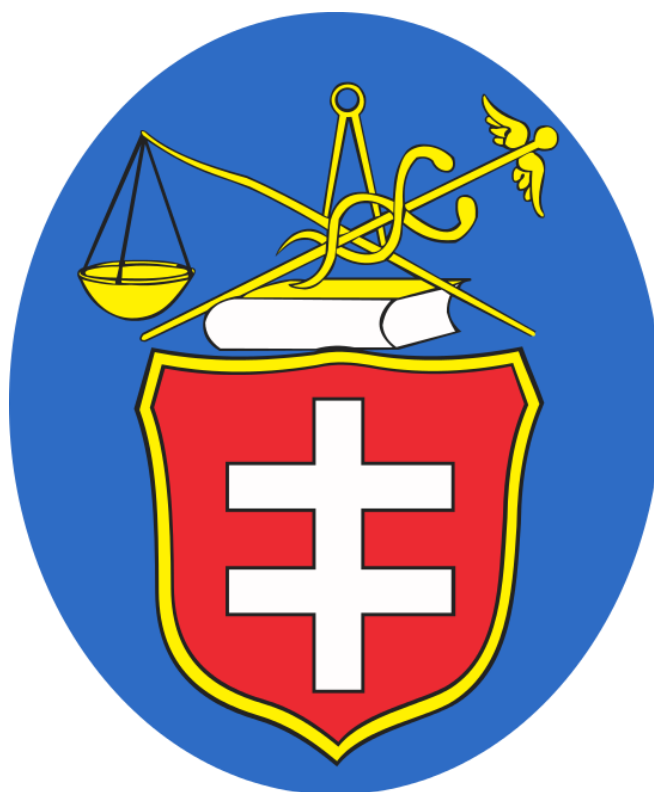

Załącznik do Uchwały Nr XVI/93/16
Rady Miejskiej w Leżajsku
z dnia 29 lutego 2016 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA LEŻAJSKA NA LATA 2016-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2022

MIASTO LEŻAJSK

LEŻAJSK, GRUDZIEŃ 2015 R.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA LEŻAJSKA NA LATA 2016-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2022

MIASTO LEŻAJSK

OPRACOWANIE: Laboratorium Wiedzy
Doradztwo Opracowania Szkolenia

AUTORZY: mgr inż. Patryk Sobota
mgr Wojciech Pałka

Autorzy składają serdeczne podziękowania Pracownikom Urzędu Miasta Leżajska za udostępnione materiały, merytoryczne wskazówki oraz dyskusje, bez których realizacja pracy w przedłożonej formie i zakresie byłaby niemożliwa.

LEŻAJSK, GRUDZIEŃ 2015 R.

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
1.1. Wstęp.....	5
1.2. Cel przygotowania Programu	5
1.3. Metodyka opracowania	5
1.4. Etapy opracowania Aktualizacji Programu.....	6
1.5. Analiza danych wejściowych	6
1.6. Analiza problemu	7
1.7. Strategia ochrony środowiska	7
2. Uwarunkowania prawne wynikające z obowiązków samorządów i przedsiębiorstw	9
2.1. Obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i wspólnotowego	9
2.2. Uwarunkowania zewnętrzne	18
2.3. Dokumenty miasta Leżajska	32
3. Ogólne informacje o mieście	33
3.1. Ludność	35
3.2. Położenie geograficzne i morfologia terenu.....	35
3.3. Użytkowanie gruntów	37
3.4. Geomorfologia	37
3.5. Klimat.....	40
3.6. Obszary użytkowane rolniczo.....	41
3.7. Obszary użytkowane przemysłowo	41
3.8. Obszary użytkowane na cele rekreacyjne	42
3.9. Formy ochrony przyrody.....	44
3.10. Transport.....	47
3.11. Gospodarka wodno-ściekowa	48
3.12. Gospodarka odpadami	56
3.13. Zasoby surowców naturalnych	57
4. Ocena stanu środowiska	59
4.1. Stan czystości wód powierzchniowych	59
4.2. Stan czystości powietrza atmosferycznego	62
4.3. Klimat akustyczny	71
4.4. Stan jakości gleb	72
4.5. Promieniowanie niejonizujące	73
4.6. Poważne awarie przemysłowe	75
5. Ocena dotychczasowej polityki ochrony środowiska w Mieście Leżajsk	76
6. Cel nadrzędny i priorytety ekologiczne Miasta Leżajska.....	76
7. Cele i kierunki ochrony środowiska do 2020 roku	77
7.1. Jakość powietrza atmosferycznego.....	77
7.2. Gospodarka wodno-ściekowa i ochrona wód	78
7.3. Gospodarka odpadami	79
7.4. Hałas.....	80
7.5. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	80
7.6. Ochrona i racjonalne wykorzystanie surowców naturalnych	80
7.7. Ochrona powierzchni ziemi	81
7.8. Ochrona przyrody.....	81

7.9. Zieleń miejska	82
7.10. Racjonalna gospodarka leśna	82
7.11. Zagrożenia naturalne	83
7.12. Poważne awarie przemysłowe	83
7.13. Turystyka i rekreacja	83
7.14. Edukacja ekologiczna	84
7.15. Monitoring jakości środowiska	84
8. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań przewidzianych do realizacji w latach 2016-2020 oraz do 2022 r.	84
9. Zarządzanie programem	92
9.1. Struktura zarządzania programem	92
9.2. Monitoring wdrażania Programu.....	93
9.3. Możliwość finansowania POŚ	93
9.4. Harmonogram wdrażania Programu.....	97
10. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	97
11. Wykaz użytych skrótów	102

1. Wprowadzenie

1.1. Wstęp

Podstawą prawną opracowania „Programu ochrony środowiska dla miasta Leżajska na lata 2016-2020 z perspektywą do 2022” zwanego dalej Programem jest art. 17 ustawy - Prawo Ochrony Środowiska, który określa, że programy ochrony środowiska opracowuje się na poziomie województw, powiatów i gmin w celu realizacji polityki ekologicznej państwa.

Nowy program został przygotowany w oparciu o dokument bazowy – „Program Ochrony Środowiska dla miasta Leżajska na lata 2010 - 2013, w perspektywie na lata 2014 - 2017” przyjętym przez Radę Miasta Leżajska Uchwałą Nr XXXIX/248/10 z dnia 30 sierpnia 2010 roku. Po przyjęciu przez Radę Miasta, będzie on miał charakter dokumentu obowiązującego, precyzującego cele do osiągnięcia w poszczególnych elementach środowiska, priorytety oraz konkretne zadania w perspektywie krótkoterminowej, średnio- i długoterminowej.

1.2. Cel przygotowania Programu

Celem aktualizacji Programu Ochrony Środowiska jest określenie, na podstawie aktualnego stanu środowiska, celów i priorytetów ekologicznych oraz zadań do realizacji dla jego poprawy. Cele, priorytety i zadania wyznacza się biorąc pod uwagę najważniejsze potrzeby i efektywne wykorzystanie możliwych do uzyskania środków finansowych. Z założenia Program ma służyć rozwiązaniu problemów w zakresie ochrony środowiska na analizowanym obszarze, w przyjętej perspektywie czasowej. Wdrożenie Programu przyczyni się do realizacji idei zrównoważonego rozwoju miasta, efektywnie wykorzystującego swoje zasoby, a ponadto do realizacji wielu innych celów, określonych w strategiach, programach i planach rozwoju województwa i miasta.

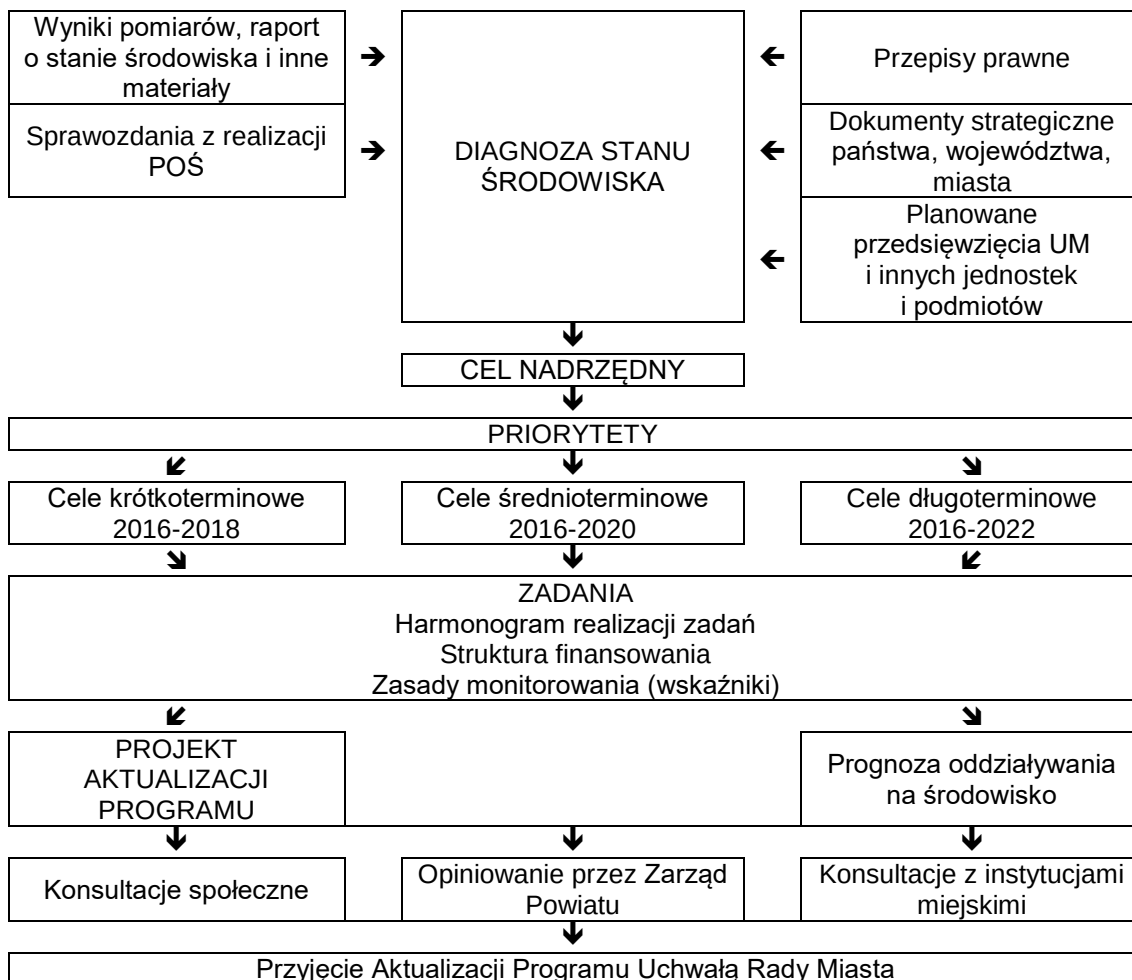
1.3. Metodyka opracowania

Opracowanie aktualizacji Programu wykonano zgodnie z aktualnie obowiązującymi w tym zakresie aktami prawnymi, m.in. z przepisami ustawy - Prawo Ochrony Środowiska, ustawy - Prawo wodne, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o odpadach wraz z aktami wykonawczymi do tych ustaw - rozporządzeniami oraz przygotowaną przez Ministerstwo Środowiska (Warszawa, wrzesień 2015 r.) instrukcją pn.: „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

1.4. Etapy opracowania Aktualizacji Programu

Poszczególne etapy opracowania „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Leżajska na lata 2016 - 2020 z perspektywą do 2022 r.” przedstawione zostały na diagramie poniżej.

1.5. Analiza danych wejściowych

Przed przystąpieniem do aktualizacji analizie poddano specyficzne uwarunkowania miasta oraz stan środowiska z uwzględnieniem wszystkich komponentów takich jak:

- jakość powietrza atmosferycznego
- zasoby wodne
- gospodarka odpadami
- hałas
- promieniowanie elektromagnetyczne
- zasoby surowców naturalnych
- gleby
- gospodarowanie zielenią
- gospodarka leśna
- zagrożenia naturalne
- poważne awarie przemysłowe
- turystyka i rekreacja

- transport.

1.6. Analiza problemu

Dokonano hierarchii wskazanych problemów środowiskowych porządkując je na 3 grupy tj. począwszy od najważniejszych do najmniej pilnych w skali miasta. Do grupy pierwszej zaklasyfikowano najważniejsze i najpilniejsze do rozwiązania problemy środowiskowe. Do grupy drugiej zaklasyfikowano problemy ważne, ale mniej pilne niż w grupie pierwszej. Do grupy trzeciej zaklasyfikowano problemy ważne, ale najmniej pilne z punktu widzenia całego miasta. Tak przygotowana analiza danych wejściowych oraz dogłębna analiza problemów pozwoliła na opracowanie założeń strategii ochrony środowiska.

1.7. Strategia ochrony środowiska

Po dokonaniu analizy danych wejściowych oraz analizy problemów opracowana została strategia ochrony środowiska miasta Leżajska. Wyznaczenie celów ekologicznych do roku 2018 w perspektywie 2020 roku wraz z wyznaczeniem kierunków działań, które mają prowadzić do osiągnięcia celów ekologicznych dla:

- jakości powietrza atmosferycznego,
- ochrony wód i gospodarki wodno- ściekowej,
- gospodarki odpadami,
- hałasu,
- ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ochrony i racjonalnego wykorzystania surowców naturalnych,
- ochrony powierzchni ziemi,
- ochrony przyrody,
- zieleni miejskiej,
- racjonalnej gospodarki leśnej,
- zagrożeń naturalnych,
- poważnych awarii przemysłowych,
- turystyki i rekreacji,
- edukacji ekologicznej,
- monitoringu jakości środowiska.

Jako cel nadrzędny przyjęto: Rozwój gospodarczy miasta Leżajska przy poprawie stanu środowiska naturalnego. Cele długoterminowe określone zostały na podstawie analizy aktualnej sytuacji i oczekiwanych zmian w ochronie środowiska z uwzględnieniem obowiązujących i planowanych zmian przepisów prawa polskiego i unijnego, programów rządowych, regionalnych i lokalnych, aktualnych strategii krajowych, wojewódzkich i regionalnych oraz programów sektorowych z uwzględnieniem wytycznych wskazanych w RPOS 10/11, a także możliwości finansowania działań w ramach określonych priorytetów. Cele zostały określone z uwzględnieniem kryteriów takich jak:

- ocena aktualnego stanu środowiska,
- obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i unijnego,
- wymagania dokumentów strategicznych kraju, województwa i regionu,
- możliwości finansowania działań.

W kolejnym etapie prac zdefiniowano przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji. Przedsięwzięcia te zostały ujęte w planie operacyjnym *POŚ* zawierającym terminy realizacji, wielkość nakładów i źródła finansowania oraz jednostki odpowiedzialne za ich wykonanie.

2. Uwarunkowania prawne wynikające z obowiązków samorządów i przedsiębiorstw

2.1. Obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i wspólnotowego

Poniżej przedstawione zostały obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i wspólnotowego w odniesieniu do wybranych komponentów środowiska.

Jakość powietrza atmosferycznego

Kwestie jakości powietrza w prawie unijnym określa dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (tzw. dyrektywa CAFE). Dyrektywa ta ustanowiła m.in. środki mające na celu zdefiniowanie i określenie celów dotyczących jakości powietrza, wyznaczonych w taki sposób, aby unikać, zapobiegać lub ograniczać szkodliwe oddziaływanie na zdrowie ludzi i środowisko; ocenę jakości powietrza w państwach członkowskich na podstawie wspólnych metod i kryteriów, a także uzyskiwanie informacji na temat jakości powietrza, pomocnych w walce z zanieczyszczeniami powietrza i uciążliwościami oraz w monitorowaniu długoterminowych trendów i poprawy stanu powietrza wynikających z realizacji środków krajowych i unijnych. Zgodnie z dyrektywą CAFE informacja na temat jakości powietrza powinna być udostępniana społeczeństwu, a jakość powietrza powinna być utrzymana, tam gdzie jest ona dobra, natomiast powinna być poprawiona w pozostałych przypadkach. Dyrektywa CAFE została wdrożona do prawa polskiego ustawą z dnia 13 kwietnia 2012 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2012 poz. 460). W prawie krajowym kwestię ochrony powietrza reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013 poz. 1232) oraz jej rozporządzenia wykonawcze.

W zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE), mających niebagatelne znaczenie w poprawie jakości powietrza, najważniejszymi aktami prawnymi regulującymi prowadzenie działań dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz.U. L 140/2009 r., z późn. zm.). Natomiast w prawie krajowym kwestie te reguluje ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz.U. 2015 poz. 775), ustawa z dnia 12 stycznia 2007 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne, ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o systemie oceny zgodności (Dz.U. 2007 nr 21

poz. 124) oraz ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. 2011 nr 94 poz. 551).

Zasoby wodne

Polska jako członek Unii Europejskiej od 1.05.2004 r. na mocy Traktatu Akcesyjnego podpisanego 16.04.2003 r. zobowiązała się spełnić do 31 grudnia 2015 r. wymagania dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna - RDW), a także dyrektywy pochodne (tzw. „córki”) dotyczące specyficznych zanieczyszczeń narzucają na kraje członkowskie także wymóg utrzymania lub osiągnięcia dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.

Przepisy dotyczące wód podziemnych określa dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu.

Również kierunki działań w dziedzinie gospodarowania wodami, w krajach należących do Unii Europejskiej, wyznacza Ramowa Dyrektywa Wodna. Szereg zapisów tej dyrektywy transponowano do polskiego prawa poprzez ustawę z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. 2015 poz. 469) i akty wykonawcze do niej. Wprowadzone do polskiego prawa wytyczne RDW w sprawie sporządzania ocen stanu wód powierzchniowych precyzuje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2011 nr 257 poz. 1545).

Ochrona wód przed zanieczyszczeniami z rolnictwa ujęta została przez tzw. Dyrektywę azotanową – tj. dyrektywę Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącą ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego.

Zapisy ww. dyrektyw transponowane zostały do prawa krajowego głównie poprzez przepisy ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, a także ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2015 poz. 139) oraz liczne rozporządzenia wykonawcze.

Ochronę przeciwpowodziową reguluje dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka

powodziowego i zarządzania nim, z której wynika iż: do 2011 r. konieczne jest dokonanie wstępnej oceny ryzyka powodzi; do 2013 r. należy opracować mapy zagrożenia powodzią oraz mapy ryzyka powodzi; natomiast do 2015 r. – plany zarządzania ryzykiem powodzi.

Zapisy dyrektywy zostały transponowane do polskiego prawa głównie poprzez przepisy ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne oraz jej rozporządzenia wykonawcze. Zapisy dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r., zostały transponowane do polskiego prawa głównie poprzez przepisy ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne oraz jej rozporządzenia wykonawcze.

Ochrona przyrody

Podstawowym aktem prawnym w tym zakresie jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2013 poz. 627), na podstawie której powoływane są różnego rodzaju formy ochrony przyrody. Ponadto na podstawie tej ustawy uchwalane są dokumenty stanowiące podstawę zarządzania obszarami chronionymi, czyli: plany ochrony parków narodowych, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody i obszarów Natura 2000, zadania ochronne dla parków narodowych i rezerwatów przyrody oraz plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Ustawa transponuje do polskiego prawa zapisy Dyrektywy Ptasiej (dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) oraz Dyrektywy Siedliskowej (dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory), które nałożyły na państwa członkowskie UE obowiązek utworzenia sieci obszarów Natura 2000. Zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową reguluje ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. 2014 poz. 1153) oraz ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2015 poz. 909).

Z punktu widzenia ochrony krajobrazu istotne znaczenie ma ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2015 poz. 199), a także ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. 2013 poz. 1409).

Hałas

Podstawowym przepisem europejskim odnoszącym się do problematyki ochrony przed hałasem jest dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu

w środowisku. Wymagania zawarte zarówno w tej dyrektywie jak i innych aktach prawa unijnego zostały wprowadzone do polskiego prawa poprzez ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska oraz ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 2001 nr 100 poz. 1085). Przepisy te wskazują, iż dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy istnieje obowiązek tworzenia map akustycznych, które powinny zostać wykonane do dnia 30 czerwca 2012 r. Obowiązek opracowania map akustycznych leży również na zarządzającym drogą, linią kolejową lub lotniskiem, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach. Ponadto z przepisów tych wynika, iż dla terenów zagrożonych hałasem (na których występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112) muszą powstawać programy ochrony przed hałasem, których celem jest dostosowanie poziomów hałasu do dopuszczalnego. Na zarządcach dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk lub portów spoczywa obowiązek prowadzenia pomiarów poziomów hałasu, który to jest regulowany przez rozporządzenie Ministerstwa Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem (Dz.U. 2011 nr 140 poz. 824). Rozporządzenie to określa przypadki, dla których należy prowadzić pomiary ciągłe, pomiary okresowe, metodyki oraz lokalizacje punktów pomiarowych, sposób ewidencjonowania wyników pomiarów i inne.

Innymi rozporządzeniami obowiązującymi w dniu przyjęcia *POŚ* są:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010 r. w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu LDWN (Dz.U. 2010 nr 215 poz. 1414),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (Dz.U. 2014 poz. 1227),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących rejestru zawierającego informacje o stanie akustycznym środowiska (Dz.U. 2008 nr 82 poz. 500),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. 2005 nr 263 poz. 2202),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać mierniki poziomu dźwięku, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych (Dz.U. 2007 nr 105 poz. 717),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem (Dz.U. 2002 nr 179 poz. 1498).

Odpady

Problematykę gospodarki odpadami Unii Europejskiej porusza m.in. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy, dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów, itp. Przepisy unijne w zakresie odpadów do prawa krajowego są obecnie transponowane poprzez: ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21), ustawę z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz.U. 2013 poz. 1136), Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz.U. 2013 poz. 888), ustawę z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz.U. 2014 poz. 1413), ustawę z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.U. 2015 poz. 140), ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. 2013 poz. 1155), ustawę z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów (Dz.U. 2015 poz. 1048) oraz ustawę z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz.U. 2015 poz. 687). Przepisy zawarte w tych ustawach regulują kwestię gospodarki odpadami w Polsce. Unijne przepisy odnoszące się do gospodarki odpadami komunalnymi zostały wdrożone do prawa krajowego przez ustawę z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 nr 152 poz. 897). Przepisy znowelizowanej ustawy weszły w życie 1 stycznia 2012 roku (z wyjątkami), jednakże nowy system gospodarowania odpadami funkcjonuje w pełni od 1 lipca 2013 roku. Do kluczowych zmian, jakie wprowadza w/w ustawa, zalicza się m.in. obowiązek przejęcia obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie odbierania odpadów komunalnych przez gminę (na terenach zamieszkałych), tryb wyboru przedsiębiorcy odbierającego odpady komunalne oraz wprowadzenie obowiązku budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych jako zadania własnego gminy – realizacja nowych inwestycji musi być zlecona w trybie przetargu lub realizowana w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) albo koncesji na roboty budowlane bądź usługi.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie - Prawo ochrony środowiska, przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 nr 192 poz. 1883) określa m.in. dopuszczalne poziomy tych pól dla terenów przeznaczanych pod zabudowę mieszkaniową i dla miejsc dostępnych dla ludności. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska zawiera regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska przed przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Zgodnie z art. 121 ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Wykonanie pomiarów pól elektromagnetycznych w środowisku należy do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Ustawowo badania tego zanieczyszczenia przeprowadzane są dla:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- miejsc dostępnych dla ludzi.

Zasoby surowców naturalnych

Obecnie obowiązujące prawodawstwo unijne nie reguluje spraw dotyczących rozpoznania geologicznego, pozostawiając to w kompetencji państw członkowskich. Głównym aktem prawnym obowiązującym w tym zakresie w Polsce jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2015 poz. 196), która stanowi, że na poszukiwania i eksploatację kopalin konieczne jest uzyskanie koncesji udzielanej przez ministra właściwego do spraw środowiska, marszałka lub starostę. Koncesja na wydobywanie kopalin ze złóż jest poprzedzona akceptacją dokumentacji geologicznej, projektu zagospodarowania złoża oraz wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, o ile jest to wymagane przez prawo. Dzięki temu uzyskuje się kontrolę nad ochroną zasobów kopalin, w tym wód podziemnych uznanych za kopaliny, tj. wód leczniczych, termalnych i solanek, przed nieracjonalną, rabunkową lub niszczącą eksploatacją. Ważnym, realizowanym od szeregu lat zadaniem jest wykonanie mapy geośrodowiskowej Polski w skali 1:50 000 wykazującej warstwy tematyczne dotyczące

m.in. udokumentowanych złóż kopalin, waloryzacji obszarów do składowania odpadów oraz obszarów chronionych. Mapa ta ma podstawowe znaczenie dla sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego na wszystkich szczeblach.

Gleby

Przepisy prawne dotyczące ochrony gleb określa ustawa - Prawo ochrony środowiska, która stanowi, iż ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości. Natomiast w przypadku zanieczyszczenia gleby lub ziemi podmiot zanieczyszczający ma obowiązek przeprowadzić jej rekultywację. Zasady odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku określa ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. 2014 poz. 1789). Wartości stężeń zanieczyszczeń w glebie lub ziemi, których przekroczenie powoduje, iż glebę i ziemię uznaje się za zanieczyszczoną określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359).

Tereny przemysłowe

Zarówno w unijnym, jak i w polskim ustawodawstwie brak jest odrębnych przepisów prawnych, które regulowałyby zagadnienia dotyczące zagospodarowania zdegradowanych terenów przemysłowych. Zapisy dotyczące problematyki tych terenów można znaleźć w dyrektywach i ustawach wymienionych poniżej:

- Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu,
- Dyrektywa 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz zmieniająca dyrektywę 2004/35/WE.

Od 1 stycznia 2012 r. głównym aktem prawnym obowiązującym w Polsce w tym zakresie jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, z tym że do rekultywacji gruntów po działalności górniczej stosuje się przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2015 poz. 909).

Przepisy prawne dotyczące ochrony gleb określa ustawa - Prawo ochrony środowiska, która stanowi, iż ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości. Natomiast w przypadku zanieczyszczenia gleby lub ziemi, podmiot zanieczyszczający ma obowiązek przeprowadzić jej rekultywację. Z kolei zasady odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku określa ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Wartości

stężeń zanieczyszczeń w glebie lub ziemi, których przekroczenie powoduje, iż glebę i ziemię uznaje się za zanieczyszczoną, określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359).

Zagadnienia związane z ochroną powierzchni ziemi oraz naprawą jej stanu, czyli rekultywacją, są obecnie regulowane w następujących aktach prawnych:

- w ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2015 poz. 909),
- w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013 poz. 1232) oraz wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359),
- w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. 2014 poz. 1789), zwanej dalej ustawą szkodową oraz wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych:
 - rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz.U. 2008 nr 82 poz. 501),
 - rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia (Dz.U. 2008 nr 103 poz. 664),
- w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085).

Poważne awarie przemysłowe

Właściwe organy w sprawach zarządzania kryzysowego, a także ich zadania i zasady działania w tej dziedzinie oraz zasady finansowania działań zarządzania kryzysowego określone zostały w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. 2013 poz. 1166).

Podstawowym aktem prawnym w zakresie poważnych awarii jest ustawa - Prawo ochrony środowiska, w której w tytule IV zawarte są: przepisy ogólne, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową oraz zagadnienie współpracy międzynarodowej w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej o zasięgu transgranicznym.

Zgodnie z ww. ustawą, poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe podczas procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występują jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Również z zgodnie

z powołanym powyżej aktem prawnym przez poważną awarię przemysłową rozumie się poważną awarię w zakładzie.

Wśród innych regulacji prawnych w zakresie ochrony środowiska związanych z przeciwdziałaniem poważnym awariom przemysłowym można wymienić:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz.U. 2003 nr 5 poz. 58),
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. 2014 poz. 1789).

Gospodarka leśna

Wśród innych regulacji prawnych w zakresie gospodarki leśnej można wymienić:

- Ustawę z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. 2014 poz. 1153),
- Ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2015 poz. 909),
- Ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U. 2012 poz. 651),
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 2173/2005 z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia systemu zezwoleń na przywóz drewna do Wspólnoty Europejskiej FLEGT (Dz. Urz. UE L 347 z 30.12.2005)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 955/2010 z dnia 20 października 2010 r. ustanawiającym obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna (Dz. Urz. UE L 295 z 12.11.2010),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2013 poz. 627),
- Dyrektywę Siedliskową (dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory),
- Dyrektywę Ptasią (dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa).

Gospodarowanie zielenią

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym terenów zieleni jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. 2013 poz. 627), na podstawie której powoływane są różnego rodzaju formy ochrony przyrody.

W ustawie tej tereny zieleni otrzymują definicję - tereny wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe oraz cmentarze, a także zieleń towarzyszącą ulicom, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom oraz obiektom kolejowym i przemysłowym.

Ustawa o ochronie przyrody nakłada na Radę Miasta obowiązek zakładania i utrzymywania terenów zieleni miejskiej.

2.2. Uwarunkowania zewnętrzne

Dokumenty strategiczne kraju

Zgodnie z art. 8 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013 poz. 1232) „*polityki, strategie, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu powinny uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju*”.

W rozdziale III wyżej wymienionej ustawy zgodnie z art. 13 polityka ochrony środowiska (dawniej polityka ekologiczna państwa) została zdefiniowana jako zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Dodatkowo art.14 podkreśla, że polityka ochrony środowiska jest prowadzona za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2014 poz. 1649).

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

– perspektywa do 2020 r.

Dnia 15 kwietnia 2014 r. na podstawie art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2014 poz. 1649) Rada Ministrów uchwaliła przyjęcie Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” (BEiŚ). Głównym celem Strategii BEiŚ jest pogodzenie wzrostu gospodarczego w Polsce przez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost z jednoczesną dbałością o środowisko. Jest to szczególnie istotne w kontekście wymagań prawnych jak również konieczności zachowania zasad zrównoważonego rozwoju w aspekcie gospodarczym i społecznym, m.in. poprzez racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych, zmianę dotychczasowych wzorców produkcji i konsumpcji co wpłynie na poprawę jakości życia obecnych obywateli i przyszłych pokoleń.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko. W Strategii BEiŚ zostały wskazane kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r. Kwestią zasadniczą ujętą w Strategii, wpływającą na poprawę jakości życia ludzi

i funkcjonowanie gospodarki są stabilne, niczym niezakłócone dostawy energii z jednoczesną dbałością o środowisko przyrodnicze.

Cel główny BEiŚ realizowany będzie przez cele szczegółowe i kierunki interwencji:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku

Poprawa efektywności energetycznej jest jednym z priorytetów unijnej polityki energetycznej z wyznaczonym do roku 2020 celem zmniejszenia zużycia energii o 20% w stosunku do scenariusza *"business as usual"*.

Kwestia efektywności energetycznej jest traktowana w polityce energetycznej w sposób priorytetowy, a postęp w tej dziedzinie będzie kluczowy dla realizacji wszystkich jej celów.

W dokumencie zostały określone następujące kierunki polityki energetycznej:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw oraz
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii oraz ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Główne cele polityki energetycznej w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko to:

- ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych, minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Cele Polityki Energetycznej Polski do 2030 r. mają zostać zapewnione m.in. przez racjonalne, efektywne gospodarowanie krajowymi złożami węgla oraz dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego.

Zgodnie z Polityką Energetyczną Polski do 2030 roku, udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu w Polsce ma wzrosnąć do 15% w 2020 roku i 20% w roku 2030.

Dokument postuluje również przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie warunków inwestorom dla wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach.

Projekt Polityki Wodnej Państwa 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016)

Projekt Polityki Wodnej Państwa 2030 (PWP) jest dokumentem strategicznym, w którym zostały zidentyfikowane najistotniejsze problemy z punktu widzenia osiągnięcia celów, przed którymi stoi gospodarka wodna. Dodatkowo w PWP zostały wytyczone priorytetowe kierunki, na których koncentrować się będą działania państwa. Obecny system gospodarki wodnej wymaga reformy w celu osiągnięcia najlepszych możliwych efektów ekonomicznych, przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości dostaw odpowiedniej jakości wody społeczeństwu i nienaruszaniu równowagi ekosystemów wodnych. PWP 2030 określa podstawowe kierunki reformy, która ma zostać przeprowadzona poprzez zbudowanie sprawnie działającego zintegrowanego systemu gospodarowania wodami, wykorzystującego nowoczesne mechanizmy prawne, instrumenty ekonomiczne, konsultacje społeczne i podstawy naukowe. Głównym celem PWP 2030 jest zapewnienie powszechnego dostępu ludności do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń wywoływanych przez powódzie i susze, w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównywania dysproporcji regionalnych. Realizacja celu głównego ma nastąpić poprzez realizację poszczególnych celów strategicznych:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów,
- zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę,
- zaspokojenie społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
- ograniczenie wystąpienia negatywnych skutków powodzi i susz,
- reformę systemu zarządzania i finansowania gospodarki wodnej.

Program wodno – środowiskowy kraju

Program wodno – środowiskowy kraju (PKŚK) został opracowany zgodnie z zapisami art. 113a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r., Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.). Dokument ten stanowi realizację wymagań wskazanych w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) w zakresie konieczności opracowania programów działań. PWŚK stanowi uporządkowany zbiór działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie przez wody celów środowiskowych.

Głównym celem PWŚK jest przedstawienie zestawień działań dla realizacji założonych celów środowiskowych, których wypełnienie w określonym czasie pozwoli uzyskać efekty w postaci lepszego stanu wód.

IV Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) jest dokumentem strategicznym opracowanym w celu wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG. Aktualizacja KPOŚK wynika z art. 43 ust. 4c Prawa wodnego, zgodnie z którym kolejne aktualizacje Programu są dokonywane co najmniej raz na 4 lata. Najważniejszą przesłanką przeprowadzenia niniejszej IV aktualizacji jest konieczność dostosowania KPOŚK do wymogów art. 5.2 dyrektywy 91/271/EWG oraz konieczność weryfikacji zapisów Programu w oparciu o prace prowadzone w gminach i województwach w zakresie wyznaczania obszarów i granic aglomeracji. Nadrzędnym celem, sformułowanym w Programie jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. W Aktualizacji KPOŚK oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

Projekt Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)

Dokument określa cele i priorytety gospodarowania wodami w powiązaniu z priorytetami innych dokumentów strategicznych: horyzontalnych, sektorowych i regionalnych umożliwiające wdrożenie dyrektyw Unii Europejskiej oraz realizację idei trwałego i zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w Polsce.

Głównym celem określonym w NSGW 2030 jest zapewnienie powszechnego dostępu ludności do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń wywoływanych przez powodzie i susze. Ma to nastąpić w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zapewnieniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki i poprawy spójności terytorialnej. Równorzędnymi celami strategicznymi sformułowanymi w Strategii są:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi,
- ekosystemów, zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę do picia i dla celów sanitarnych, zaspokojenie społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
- zapobieganie zwiększeniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014

Rolą planów gospodarki odpadami (KPGO) jest podjęcie działań mających na celu dostosowanie obecnej gospodarki odpadami do wymogów unijnych. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami zakłada wzrost ilości wytwarzanych odpadów oraz zmiany ich składu w efekcie rozwoju gospodarczego kraju. W związku z tym konieczne staje się podjęcie działań zmierzających do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, działań wspomagających prawidłowe postępowanie z odpadami, w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, odpadów a także zapewnić odpowiedni sposób realizacji planu zamykania instalacji niespełniających wymagań w zakresie ochrony środowiska oraz plan redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Według KPGO poziom selektywnego zbierania odpadów w najbliższych latach będzie wzrastać, co wpłynie na zmiany ilości i skład odpadów niesegregowanych. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, KPGO jest nadrzędnym dokumentem w zakresie gospodarki odpadami, z którym muszą być zgodne wojewódzkie plany gospodarki odpadami.

Celem nadrzędnym określonym w dokumencie jest osiągnięcie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady zintegrowanej gospodarki odpadami, a w szczególności hierarchia postępowania z odpadami, która polega przede wszystkim na zapobieganiu ich powstawaniu.

Kolejnymi działaniami w zakresie gospodarki odpadami jest przygotowanie ich do ponownego użycia, recykling oraz inne metody odzysku i unieszkodliwiania. Niemniej jednak, najmniej pożądanym sposobem zagospodarowania odpadów jest ich składowanie. Należy zauważyć iż systemem zbiórki odpadów komunalnych i systemem selektywnego zbierania odpadów objętych jest niemal 100% mieszkańców miasta.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKA) jest aktualizacją "Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski" z maja 2002 r. W dokumencie zaznaczono konieczność usunięcia azbestu głównie z uwagi na trzydziestoletnią trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych głównie w budownictwie, duże koszty usuwania wyrobów, których ilość szacowana jest na ponad 15 milionów ton.

W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;

- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program tworzy m.in. następujące możliwości:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwianie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi (w dopuszczonych prawem przypadkach) wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Potrzeba opracowania Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN) wynikała z konieczności dokonania redukcji emisji gazów cieplarnianych i innych substancji wprowadzanych do powietrza we wszystkich obszarach gospodarki. Założone w Programie działania mają zapewnić korzyści ekonomiczne, społeczne i środowiskowe. Działania w zakresie ochrony środowiska skupiają się na zmniejszeniu emisji m.in. poprzez wzrost innowacyjności i wdrożenie nowych technologii oraz zmniejszenie energochłonności.

Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i innych substancji wymagać będzie zaangażowania wszystkich sektorów gospodarki. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej, przy uwzględnieniu zasad zrównoważonego rozwoju, determinowany będzie przez działania polityczne, gospodarcze i społeczne. Zakłada się, że wzrostowi gospodarczemu towarzyszyć będzie zmniejszenie presji na środowisko (decoupling). Wdrożenie przedmiotowego Programu ma ułatwić adaptację wszystkich sektorów do wymogów gospodarki niskoemisyjnej. Osiągnięcie powyższego celu będzie wymagało określenia:

- obszarów redukcji emisji gazów cieplarnianych i innych substancji,
- priorytetów z nimi związanych,
- działań i oczekiwanych z nich efektów,
- instrumentów wsparcia, które w konsekwencji przyczynią się zarówno do zmniejszenia emisji, jak i gruntownej modernizacji polskiej gospodarki,
- ścieżek redukcji emisji w horyzoncie czasowym do 2050 r., w rozbiu na sektor ETS (Emission Trading Scheme) oraz non-ETS,
- punktów pośrednich w realizacji programu, pozwalających na mierzenie postępu.

Zakłada się, że procesom redukcyjnym towarzyszyć będą również działania ukierunkowane na poprawę efektywności nie tylko energetycznej, ale również wykorzystania zasobów w skali całej gospodarki. Wdrażane nowe technologie powinny skutkować ograniczeniem energo-, materiał- i wodochłonności. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele szczegółowe, których realizacja sprzyjać będzie osiągnięciu celu głównego:

- rozwój niskoemisyjnych źródeł energii,

- poprawa efektywności energetycznej,
- poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami,
- rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych,
- zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami,
- promocja nowych wzorców konsumpcji.

Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej

Cel nadrzędny Krajowej Strategii został sformułowany następująco: *„zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej w skali lokalnej, krajowej i globalnej oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jej organizacji (wewnątrzgatunkowego, międzygatunkowego i ponadgatunkowego), z uwzględnieniem potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz konieczności zapewnienia odpowiednich warunków życia i rozwoju społeczeństwa”*.

Osiągnięcie powyższego celu wymaga realizacji działań we wszystkich sferach działalności człowieka (ekonomicznej, naukowo-badawczej, prawnej i edukacyjnej). Szczególne znaczenie mają tutaj działania służące zachowaniu różnorodności biologicznej, obejmujące całą przyrodę, bez względu na formę jej użytkowania (obszary objęte ochroną i użytkowane gospodarczo) oraz stopień jej przekształcenia lub zniszczenia. Użytkowanie różnorodności biologicznej, niezbędne dla dalszego rozwoju społeczno gospodarczego, powinno przebiegać w sposób zrównoważony i zapewniający przyszłym pokoleniom nie mniejszy niż ma to miejsce obecnie dostęp do zasobów przyrody.

Krajowy Plan Działania w zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych

Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 7 grudnia 2010 r. W dniu 7 grudnia 2010 r. Rada Ministrów przyjęła Dokument określający krajowe cele w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych zużyte w sektorze transportowym, sektorze energii elektrycznej, sektorze ogrzewania i chłodzenia w 2020 r., uwzględniając wpływ innych środków polityki efektywności energetycznej na końcowe zużycie energii oraz odpowiednie środki, które należy podjąć dla osiągnięcia krajowych celów ogólnych w zakresie udziału OZE w wykorzystaniu energii finalnej. Dodatkowo w dokumencie podkreślono konieczność współpracy między organami władzy lokalnej, regionalnej i krajowej.

W załączniku do „Planu...”, wśród działań zaplanowanych w regionalnych programach operacyjnych określono również działania w zakresie ochrony powietrza oraz odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego. Realizowane

projekty mają przyczynić się do ograniczenia emisji pyłów i gazów do atmosfery, co w efekcie doprowadzi do poprawy jakości powietrza w regionie.

Dokumenty województwa podkarpackiego

Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020

Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym powinny być zgodne z planowaniem polityki rozwoju, w tym polityki regionalnej, na poziomie kraju. Zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie województwa Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020 powinna uwzględniać cele rozwojowe następujących krajowych dokumentów strategicznych:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK),
- Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR),
- Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
- Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK).

Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007 - 2020 została uchwalona przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w październiku 2006 r. (aktualizacja w 2010 r.). Zaproponowane w Strategii działania w zakresie ochrony środowiska mają na celu przede wszystkim osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności postępując przy tym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju województwa. Cel główny strategii został sformułowany jako: „Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców”. W zakresie środowiska i energetyki zamierzonym do osiągnięcia celem jest racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa.

Kluczowym dokumentem strategicznym w długim horyzoncie czasu jest Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Dokument ten określa główne trendy, scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki jego przestrzennego zagospodarowania, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Dodatkowo w dokumencie zostały określone najważniejsze wyzwania związane z polityką makroekonomiczną, w tym konieczność dokonania realokacji wydatków publicznych na rzecz wydatków rozwojowych, wspierających obszary dotyczące konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki, terytorialnie zrównoważonego rozwoju, a także efektywności i sprawności funkcjonowania państwa.

Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012 - 2015

Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012 - 2015 jest dokumentem strategicznym, który integruje wszystkie działania zmierzające do zachowania i poprawy stanu środowiska województwa oraz może stanowić podstawę wyboru priorytetów, o znaczeniu wojewódzkim. Dodatkowo Program tworzy ramy, w których powstawać będą powiatowe i gminne programy ochrony środowiska (instrumenty realizacji lokalnej polityki ochrony środowiska). Nadrzędny cel „Programu Ochrony Środowiska Województwa na lata 2012 - 2015” został sformułowany następująco: *„Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno gospodarczego”*.

Strategia działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego formułuje cele średnio i krótkookresowe oraz następujące priorytety ekologiczne:

1. W zakresie ochrony wód i efektywnego wykorzystanie zasobów wodnych:
Cele średniookresowe to:
 - Cel nr 1 – Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
 - Cel nr 2 – Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa.Cele krótkookresowe to:
 - Cel nr 1. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
 - Cel nr 2. Zaspokojenie potrzeb ilościowych i jakościowych na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno turystycznych.
2. W zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:
Cel średniookresowy to:
 - Cel nr 1 - Minimalizowanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych, zapobieganie poważnym awariom, oraz dostęp do wiarygodnych informacji o stanie środowiska.Cele krótkookresowe to:
 - Cel nr 1 - Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód i retencja (sukcesywnie).
 - Cel nr 2 - Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego (sukcesywnie).
 - Cel nr 3 - Wdrażanie istniejących przepisów prawnych i skuteczne ich egzekwowanie oraz wspieranie inwestycji związanych z udoskonaleniem systemów wykrywania, alarmowania oraz wczesnego ostrzegania o zagrożeniach, a także zakup sprzętu ratowniczego.
 - Cel nr 4 - Realizacja Systemu Osłony przeciwosuwiskowej (SOPO).
3. W zakresie gospodarki odpadami:
Cel średniookresowy
 - Cel nr 1 - Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi.
4. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu:
Cele średniookresowe
 - Cel nr 1 - Osiągnięcie oraz utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza atmosferycznego.

- Cel nr 2 - Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Cele krótkookresowe

- Cel nr 1 - Poprawa stanu jakości powietrza w rejonach występowania stwierdzonych przekroczeń wartości kryterialnych pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu poprzez ograniczenie ich emisji.

5. W zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność - budowa oraz modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych:

Cele średniookresowe

- Cel nr 1 - Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w województwie (do 15% w 2020 roku).
- Cel nr 2 - Zmniejszanie energochłonności gospodarki, zarówno w zakresie procesów wytwórczych, jak i świadczenia usług oraz konsumpcji.

Cel krótkookresowy

- Cel nr 1 - Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w województwie (do 11,9% w roku 2015).

6. W zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważonego rozwoju lasów:

Cele średniookresowe

- Cel nr 1 - Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
- Cel nr 2 – Przywracanie drożności lądowych i wodnych korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w regionie.
- Cel nr 3 - Podnoszenie wartości krajobrazu na szczeblu lokalnym i regionalnym poprzez działania skierowane na ochronę, zrównoważone gospodarowanie, planowanie i odtwarzanie krajobrazów oraz uaktywnianie społeczeństwa w decydowaniu o losie otaczającego krajobrazu.
- Cel nr 4 - Zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększanie, i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym.
- Cel nr 5 - Utrzymanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, umożliwiających zachowanie i odtworzenie funkcji lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych zgodnie z warunkami ekologicznymi istniejącymi w planowanych obszarach nasadzeń.
- Cel nr 6 - Edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów leśnych.

Cele krótkookresowe

- Cel nr 1 - Realizacja zobowiązań międzynarodowych w zakresie ochrony przyrody oraz zobowiązań wynikających z ustawy o ochronie przyrody.
- Cel nr 2 - Opracowanie planów ochrony parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszaru Natura 2000 Bieszczady, planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, a także metod ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które są zagrożone.
- Cel nr 3 - Ochrona terenów zieleni miejskiej, wiejskiej oraz krajobrazu.
- Cel nr 4 - Wdrażanie zasad ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych odpowiadającym kryteriom ustalonym dla Europy, na podstawie konwencji i porozumień międzynarodowych.
- Cel nr 5 - Intensyfikacja działań ukierunkowanych na prowadzenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- Cel nr 6 - Kształtowanie właściwej struktur

7. W zakresie ochrony przed hałasem:

Cele średniookresowe

- Cel nr 1 - Zmniejszenie uciążliwości hałasu, poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Cele krótkookresowe

- Cel nr 1 - Zmniejszenie zagrożenia ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza komunikacyjnym na obszarach o największym zagrożeniu.

8. W zakresie ochrony zasobów kopalin:

Cele średniookresowe

- Cel nr 1 - Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

Cele krótkookresowe

- Cel nr 1 - Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców mineralnych wraz z minimalizacją wpływu eksploatacji na środowisko, prowadzenie prac rozpoznawczych i dokumentacyjnych oraz optymalizacja i wzmocnienie ochrony zasobów kopalin.

9. W zakresie ochrony powierzchni ziemi i przywrócenia wartości użytkowej gleb:

Cele średniookresowe

- Cel nr 1 - Przywracanie funkcji użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym oraz ich rekultywacja i włączenie do obiegu gospodarczego.
- Cel nr 2 - Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi.
- Cel nr 3 - Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele.

Cele krótkookresowe

- Cel nr 1 - Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych, stwarzających największe zagrożenia dla środowiska i bezpieczeństwa ludzi.
- Cel nr 2 - Ograniczanie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe.

10. W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym:

Cele średniookresowe

- Cel nr 1 – Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego.

Cele krótkookresowe

- Cel nr 1 – Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych, oraz uzupełnianie bazy danych dotyczących źródeł promieniowania. W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym konieczne jest prowadzenie monitoringu i usprawnianie obecnego systemu monitoringu.

Program Ochrony Powietrza dla Strefy Podkarpackiej wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej wraz z Planem Działań Krótkoterminowych został opracowany w związku z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz docelowego benzo(a)pirenu (w pyłe zawieszonym PM₁₀ w 2011 r.) w powietrzu. Dokument ten koncentruje się na istotnych powodach występowania przekroczeń wyżej wymienionych zanieczyszczeń powietrza oraz na znalezieniu skutecznych i możliwych do zrealizowania działań, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomu zanieczyszczeń co najmniej do poziomów odpowiednio

dopuszczalnych i docelowego. Głównym celem Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podkarpackiego

Plan Gospodarki Odpadami Dla Województwa Podkarpackiego, zgodnie z Ustawą z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw dotyczy zarówno odpadów (Dz.U. 2011 nr 152 poz. 897), które zostały wytworzone na obszarze całego województwa jak i tych, które są dowożone na jego obszar. WPGO zawiera cele oraz wskazuje kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, biodegradowalnymi, odpadami opakowaniowymi oraz niebezpiecznymi.

W Projekcie WPGO obszar województwa został podzielony na następujące Regiony gospodarki odpadami:

- Region Centralny,
- Region Południowo- Wschodni,
- Region Południowo-Zachodni,
- Region Północny,
- Region Wschodni,
- Region Zachodni.

W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi sformułowano następujące cele główne:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów,
- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych wszystkich mieszkańców województwa,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Dodatkowo w dokumencie zostały określone cele oraz działania w zakresie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi wytwarzanymi bądź dowożonymi na teren województwa podkarpackiego.

Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030 - projekt zmian planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Projekt Zmiany PZPWP – Perspektywa 2030 ma na celu wskazanie zamierzeń, jakie należy realizować, aby osiągnąć końcowy rezultat w postaci modelowej struktury przestrzennej województwa. Kierunki nakreślone w planie będą realizowane i wdrażane

poprzez wytyczoną politykę przestrzenną oraz ustalone zasady zagospodarowania uwzględniające cele, priorytety i kierunki określone w Strategii Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020.

Zgodnie z art. 39 ust.3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2015 poz. 199) w planie zagospodarowania przestrzennego województwa określono:

- podstawowe elementy sieci osadniczej województwa i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym kierunki powiązań trans granicznych,
- system obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- obszary problemowe wraz z zasadami ich zagospodarowania oraz obszary metropolitalne,
- obszary wsparcia,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych oraz
- obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin.

Polityka przestrzenna w zakresie ochrony i efektywnego wykorzystania zasobów przyrodniczych oraz zapewnienia dobrego stanu środowiska określa następujące cele:

- ochronę i racjonalną gospodarkę zasobami kopalin,
- ochronę zasobów wodnych,
- zachowanie i zwiększenie skuteczności ochrony terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz kształtowanie spójnego systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych,
- ochronę zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- ochronę walorów przyrodniczych i klimatycznych miejscowości uzdrowiskowych,
- zapewnienie wysokiej jakości powietrza i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,
- zmniejszenie uciążliwości hałasu.

Osiągnięcie powyższych celów przyjętych w ramach polityki przestrzennej przyczyni się do kształtowania przestrzeni województwa w sposób zapewniający zachowanie, ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska niezbędnych dla rozwoju gospodarczego regionu. Dodatkowo realizacja powyższych celów wpłynie na poprawę jakości środowiska, a co za tym idzie spełnienie wymagań określonych zarówno w dyrektywach unijnych jak i prawie krajowym.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Leżajskiego na lata 2013-2016 w perspektywie do 2020 r.

Celem głównym Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Leżajskiego jest: „Rozwój gospodarczy powiatu leżajskiego przy zachowaniu i ochronie wartości przyrodniczych oraz racjonalnej gospodarce zasobami”.

Na podstawie analizy stanu aktualnego poszczególnych sektorów gospodarki oraz komponentów środowiska przyrodniczego, jak również w zgodzie z celami ekologicznymi przyjętymi dla województwa podkarpackiego w ramach Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska, przyjęto następujące cele ekologiczne:

- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska wodnego, usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę,
- zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych,
- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej i zwiększanie lesistości powiatu,
- zrównoważone użytkowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą,
- ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych oraz minimalizacja wytwarzania i racjonalne zagospodarowanie odpadów,
- zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ochrona środowiska w trakcie ich eksploatacji,
- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa; ograniczenie tzw. „niskiej emisji” i zwiększenie wykorzystania oze,
- zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem emitowanym przez środki transportu drogowego,
- stała kontrola potencjalnych źródeł PEM - pól elektromagnetycznych na terenie powiatu oraz minimalizacja ich oddziaływania na ludność i środowisko,
- minimalizacja skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska,
- kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców powiatu, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna,
- zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem,
- kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu, sprzyjającej równoważeniu wykorzystania walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem jakości życia i trwałym zachowaniem wartości środowiska,
- wdrożenie mechanizmów zapewniających aktywizację rynku na rzecz ochrony środowiska,
- wdrażanie innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska,
- wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody.

Wyznaczono cele ekologiczne długoterminowe do 2020 r. i krótkoterminowe do 2016 r., kierunki działań oraz działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, zapewniające realizację przyjętych celów ekologicznych. Realizacja zdefiniowanych ekologicznych celów strategicznych w powiązaniu z programem edukacji ekologicznej społeczeństwa

powinna zapewnić całemu Powiatowi rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Z uwagi na charakter programu, część z zadań została zredagowana w sposób ogólny i stanowi podstawę do ich uszczegółowienia w gminnych programach ochrony środowiska.

2.3. Dokumenty miasta Leżajska

Strategia Rozwoju Miasta Leżajska

Strategia rozwoju ma charakter ogólny i jest nadrzędna w stosunku do pozostałych dokumentów planistycznych danej jednostki terytorialnej. Opracowana w 2015 r. „Strategia dla Miasta Leżajska na lata 2015-2020” bierze pod uwagę kluczowe problemy miasta. Z uwagi na szerokie spektrum oczekiwań społecznych oraz możliwość wykorzystania szans, poprzez zagospodarowanie potencjału, jakie stwarza położenie geograficzno-ekonomiczne, walory krajobrazowe i turystyczne, stan infrastruktury technicznej i środowiska przyrodniczego oraz konieczność przeciwdziałania niekorzystnym trendom w sferze społecznej miasta, strategia ta obejmuje cztery kluczowe obszary:

- I. Rozwój gospodarczy;
- II. Wsparcie dla aktywności społecznej;
- III. Poprawa jakości życia poprzez wszechstronny rozwój infrastruktury lokalnej;
- IV. Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.

Obszar 3 sformułowany jako „Poprawa jakości życia poprzez wszechstronny rozwój infrastruktury lokalnej” składa się z następujących celów:

1. Podnoszenie jakości kształcenia w mieście;
2. Poprawa jakości usług w zakresie ochrony zdrowia i życia w mieście Leżajsk;
3. Rewitalizacja architektoniczna przestrzeni publicznej;
4. Rozwijanie infrastruktury technicznej;
5. Dbłość o jakość środowiska.

Na cel 4 „Rozbudowa infrastruktury technicznej” składają się zadania takie jak:

- dobry stan dróg,
- rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w mieście na nowych terenach budowlanych,
- rozwój e-usług.

Natomiast cel 5 „Dbłość o jakość środowiska” obejmuje:

- wsparcie działań z zakresu rozwoju OZE,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla,
- promowanie postaw pro-ekologicznych,
- zwiększenie efektywności zbiórki odpadów na terenie miasta.

Strategia wskazuje iż sprawna i nowoczesna infrastruktura techniczna jest warunkiem niezbędnym zarówno do poprawy komfortu życia mieszkańców i przyjezdnych, jak również do rozwoju gospodarczego miasta. Na infrastrukturę techniczną składa się szereg elementów, wśród których wskazać należy:

- sieć drogową,
- sieć wodnokanalizacyjną,
- sieć internetową.

Poprawa jakości sieci drogowej przyczyni się do podniesienia sprawności i bezpieczeństwa w transporcie drogowym, co przełoży się na zmniejszenie ilości zdarzeń drogowych, a także do ograniczenia uciążliwości dla środowiska naturalnego. Strategia zaznacza iż w obszarze część terenów miasta, w szczególności przeznaczonych pod nowe osiedla, wymaga kontynuacji inwestycji w zakresie budowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Ich wykonanie poprawi zarówno jakość środowiska na obszarze gminy, przyczyni się do bardziej racjonalnego gospodarowania zasobami (woda), jak też podniesie komfort życia mieszkańców.

W Strategii poprawnie wskazano iż wyzwaniem dla miasta jest konieczność redukcji własnych zanieczyszczeń i tzw. „niskiej emisji”. Tym samym niezbędne są działania w zakresie wdrażania rozwiązań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej, czyli oparciu się przede wszystkim na efektywności energetycznej, wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i zastosowaniu technologii ograniczających emisję.

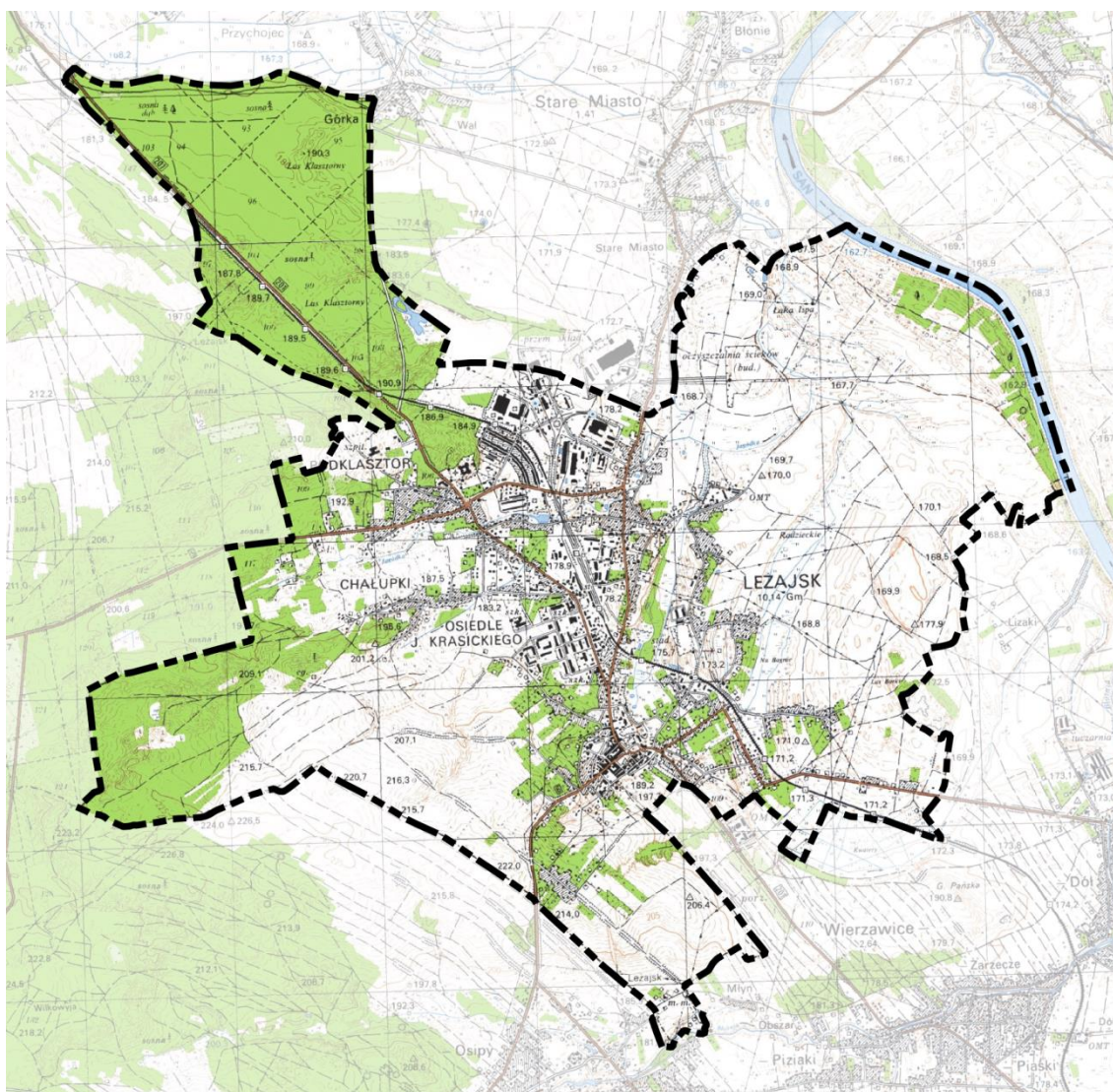
Temu przedsięwzięciu powinien towarzyszyć szereg innych działań zmierzających do poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym m.in. w zakresie selekcji i zbiórki odpadów. W efekcie w/w działań przewiduje się ograniczenie emisji szkodliwych czynników do środowiska oraz zwiększenie oszczędność zużycia energii, w szczególności pochodzącej z kopalń. Poprawie ulegną wskaźniki recyklingu oraz jakość środowiska i przestrzeni publicznej.

Cele, kierunki działań oraz zadania przewidziane do realizacji w niniejszym Programie ochrony środowiska pozostają w zgodzie oraz wspierają realizację wspomnianego kierunku rozwoju oraz celów założonych w Strategii dla Miasta Leżajska na lata 2015 - 2020.

3. Ogólne informacje o mieście

Gmina Miejska Leżajsk zlokalizowana jest w północnej części Województwa Podkarpackiego. Miasto sąsiaduje z gminami: gminą wiejską Leżajsk, gminą wiejską Kuryłówka oraz miastem i gminą Nowa Sarzyna. Pełni funkcję stolicy powiatu leżajskiego, stanowiąc centrum administracyjne, gospodarcze, kulturalne i oświatowe dla okolicznych miejscowości. Miasto zajmuje powierzchnię 2 058 ha i składa się z kilku jednostek osadniczych:

- zespołu staromiejskiego,
- XVII-wiecznego zespołu klasztornego OO. Bernardynów wraz z otoczeniem,
- osady Siedlanka, przysiółków - Podzwierzyniec, Podklasztor, Podolszyny,
- zespołów zabudowy wytworzonych przy trasach (dawnych i obecnych) prowadzących do Leżajska, tj. ulicach Rzeszowskiej, Mickiewicza, Opalińskiego.
- osady kolonistów niemieckich z k. XVIII wieku – Gillershof (obecnie ul. Moniuszki).

Rysunek 1. Położenie miasta Leżajsk na tle mapy topograficznej w skali 1:50 000.

Głównymi, wyraźnie wykształconymi elementami zespołu miejskiego są: historyczne śródmieście, centrum miasta skupione wokół rynku i połączone poprzez ulicę Mickiewicza z zespołem klasztornym w północnej części miasta. Pomiędzy tymi układami zarówno w okresie międzywojennym jak i po II wojnie światowej, powstawały nowe obszary zainwestowania miejskiego. Istniejąca linia kolejowa i główne ciągi komunikacji kołowej wpłynęły na utrwalenie się pasmowego układu miasta na osi północ-południe z wykształceniem się poszczególnych zespołów zabudowy koncentrycznie rozmieszczonej wzdłuż tego kierunku. Tereny mieszkaniowo-usługowe rozwinęły się po zachodniej stronie linii kolejowej w tym osiedle zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz zespoły zabudowy jednorodzinnej w układzie pasmowo-koncentrycznym wokół historycznej zabudowy staromiejskiej oraz pod Klasztorem.

Nowa zabudowa miejska rozwijała się także wzdłuż drogi łączącej miasto z mostem na Sanie (w kierunku wsi Stare Miasto) oraz po wschodniej stronie linii kolejowej. Zespół przemysłowo-składowy powstał na obszarze leżącym pomiędzy torami PKP, a ul. Sanową – część zakładów przemysłowo-składowych, znajduje się na terenie miasta a część na obszarze wsi Stare Miasto należącej do gminy Leżajsk.

3.1. Ludność

Według stanu na dzień 31.12.2014 roku liczba mieszkańców wynosiła, mężczyźni stanowią 48%, a kobiety 52%. Głównym problemem miasta jest spadająca liczba mieszkańców, choć przyrost naturalny w 2014 r. był dodatni, ale wynosił zaledwie 1,7%. Dodatkowo liczba mieszkańców spada na skutek emigracji do bogatszych regionów kraju lub za granicę kraju. Struktura demograficzna w Leżajsku jest niekorzystna, co obrazuje tabela poniżej.

Tabela 1. Powierzchnia miasta i sołectw miasta Leżajska.

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
	%			%			%		
Leżajsk	17,3	17,1	16,8	65,7	64,5	63,5	16,8	18,3	19,7

Na przestrzeni ostatnich lat rośnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym, a maleje w wieku produkcyjnym. Opracowana przez GUS prognoza demograficzna wskazuje na dalszy spadek liczby mieszkańców oraz pogłębianie się niekorzystnego obciążenia demograficznego.

3.2. Położenie geograficzne i morfologia terenu

Leżajsk jest położony u podnóża wschodniej części Płaskowyżu Kolbuszowskiego, nad doliną Sanu w Kotlinie Sandomierskiej. Od zachodu graniczy z borem sosnowym, od wschodu z lewym brzegiem Sanu, od północy zaś styka się z piaszczysto-gliniastą doliną rzeki. Zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno-geograficzne, obszar Miasta Leżajska położony jest w zasięgu dużej jednostki geomorfologicznej - Kotliny Sandomierskiej oraz trzech mezoregionów - Doliny Dolnego Sanu, Równiny Tarnobrzesckiej i Płaskowyżu Kolbuszowskiego.

Rysunek 2. Położenie miasta Leżajsk na tle mezoregionów wg J. Kondrackiego (2002 r.).

Północno-wschodni obszar miasta położony jest w obrębie doliny rzeki San – płaskorówninny, pozostały obszar, który leży w obrębie Płaskowyżu Kolbuszowskiego, charakteryzuje się rzeźbą niskofalistą. W obrębie doliny Sanu występują następujące formy morfologiczne: terasa zalewowa wyniesiona ok. 3 m nad średni stan wody, terasa nadzalewowa wyniesiona 8 - 12 m nad średni stan wody, terasa wysoka w północnej części terenu. Przeważająca część Płaskowyżu ma w granicach miasta charakter wysoczyzny pokrytej utworami lessopodobnymi, porozcinanej przez doliny nieckowate i lokalnie wąwozy. Teren jest silnie przeobrażony przez działanie człowieka, poprzez zabudowę, ulice, inwestycje przemysłowe i eksploatację piasków. Powierzchnia Płaskowyżu Kolbuszowskiego stwarza korzystne warunki do lokalizacji zabudowy, natomiast w obrębie terasy zalewowej Sanu, starorzeczy, dolin bocznych, skarp i wąwozów występują niekorzystne warunki do lokalizacji jakiegokolwiek zabudowy.

3.3. Użytkowanie gruntów

Leżajsk jest miastem o funkcjach usługowo – administracyjnej, przemysłowej oraz turystycznej. W strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne, zajmujące powierzchnię 1 007,1 ha co stanowi 48,7% powierzchni miasta. Obecnie grunty rolne zajmują 760,9 ha co stanowi 36,9% powierzchni, zaś łąki i pastwiska 241 ha, lasy i grunty leśne to 480,8 ha co stanowi 23,3% powierzchni, tereny komunikacyjne zajmują 151,7 ha - 7,4 % powierzchni.

3.4. Geomorfologia

Pod względem fizyczno-geograficznym zgodnie z podziałem opracowanym przez J. Kondrackiego Leżajsk położony jest w:

megaregionie: Region karpacki (5)

provincji: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym (51)

podprovincji: Podkarpacie Północne (512)

makroregionie: Kotlina Sandomierska (512.4-5)

mezoregionie: Dolina Dolnego Sanu (512.46).

Rzeźba terenu na obszarze Leżajska została ukształtowana w wyniku procesów morfologicznych związanych ze zlodowaceniami. Kształtowały ją także późniejsze procesy erozji i akumulacji rzecznej. Na terenie miasta występują następujące utwory w podziale na wiek:

Holocen

- piaski humusowe i mułki bocznych dolin, zagłębień bezodpływowych i zagłębień okresowo przepływowych,
- torfy i namuły torfiaste den dolinnych, starorzeczy i zagłębień bezodpływowych,
- mułki i gliny piaszczyste (mady), rzeczne tarasów zalewowych,
- namuły i namuły torfiaste starorzeczy,

Czwartorzęd

- piaski eoliczne,
- piaski eoliczne w wydmach,
- piaski i mułki piaszczyste stożków napływowych,
- piaski, mułki i gliny, miejscami mułki lessopodobne, deluwialne, lokalnie deluwialno-rzeczne,

Zlodowacenie północnopolskie

- piaski, mułki i żwiry, rzeczne tarasów nadzalewowych,
- mułki lessopodobne i mułki piaszczyste, z wkładkami piasków pyłowatych i piasków na piaskach wodnolodowcowych,
- piaski i mułki, miejscami gliny, peryglacialne i częściowo deluwialne,

- mułki lessopodobne i mułki piaszczyste, z wkładkami piasków pyłowatych i piasków na mułkach i mułkach ilasto-piaszczystych jeziornych i rzecznych,
- mułki lessopodobne i mułki piaszczyste, z wkładkami piasków pyłowatych i piasków,
- mułki lessopodobne i mułki piaszczyste, z wkładkami piasków pyłowatych i piasków na piaskach i mułkach, miejscami z wkładkami żwirów, tarasów kemowych,

Złodowacenie środkowopolskie

- piaski, mułki i żwiry, rzeczne tarasów nadzalewowych,

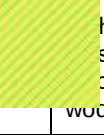
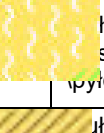
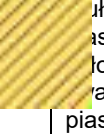
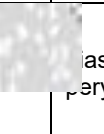
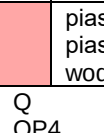
Stadiał górny

- piaski wodnolodowcowe,
- piaski wodnolodowcowe na glinach zwałowych, miejscami z soczewkami piasków i mułków,
- piaski wodnolodowcowe na mułkach i mułkach ilasto-piaszczystych jeziornych i rzecznych,
- piaski i mułki, miejscami z wkładkami żwirów, tarasów kemowych.

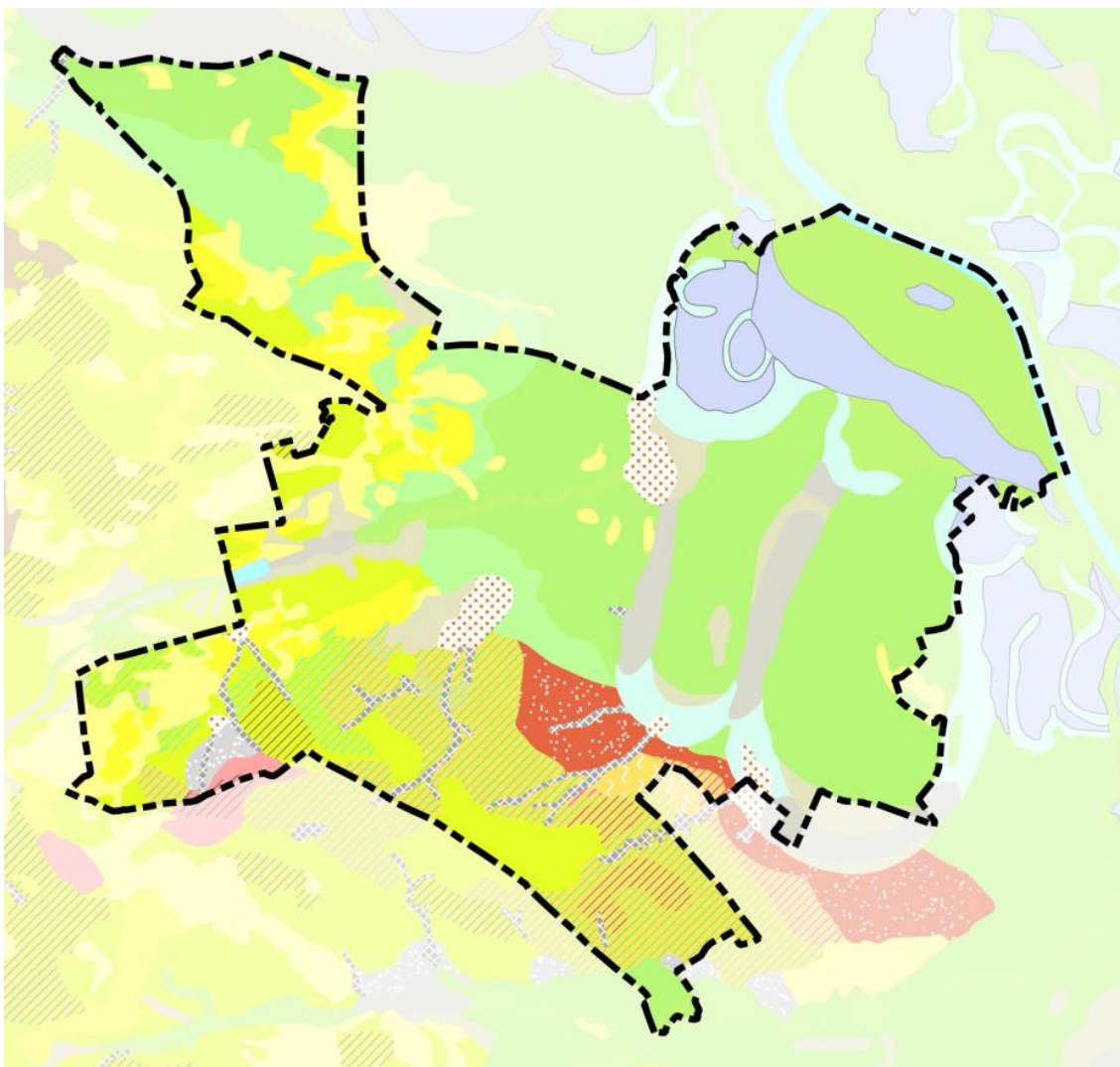
Tabela 2. Utwory geologiczne na terenie Miasta Leżajska.

	Wydzielenie	Geneza	Forma	Przepuszczalność	Wiek
	piaski, mułki i żwiry, rzeczne tarasów nadzalewowych \12,0-17,0 m n.p. rzeki (Sanu) oraz 4,0-7,0 m n.p. mniejszych rzek	osady rzeczne (fluwialne, aluwialne)	tarasy rzeczne	średnia	QP4
	piaski eoliczne	osady eoliczne		bardzo dobra	Q
	piaski, mułki i gliny, miejscami mułki lessopodobne, deluwialne, lokalnie deluwialno-rzeczne	osady deluwialne (zmywów powierzchniowych)		słaba	Q
	piaski, mułki i żwiry, rzeczne tarasów nadzalewowych \17,0-25,0 m n.p. rzeki (Sanu i Wisłoka)	osady rzeczne (fluwialne, aluwialne)	tarasy rzeczne	średnia	QP3
	piaski eoliczne w wydmach	piaski eoliczne	wydm	bardzo dobra	Q
	piaski wodnolodowcowe	osady wodnolodowcowe (fluwioglacjalne, rzeczno-lodowcowe, sandrowe)		bardzo dobra	QPS3
	piaski humusowe i mułki bocznych dolin, zagłębień bezodpływowych i okresowo przepływowych			słaba	QH
	iłły, mułki i piaski pyłowe (mady), rzeczne tarasów zalewowych 5,0-8,0 m n.p. rzeki (Sanu) na piaskach, mułkach i żwirach, rzecznych tarasów nadzalewowych \5,0-8,0 m n.p. rzeki (Sanu)	osady rzeczne (fluwialne, aluwialne)	tarasy rzeczne	słaba	QH
	namuły i namuły torfiaste starorzeczy	osady jeziorne (limniczne)		słaba	QH
	torfy i namuły torfiaste den dolinnych, starorzeczy i zagłębień bezodpływowych			słaba	QH
	piaski i mułki piaszczyste stożków napływowych		stożki napływowe (proluwialne)	dobra	Q

	piaski i mułki, miejscami z wkładkami żwirów, tarasów kemowych		tarasy kemowe	dobra	QPS3
	mułki lessopodobne i mułki piaszczyste, z wkładkami piasków pyłowych i piasków na piaskach wodnolodowcowych			średnia	QP4
	mułki lessopodobne i mułki piaszczyste, z wkładkami piasków pyłowych i piasków			średnia	QP4
	mułki lessopodobne i mułki piaszczyste, z wkładkami piasków pyłowych i piasków na glinach wałowych, miejscami z soczewkami piasków i mułków			średnia	QP4
	mułki lessopodobne i mułki piaszczyste, z wkładkami piasków pyłowych i piasków na piaskach i mułkach, miejscami z wkładkami żwirów, tarasów kemowych				
	piaski wodnolodowcowe na glinach wałowych, miejscami z soczewkami piasków i mułków	osady wodnolodowcowe (fluwioglacjalne, rzeczno-lodowcowe, sandrowe)		średnia	QPS3
	piaski i mułki, miejscami gliny, peryglacjalne i częściowo deluwialne	osady peryglacjalne (gelifrakcyjne, kongeliflukcyjne)		słaba	QP4
	piaski, miejscami z wkładkami glin piaszczystych i żwirów, lodowcowe i wodnolodowcowe	osady lodowcowe (morenowe, glacialne)		średnia	QPS3

Q Czwartorzęd
 QP4 Zlodowacenia północnopolskie
 QP3 Zlodowacenia środkowopolskie
 QPS3 Stadią górny
 QH Holocen

Rysunek 3. Utwory geologiczne na terenie miasta Leżajsk.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PIG.

3.5. Klimat

Obszar miasta zalicza się do dzielnicy klimatycznej sandomiersko - rzeszowskiej. Rejon Leżajska należy do najcieplejszych obszarów w kraju. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7,5°C. Najniższe średnie temperatury ujemne występują w styczniu i lutym około - 4,5°C, najwyższe lipcu +18,5°C. Wiosna pojawia się szybko, zaznaczając się bardzo znacznym wzrostem temperatury, szczególnie na przełomie marca i kwietnia. Jesień, w czasie której spadek temperatury jest wolniejszy jest porą roku długą i stosunkowo ciepłą. Pierwsze przymrozki obserwuje się około połowy października, natomiast ostatnie mogą wystąpić nawet w miesiącu czerwcu.

Okres wegetacyjny, określany występowaniem średniej temperatury ponad 5°C trwa około 224 dni. Rozpoczyna się pod koniec marca, kończy w pierwszej dekadzie listopada. Temperatura w znacznym stopniu uzależniona jest od ukształtowania terenu,

głębokości zalegania wód gruntowych szaty roślinnej, pokrycia terenu, co ma szczególne znaczenie w warunkach miejskich. Wilgotność powietrza jest wysoka, średnio do 80%. W przebiegu rocznym waha się w granicach 71% w czerwcu, do 88% w listopadzie. Liczba dni z mgłą w ciągu roku wynosi 50.

Zachmurzenie na terenie powiatu jest równe średniej krajowej i wynosi 6,4 pokrycia nieba. Największe zachmurzenie występuje od listopada do lutego, najmniejsze zaś na przełomie wiosny i lata oraz wczesną jesienią. Roczna suma opadów wynosi 670 mm. Suma ta rozkłada się nierównomiernie w ciągu roku. Najwięcej opadów występuje w miesiącach letnich (max. w lipcu), a najmniej zimą, (styczeń, luty). Na okres wegetacyjny przypada ponad 64% sumy rocznej opadu, co stanowi około 430 mm. Pokrywa śnieżna zalega około 60 dni w roku.

Na omawianym obszarze notuje się przewagę wiatrów kierunku zachodniego (21,8%), południowo - zachodniego (14,9%) i południowo - wschodniego (12,3%) najrzadziej notuje się wiatry z kierunku północnego. W ciągu roku występuje średnio 12% ciszy. Najmniej cisz notowanych jest zimą i wiosną, najwięcej zaś w porze jesiennej. W okresie rocznym największymi prędkościami odznaczają się wiatry z sektora zachodniego i południowo – zachodniego.

3.6. Obszary użytkowane rolniczo

Ponad połowa gruntów w mieście Leżajsku należy do użytków rolnych (48,7%). Obszar miasta cechuje duże zróżnicowanie gleb i ich rolniczej przydatności. Najwartościowsze gleby organiczne występują w południowo – wschodniej oraz północnej części miasta. Gleby występujące w dolinie rzeki San zaliczane są do kompleksu pszennego dobrego i zajmują około 20% powierzchni gruntów ornych. Największą powierzchnię zajmują gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego. Gleby wysokich klas bonitacyjnych, tj. II, III i IV stanowią 78% powierzchni użytków rolnych. W produkcji roślinnej głównym kierunkiem gospodarczym są zboża i okopowe, a głównymi roślinami ziemniaki i warzywa. Pierwszeństwo tych upraw jest powiązane z rozwiniętym na terenie miasta Leżajska przemysłem przetwórstwa owocowo – warzywnego.

3.7. Obszary użytkowane przemysłowo

Na terenie Leżajska działa 1 581 podmiotów gospodarczych (stan na koniec 2014 r.), z czego 96,2% w sektorze prywatnym (wg GUS).

Na obrzeżach Leżajska utworzona została specjalna strefa ekonomiczna Podstrefa SSE Euro-Park, ustanowiona Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16.12.2003 r. w sprawie ustanowienia specjalnej strefy ekonomicznej w Mielcu (Dz.U. 2014

poz. 1431). Obecnie w Leżajsku znajdują się 3 tereny wchodzące w skład SSE Euro-Park Mielec o łącznej powierzchni 8,97 ha, dając korzystne dla przedsiębiorców możliwości inwestowania.

Rysunek 4. Tereny Specjalnej Strefy Ekonomicznej
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM.

Na trzech terenach strefy w Leżajsku zlokalizowane są następujące firmy:

- „MP-STAL” Sp. z o.o. z siedzibą w Leżajsku, ul. Spółdzielcza 13b, 37-300 Leżajsk, Zakład - ul. Stanisława Boronia 2, tel. 017 242 05 50
- F.H.U. „BOGI” Bogdan Pawłowski z siedzibą w Rzeszowie, ul Piłsudskiego 34,
- Imperium A. Pelc, L. Pelc Spółka Jawna w Czarnej, 37-125 Czarna 241B.

Leżajsk jest ważnym ośrodkiem usługowym dla mieszkańców regionu. Dobrze rozwinięta jest również sieć handlowa:

- Sieci sklepów, supermarkety: Biedronka, Delikatesy Centrum, Lidl,
- Centra Handlowe: "STILEX", "As",
- Sieć sklepów PSS.

3.8. Obszary użytkowane na cele rekreacyjne

Leżajsk należy do najstarszych miast południowo-wschodniej Polski, które mogą poszczycić się ponad 600-letnią historią. Jako osada Leżajsk istniał już prawdopodobnie w XIII wieku. Początki miasta związane są z prasłowiańskim grodem, obok którego utworzono małą osadę. W 1397 r. królewska wieś Leżajsk otrzymała z rąk Władysława Jagiełły prawa miejskie, zaś w 1524 r. król Zygmunt I Stary przeniósł miasto znad Sanu w bardziej obronne miejsce. W wyniku pierwszego rozbioru Polski w 1772 r. Leżajsk został włączony do monarchii austriackiej. Z powodu jego przygranicznego położenia nastąpił gospodarczy upadek miasta, z którego Leżajsk podniósł się dopiero po II wojnie światowej. Ozdobą Leżajska są jego liczne zabytki: monumentalny zespół klasztorny oo.

Bernardynów ze znanymi w całym świecie organami, późnorenesansowy kościół parafialny, kirkut oraz dawny pałac Potockich.

Zgodnie z wykazem dóbr kultury (dane UM), na terenie miasta Leżajska znajduje się 24 obiekty wpisane do rejestru zabytków:

Tabela 3. Obiekty zlokalizowane w Leżajsku, które zostały wpisane do rejestru zabytków.

Lp.	Zabytek	Lokalizacja	Symbol
1.	Zespół Klasztorny OO. Bernardynów		A-18
2.	Cerkiew par. gr-kat. i pozostałości ogrodu cerkwi		A-391
3.	Zajazd	ul. Mickiewicza 11 (dawniej nr 19)	A-257
4.	Dom drewniany	ul. Mickiewicza 41 (dawniej nr 45)	A-968
5.	Dom murowany	ul. Moniuszki 2	A-1151
6.	Dom murowany	ul. Mickiewicza 44 (dawniej nr 52)	A-1198
7.	Dom drewniany	ul. Mickiewicza 48 (dawniej nr 54)	A-1143
8.	Dom drewniany	ul. Wyspiańskiego 7	A-1142
9.	Dom	ul. Słowackiego 2 (dworek drewniany)	A-1186
10.	Bank Spółdzielczy	ul. Mickiewicza 38 (murowany)	A-1205
11.	Dwór starościński	ul. Mickiewicza 20	A-1255
12.	Dom	ul. Rzeszowska 11	A-1253
13.	Dawny pałac	ul. Furgalskiego 4	A-1265
14.	Kamienica	ul. Rynek 32	A-1232
15.	Cmentarz żydowski	ul. Górna	A-1228
16.	Ratusz	ul. Rynek 1	A-1275
17.	Dom	Plac Mariacki 1	A-1280
18.	Dom	ul. Krótka 1	A-2
19.	Dom	ul. Górna 23	A-3
20.	Budynek	Plac Mariacki 2	A-18
21.	Zespół kościoła farnego w Leżajsku	ul. Rynek 35	A-72
22.	Otoczenie zespołu kościoła i klasztoru OO. Bernardynów		A-95
23.	Budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej	ul. Jarosławska 1	A-212
24.	Kamienica	ul. Rzeszowska 14	A-244

Przez teren miasta biegną turystyczne szlaki rowerowe:

- Green Velo – Wschodni Szlak Rowerowy
trasa wybudowana w 2015 r.
- Leżajsk - Brzoza Królewska - Julin - Leżajsk (nieoznaczona)
trasa liczy około 40 km i prowadzi zarówno drogami asfaltowymi, jak i utwardzonymi drogami leśnymi,
- Leżajsk - Julin (nieoznaczona)
trasa liczy około 40 km i prowadzi głównie drogami asfaltowymi,
- Leżajsk - Ożanna - Wierzawice - Leżajsk (nieoznaczona),
trasa liczy około 30 km i prowadzi głównie drogami asfaltowymi,
- Leżajsk - Podkudłacz - Julin - Leżajsk (nieoznaczona)

trasa liczy około 40 km i prowadzi zarówno drogami leśnymi jak i drogami asfaltowymi.

Do obiektów sportowo – rekreacyjnych na terenie miasta należą:

- Basen kryty Leżajsk, ul. Jagiełły 2,
- Hala Sportowa przy ZSZ w Leżajsku, Leżajsk, ul. Mickiewicza 67,
- Kort Tenisowy, Leżajsk, ul. Mickiewicza 27 (SP 2),
- Stadion sportowy przy ul. Podolszyny.

3.9. Formy ochrony przyrody

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o Ochronie Przyrody (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880.)

wymienia następujące formy ochrony przyrody:

1. parki narodowe,
2. rezerваты przyrody,
3. parki krajobrazowe,
4. obszary chronionego krajobrazu,
5. obszary Natura 2000,
6. pomniki przyrody,
7. stanowiska dokumentacyjne,
8. użytki ekologiczne,
9. zespoły przyrodniczo – krajobrazowe,
10. ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie Miasta Leżajsk występują:

1. Rezerwat przyrody
 - Las Klasztorny
2. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000
 - „Dolina Dolnego Sanu” (kod obszaru: PLH180020) - specjalny obszar ochrony (SOO)
3. Użytki ekologiczne
4. Ochrona gatunkowa.

Głównym bogactwem naturalnym Leżajska są lasy, stanowiące 22,3% powierzchni miasta. W jego północnej części rozciąga się obszar leśny, będący pozostałością rozległej niegdyś Puszczy Sandomierskiej. Na części tego obszaru utworzono rezerwat przyrody „Las Klasztorny” o powierzchni 39,5 ha. Rezerwat powstał w celu zachowania dla celów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu mieszanego o cechach zespołu naturalnego, z bogatą i ciekawą florą, charakteryzującą stosunki przyrodnicze dawnej Puszczy Sandomierskiej.

Wszystkie lasy położone w obrębie miasta są lasami ochronnymi. Połowę areалу gruntów leśnych stanowią lasy państwowe zarządzane przez Nadleśnictwo Leżajsk. Lasy na terenie miasta tworzą przeważnie zwarte kompleksy, z których każdy charakteryzuje się odmienną florą, co jest spowodowane różnicami geologicznymi, czyli

odmiennymi właściwościami podłoża. Głównymi typami siedliskowymi lasów są: las mieszany świeży, bór mieszany świeży oraz bór świeży.

Miejskie zbiorowiska roślinne, naturalne lub zbliżone do naturalnych, mają duże znaczenie w kształtowaniu warunków życia mieszkańców miasta. Obszary te nie tylko mają wartość użytkowo-estetyczną, ale są siedliskiem bogatej fauny i flory. Poza lasami, do cennych ekosystemów na terenie miasta należą również parki, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej i ulicznej.

W granicach miasta żyje około 80 gatunków zwierząt objętych ochroną. W rejonie Podolszyn, na terenie łąk „Na Bagnie” znajduje się stanowisko bociana białego. Na terenie tym występuje również 18 gatunków roślin chronionych, w tym 10 objętych całkowitą ochroną.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dolina Dolnego Sanu” obejmuje najciekawsze i najbardziej cenne przyrodniczo fragmenty doliny Dolnego Sanu na odcinku Jarosław – ujście do Wisły. Całkowita powierzchnia Obszaru wynosi 10 176 ha, z czego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sieniawa leży 357,58 ha. Dolina dolnego Sanu to druga obok doliny Wisły centralna dolina Kotliny Sandomierskiej. Na tym odcinku rzeka ma kierunek NW- SE. Dolina ma szerokość od 7 do 15 km i cechuje ją rzeźba typowa dla rzek w stadium dojrzałym. Zasadniczymi elementami jej budowy są: szerokie holocenijskie dno doliny oraz równie obszerna terasa plejstoceńska. W obrębie holocenijskiego dna występują dwa poziomy terasowe – są nimi niższa terasa zalewowa (łęgowa) i wyższa terasa rędzinna. Współczesny San, pomimo regulacji, cechuje się procesem korytowym właściwym dla rzek roztokowych. W okresie niskich stanów wód rzeka tworzy piaszczyste odsypy w postaci plaż i ławic. Celem ochrony w obszarze jest zachowanie mozaiki siedliskowej charakterystycznej dla większych dolin rzecznych. Zidentyfikowano tu łącznie 14 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Największe znaczenie ma kompleks zbiorowisk przykorytowych (łęgi wierzbowe, ziołorośla i pionierska roślinność na piaszczystych odsypach i namuliskach).

Istotną rolę w dolinie odgrywają także różnego typu ekstensywnie użytkowane łąki (kod 6510, kod 6410, kod 6440) oraz szczególnie w północnej części obszaru, liczne starorzecza z bogatą florą wodną. Młode strome zbocza w okolicach Zarzecza i Krzeszowa, poza roślinnością ciepłolubną, obfitują w wysięki i wypływy wód podziemnych, na których wykształciły się łęgi olszowe z masowym udziałem skrzypu olbrzymiego. Na suchych łąkach i pastwiskach oraz na krawędziach erozyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ.

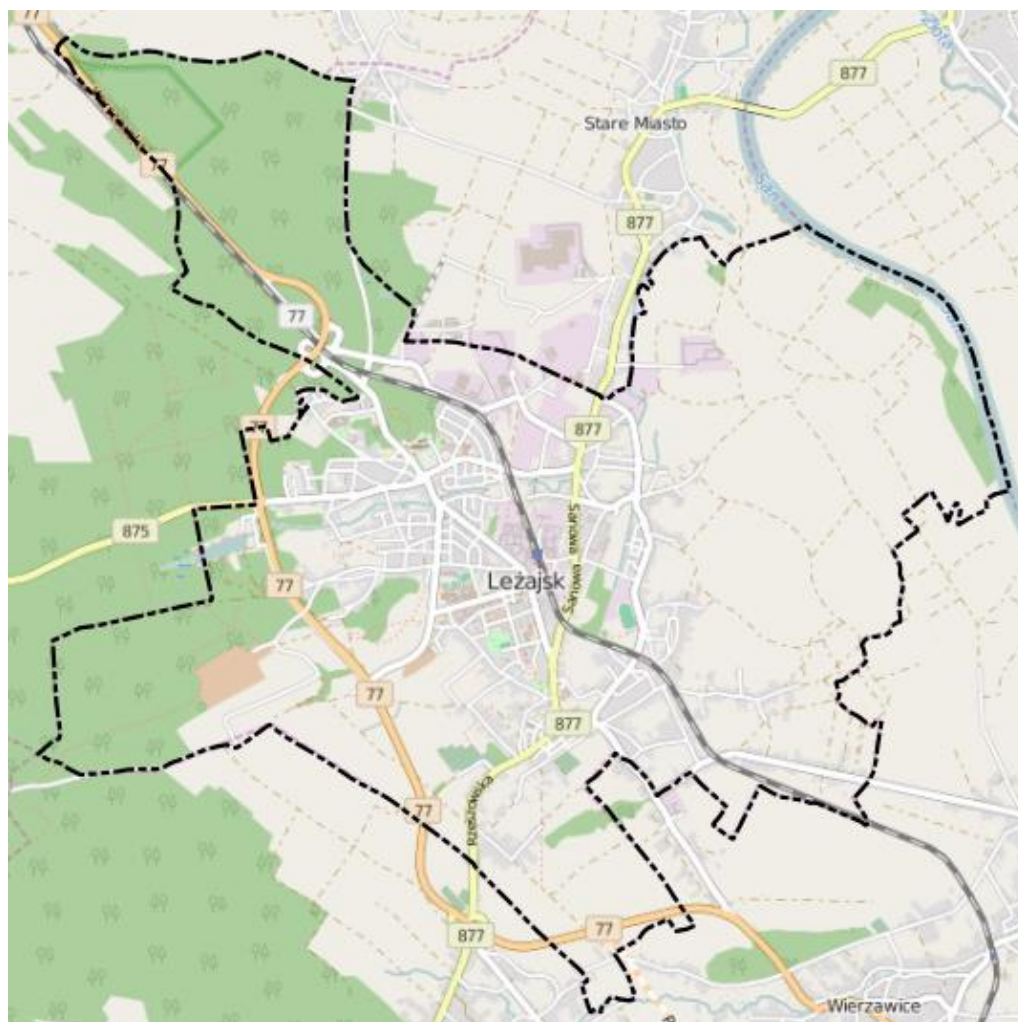
46

Wody rzeki San i jej dopływów są siedliskiem cennych gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Dorzecze Sanu objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych (certy, troci wędrowej, łososia i jesiotra ostronosego) zaś jego dopływy na tym odcinku są wymienione, jako jedne z cieków dorzecza o walorach kwalifikujących je, jako potencjalne tarliska anadromicznych ryb wędrownych i siedlisko ryb prądolubnych o znaczeniu.

Przez północno-wschodnią część Miasta Leżajska przebiega korytarz ekologiczny.

3.10. Transport

Przez miasto z północnego zachodu na południowy wschód przebiega fragment drogi krajowej nr 77 relacji Lipnik (Sandomierz) – Przemyśl. Wschodnią stroną miasta, niemal równoległe do drogi głównej przebiega linia kolejowa Przeworsk – Rozwadow.

Rysunek 6. Układ komunikacyjny miasta Leżajska.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OSM.

Wśród dróg wojewódzkich wymienić należy: - drogę 877 Naklik – Leżajsk – Szklary (gm. Kuryłówka, gm. Leżajsk, m. Leżajsk - ul. Siedlanka, ul. Sanowa, ul. Słowackiego,

ul. Rynek, ul. Rzeszowska) - drogę 875 Mielec – Leżajsk (gm. Leżajsk, gm. Nowa Sarzyna, gm. Leżajsk, m. Leżajsk - ul. T. Michałka, od granicy miasta do drogi krajowej nr 77).

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zrealizowała projekt budowy obwodnicy Leżajska. Projekt składał się z dwóch etapów o łącznej długości ok. 7,7 km.

Miasto posiada również połączenie kolejowe pasażerskie oraz transportowe dzięki dwutorowej zelektryfikowanej linii kolejowej nr 68 (trasa Lublin – Przeworsk). Poniższa mapa prezentuje układ komunikacyjny Miasta Leżajska.

3.11. Gospodarka wodno-ściekowa

Miasto Leżajsk zaopatruje się w wodę z 4-ch studni głębinowych usytuowanych w różnych punktach miasta. Są to dwie studnie o łącznej wydajności: $Q_{maxh} = 114,3 \text{ m}^3/\text{h}$, wchodzące w skład ujęcia „Na Stojadle”, studnie: „Baza” o wydajności $32,0 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz studnia „Lipy” o wydajności ca $22,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Studnie S-I i S-II „Stojadło” stanowią podstawowe ujęcie wody dla miasta i są eksploatowane równocześnie. Studnia S-III została zamknięta w 2012 r. w jej miejscu została wybudowana nowa studnia S-III bis o wydajności $Q_{max/h}$ o wydajności 40 m^3 (obecnie wydane pozwolenie wodno-prawne na wykonanie tej studni i na pobór wody podziemnej). Pozostałe studnie również są eksploatowane i dostarczają wodę dla potrzeb MZK sp. z o.o. w Leżajsku. Woda ze studni pobierana jest pompami i tłoczona do sieci bez uzdatniania. Nadmiar wody gromadzony jest w zbiornikach wyrównawczych końcowych o pojemności $2 \times 1000 \text{ m}^3$ zlokalizowanych na wzgórzu, na południowo-zachodniej granicy miasta. Woda z ujęcia wyprowadzona jest magistralą o średnicy o 300 mm i rozprowadzona po obszarze miasta siecią w układzie pierścieniowo-rozdzielczym o średnicach $\varnothing 300 - 100 \text{ mm}$. Sieć wodociągowa znajduje się na około 95% obszaru miasta. Aktualnie około 11 tys. mieszkańców obsługiwanych jest przez wodociąg komunalny. Sieć wodociągowa jest ogólnie w dobrym stanie technicznym, a istniejące ujęcia pokrywają zaopatrzenie miasta w wodę.

Tabela 4. Wykaz ujęć wód na terenie Gminy Miejskiej Leżajsk.

L.p.	Nazwa ujęcia	Użytkownik	Stratygrafia	Zasoby ujęcia [m³/h]
1.	S-1z, S-2z, S-3, S-4, S-5, S-6, S-7, S-8	ZPOW HORTINO Leżajsk	Czwartorzęd	468,67
2.	S-1, S-2	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Leżajsku	b.d.	b.d.
3.	ujęcie na Stojadle (S-I, S-II, S-III bis)	Miejski Zakład Komunalny w Leżajsku Sp. z o.o.	b.d.	154,3
4.	S-1 Lipy	Miejski Zakład Komunalny w Leżajsku Sp. z o.o.	Czwartorzęd	20,6
5.	S-2 Lipy	Miejski Zakład Komunalny w Leżajsku Sp. z o.o.	Czwartorzęd	23
6.		Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Leżajsk Sp. z o.o.	Czwartorzęd	20
7.	S-1, S-II bis	Fabryka Maszyn w Leżajsku Sp. z o.o.	Czwartorzęd	30
8.	Baza MZK S-2	Miejski Zakład Komunalny w Leżajsku Sp. z o.o.	Czwartorzęd	32

Rejon ujęć wód podziemnych położony jest bardzo blisko przemysłowej części miasta i gminy Leżajsk, w pobliżu terenów wchodzących w skład parku przemysłowego „Stare Miasto – Park”. Działa tutaj większość zakładów przemysłowych Leżajska, do których należą: Zakłady Przemysłu Owocowo – Warzywnego „Hortino”, Zakłady Piwowarskie, Fabryka Maszyn, BMF Polska. W najbliższym sąsiedztwie ujęć zlokalizowane są również obszary zabudowy mieszkalnej, pola uprawne, łąki, lasy i tereny zadrzewione, w tym rezerwat „Las Klasztorny”. Do potencjalnych ognisk zanieczyszczeń, znajdujących się w obrębie wyznaczonych obszarów spływu wód podziemnych, zalicza się stacja paliw zlokalizowana na terenie byłej bazy transportowej PKS, stacja paliw przy drodze prowadzącej do Szpitala Powiatowego oraz składowisko popiołów ciepłowni ZPOW „Hortino” obsługującej miasto Leżajsk. Obie stacje paliw spełniają wymogi przepisów dotyczących ochrony środowiska i są w odpowiedni sposób zabezpieczone przed niekontrolowanym wyciekiem paliw do gruntu. Składowisko popiołów ma obecnie wybetonowane podłoże, które utrudnia przedostawanie się odcieków do gruntu i wód podziemnych. Do zagrożeń można zaliczyć także linię kolejową, która w ekstremalnej sytuacji katastrofy kolejowej może stać się przyczyną skażenia szkodliwymi substancjami chemicznymi. Ponadto stan infrastruktury kanalizacyjnej na terenach zurbanizowanych w rejonie wytypowanych ujęć nie daje pełnej ochrony dla jakości wód podziemnych. Niekorzystne dla stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych w rejonie Leżajska, jest zbyt duże zagęszczenie studni przy występującej nadmiernej i jednocześnie długotrwałej eksploatacji. W wyniku stosowania nieodpowiedniej metodyki dokumentowania zasobów, nieuwzględniającej

współdziałania studni, przyjęto zawyżone wartości zasobów eksploatacyjnych. Wydane na ich podstawie decyzje o pozwoleniach wodnoprawnych dopuszczają do zbyt intensywnej eksploatacji, co z reguły skutkuje uruchomieniem niekorzystnych procesów geochemicznych i zmianami jakości wody. Istnieje ekspertyza Hydrogeologiczna dla zbiornika 425 (opracowana na zlecenie Gminy Leżajsk, gdzie zawarte są informacje dot. zagrożeń dla wód podziemnych i ich eliminowania, lecz jest to ekspertyza, która nie jest ogólnie dostępna (można z niej skorzystać odpłatnie na terenie UG).

W lipcu 2015 r. RZGW w Krakowie przyjął trzy rozporządzenia:

- Rozporządzenie nr 13/2015 – w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Grupy Żywiec S.A.
- Rozporządzenie nr 14/2015 - w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej HORTINO Zakładu Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego Leżajsk Sp. z o.o.
- Rozporządzenie nr 15/2015 w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Nad Stojadłem”

Dla ujęcia wody podziemnej Grupy Żywiec S.A. ustalono strefę ochrony pośredniej oraz bezpośredniej. Strefa ochrony bezpośredniej składa się z pięciu obszarów o łącznej powierzchni 0,19 ha położonej w miejscowości Stare Miasto. Natomiast teren ochrony pośredniej zajmuje powierzchnię 362 ha.

Dla ujęcia wody podziemnej HORTINO również ustalono strefą ochrony bezpośredniej oraz pośredniej. Strefa ochrony bezpośredniej składa się z ośmiu obszarów o łącznej powierzchni 0,27 ha, położony na terenie miasta Leżajsk oraz miejscowości Przychojec w gminie Leżajsk. Natomiast strefa ochrony pośredniej obejmuje obszar o powierzchni 472 ha, położony na terenie miasta oraz gminy Leżajsk, a także gminy Nowa Sarzyna.

Dla ujęcia wody podziemnej „Nad Stojadłem” także ustalono strefą ochrony bezpośredniej oraz pośredniej. Strefa ochrony bezpośredniej składa się z trzech obszarów o łącznej powierzchni 0,12 ha, położony na terenie miasta Leżajsk oraz miejscowości Stare Miasto. Natomiast strefa ochrony pośredniej obejmuje obszar o powierzchni 296 ha, położony na terenie miasta oraz gminy Leżajsk.

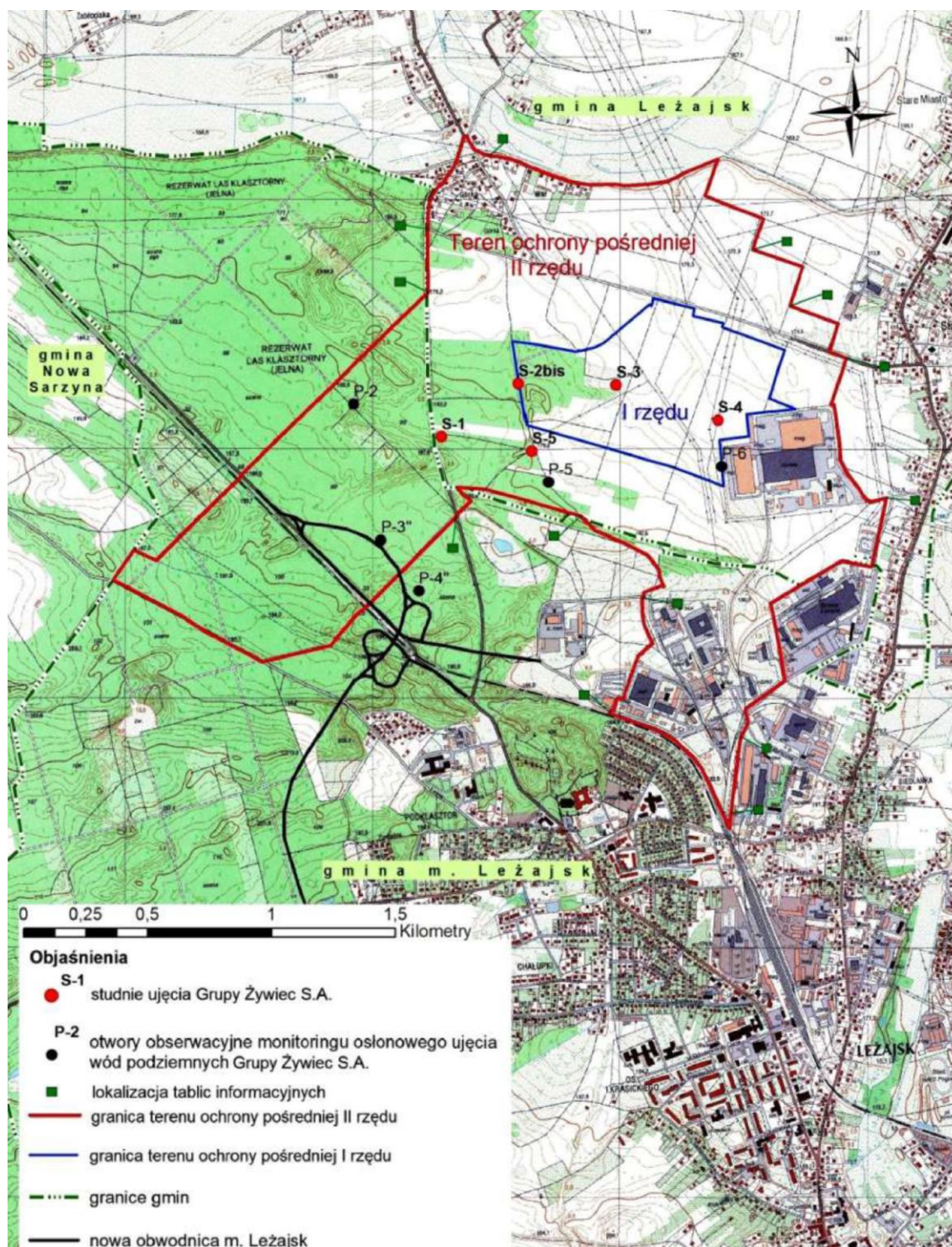
Na terenach ochrony bezpośredniej obowiązują zakazy i nakazy, o których mowa w art. 53 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne. Rozporządzenie wyszczególnia przedsięwzięcia i działania zabronione w granicach strefy ochrony bezpośredniej, są to:

1. wprowadzanie ścieków do ziemi realizowane w ramach szczególnego korzystania z wód, z wyłączeniem spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych:
 - a. ścieków pochodzących ze stacji uzdatniania wody,
 - b. wód opadowych i roztopowych;
2. wprowadzania ścieków do ziemi realizowanego w ramach zwykłego korzystania z wód, w przypadku, gdy miejsce wprowadzania ścieków lub dno urządzenia wodnego jest

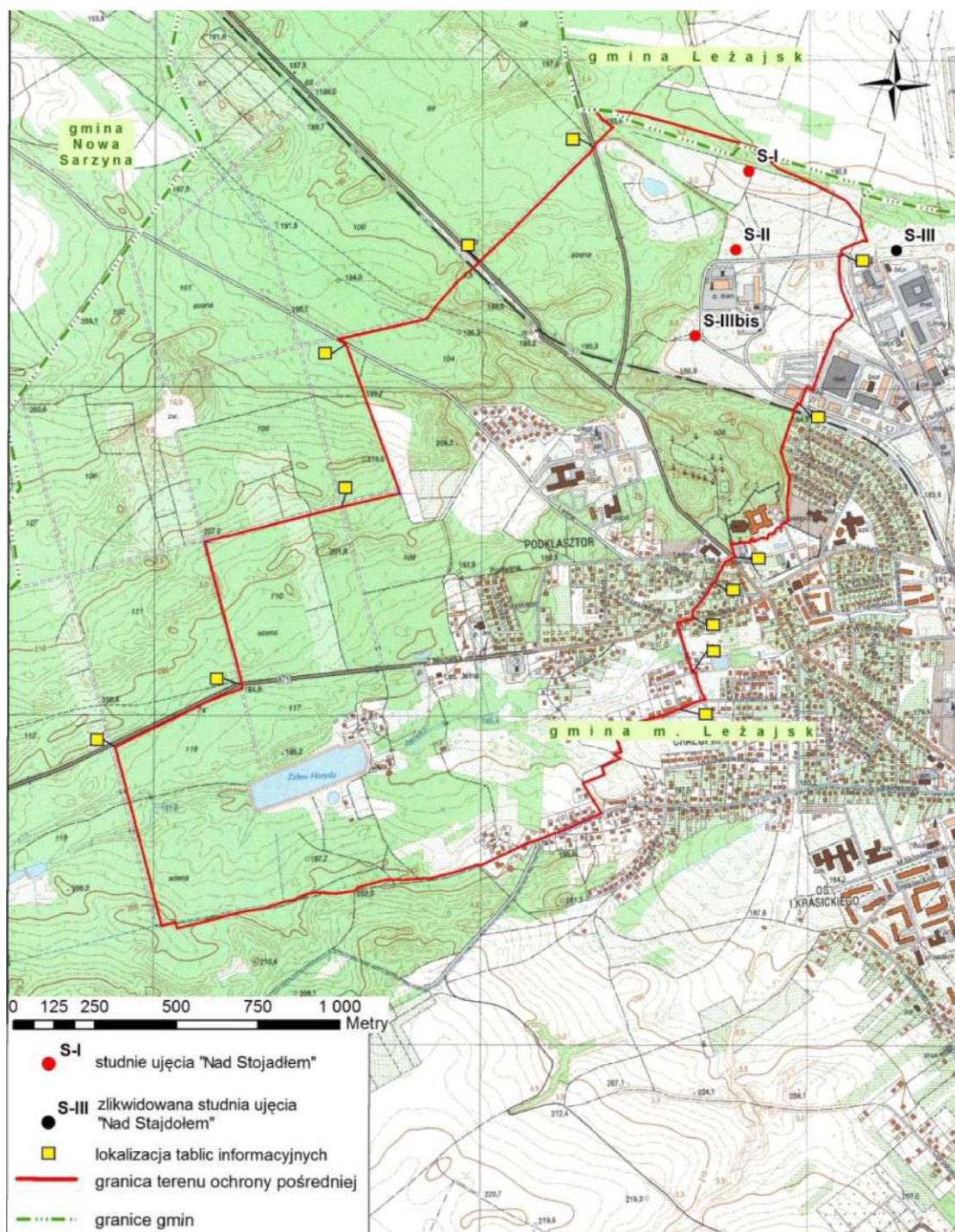

- oddzielone warstwą gruntu o miąższości mniejszej niż 3 m od najwyższego użytkowego poziomu wodonośnego wód podziemnych;
3. rolniczego wykorzystania ścieków;
 4. nawożenia gnojowicą;
 5. składowania lub przechowywania obornika bezpośrednio na gruncie w przyzmach polowych;
 6. lokalizowania składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
 7. składowania lub przechowywania odpadów promieniotwórczych;
 8. lokalizowania magazynów oraz rurociągów transportu ropy naftowej, produktów ropopochodnych, a także substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, w tym również substancji priorytetowych określonych w przepisach odrębnych, z wyłączeniem:
 - a. magazynów butli oraz zbiorników przeznaczonych do magazynowania gazu płynnego wraz z rurociągami do transportu gazu,
 - b. zbiorników przeznaczonych do magazynowania oleju opałowego oraz paliw płynnych wykorzystywanych do generatorów prądotwórczych, wraz z rurociągami do ich transportu;
 9. lokalizowania zakładów przemysłowych, których instalacje zaliczane są do przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach odrębnych;
 10. mycia pojazdów mechanicznych poza myjniami;
 11. lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych z wyłączeniem:
 - a. studni zastępczych lub awaryjnych istniejących studni,
 - b. ujęć eksploatowanych w ramach zwykłego korzystania z wód;
 12. lokalizowania cmentarzy oraz grzebania zwłok zwierzęcych;
 13. wydobywania kopalin;
 14. zmiany lasu na użytek rolny

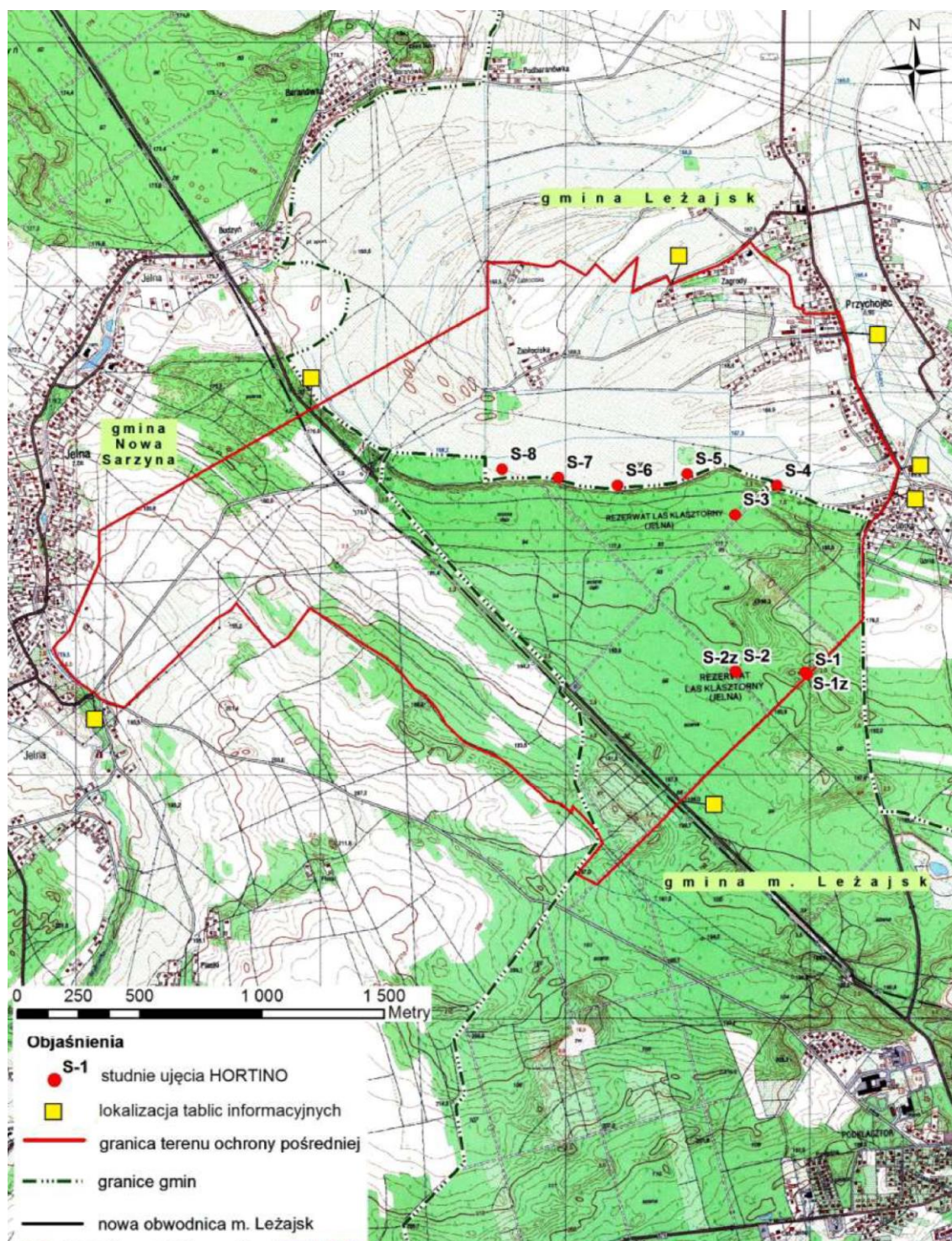
Poniższe rysunki przedstawiają lokalizację stref ochrony bezpośredniej i pośredniej dla ujęć Grupy Żywiec S.A., HORTINO i „Nad Stojalem”.

Rysunek 6. Mapa terenu strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Grupy Żywiec S.A.
 Źródło: Rozporządzenie RZGW 13/2015 w Krakowie z 30 lipca 2015 r.

Rysunek 7. Mapa terenu strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Nad Stojadłem”.
Źródło: Rozporządzenie RZGW 14/2015 w Krakowie z 30 lipca 2015 r.

Rysunek 8. Mapa terenu strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej HORTINO ZPOW Leżajsk.
Źródło: Rozporządzenie RZGW 13/2015 w Krakowie z 30 lipca 2015 r.

W zakresie odprowadzania ścieków.

Miasto posiada oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną z usuwaniem biogenów usytuowaną we wschodniej części, w kierunku rzeki San. Oczyszczalnia została zmodernizowana i rozbudowana do przepustowości hydraulicznej $Q_{\text{śrd}} = 11\,500 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 14\,000 \text{ m}^3/\text{d}$. Przyjmuje ścieki bytowo – gospodarcze z terenów zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej oraz ścieki przemysłowe z dzielnicy przemysłowej. Ze względu na konieczność zapewnienia zgodnej z obowiązującymi normami jakości ścieków konieczna jest rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków m.in. wprowadzenie nowej technologii oczyszczania ścieków. Proces technologiczny polega na oczyszczaniu mechanicznym w osadniku Imhoffa oraz na dwustopniowym oczyszczaniu biologicznym (I-stopnia - złoża zraszane, II-go stopnia – komory osadu czynnego). Oczyszczane ścieki zrzucane są do rzeki San. Ścieki na oczyszczalnię doprowadzone są kolektorem o średnicy $\varnothing 1,20\text{m}$, przy czym ścieki z zakładów przemysłowych odprowadzane są kolektorem o średnicy $\varnothing 0,80\text{m}$, zaś ścieki bytowo - gospodarcze odprowadzane są kolektorem o średnicy $\varnothing 0,60\text{m}$. Do kolektorów głównych włączona jest sieć kanałów drugorzędnych – odprowadzających ścieki z całego obszaru zainwestowanego. Południowo-wschodnia część miasta obsługiwana jest poprzez przepompownię ścieków. Sieć kanalizacji sanitarnej jest w dobrym stanie technicznym, z wyjątkiem kanałów w Rynku – konieczna przebudowa. Poniższa tabela prezentuje szczegółowe dane na temat gospodarki wodno – ściekowej w Leżajsku. W tabeli przedstawiona jest wielkość zużycia wody oraz ilość i jakość odprowadzanych ścieków, za okres 2010 – 2014 r., na podstawie danych udostępnionych przez GUS. W latach 2010-2013 zaobserwowano dość znaczny spadek zużycia wody, a co za tym idzie ilość odprowadzanych ścieków. Nadal niekorzystny jest stosunek zużycia wody do ilości odprowadzanych ścieków.

Tabela 5. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie miasta Leżajsk.

Lata	Długość czynnej sieci rozdzielczej	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Woda dostarczona gospodarstwu m domowym	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej
	km	szt.	dm ³	osoba
1	2	4	6	8
2010	50,9	1 918	367,8	13 199
2011	50,9	1 939	359,1	13 177
2012	50,9	1 955	366,2	13 133
2013	52,1	1 961	354,4	13 060
2014	53,6	1 988	354,5	12 976

Lata	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Ścieki odprowadzone	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej
	km	szt.	dm ³	osoba
1	2	4	6	8
2010	45,4	1 725	1 234	12 859
2011	45,4	1 745	1 136	12 846
2012	45,4	1 763	1 076	12 808
2013	45,8	1 778	1 037	12 746
2014	46,0	1 800	1 089	12 665

Źródło: GUS – Bank Danych Regionalnych, UM.

3.12. Gospodarka odpadami

Zgodnie ze znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2013 poz. 1399) uległ zmianie dotychczasowy system gospodarowania odpadami komunalnymi. Realizacja założeń znowelizowanej ustawy powinna przyczynić się do ograniczenia składowania zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów ulegających biodegradacji na składowiskach, zwiększenia odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, zmniejszenia ilości dzikich wysypisk, a ponadto do poprawienia stanu środowiska na skutek eliminowania przypadków palenia śmieci w domowych kotłowniach.

Z dniem 1 lipca 2013 roku obowiązki w zakresie utrzymania czystości i porządku przejęła Gmina. Właściciele nieruchomości nie podpisują już samodzielnie umów z przedsiębiorcami na odbiór odpadów komunalnych. Również z tym dniem powstał obowiązek odprowadzania na rzecz Gminy zadeklarowanej opłaty od właścicieli nieruchomości zamieszkałych za wywóz odpadów z gospodarstwa domowego. Opłata za odpady w przypadku prowadzenia selekcji jest niższa, co zachęca mieszkańców do sukcesywnego wprowadzania na swoim podwórku tej metody zbierania odpadów. Opłata przeznaczona jest na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu, na które składają się: koszty odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, koszty tworzenia i utrzymania punktu selektywnego zbierania odpadów, koszty obsługi administracyjnej. W Leżajsku wprowadzono obowiązek prowadzenia selektywnej zbiórki następujących odpadów: papieru, makulatury i opakowań wielomateriałowych, szkła bezbarwnego i kolorowego, tworzyw sztucznych i metali, przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego

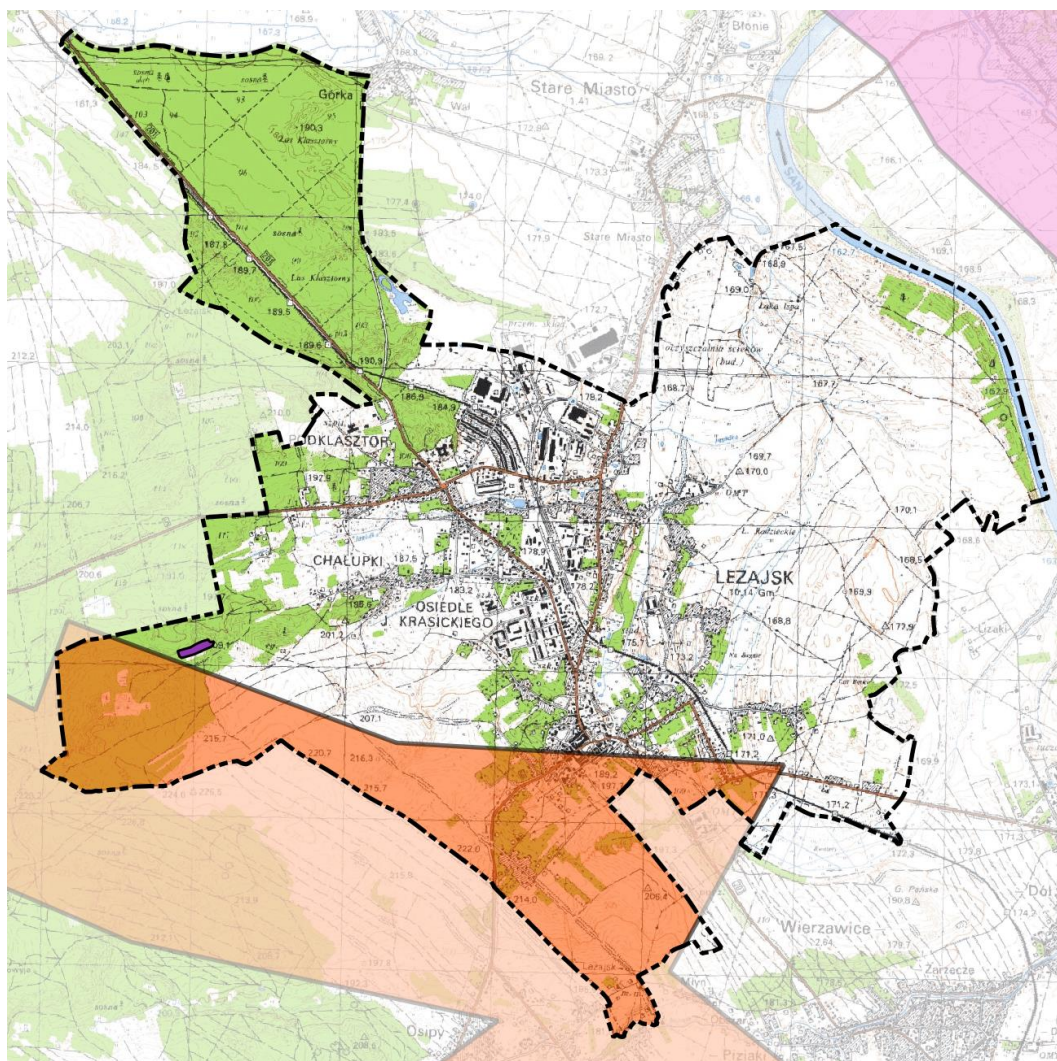
sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, odpadów biodegradowalnych – zielonych.

Gmina zobowiązana jest do stworzenia warunków niezbędnych do wykonania przez właścicieli nieruchomości obowiązków w zakresie segregacji odpadów. Dlatego też Miasto Leżajsk otworzyło Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). PSZOK prowadzony jest przez Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku, 37-300 Leżajsk, ul. Żwirki i Wigury 3 i zlokalizowany jest na terenie miasta Leżajska przy ul. Podolszyny 1 – Baza MZK Leżajsk. Miejscem zagospodarowania odebranych od właścicieli nieruchomości z terenu Miasta Leżajska zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania są:

- Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku, 37-300 Leżajsk, ul. Żwirki i Wigury 3, Kompostownia Osadów i Biokomponentów - Leżajsk, ul. Boczna Siedlanka 1,
- Stare Miasto-Park Sp. z o.o., Wierzawice 874, 37-300 Leżajsk, Sortownia Odpadów Komunalnych w Giedlarowej,
- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krzeszowie, ul. Biłgorajska 16, 37-418 Krzeszów, Składowisko Odpadów w Sigielkach,
- Zakład Segregacji i Kompostowania Odpadów ul. Strefowa 8, 39-400 Tarnobrzeg.

3.13. Zasoby surowców naturalnych

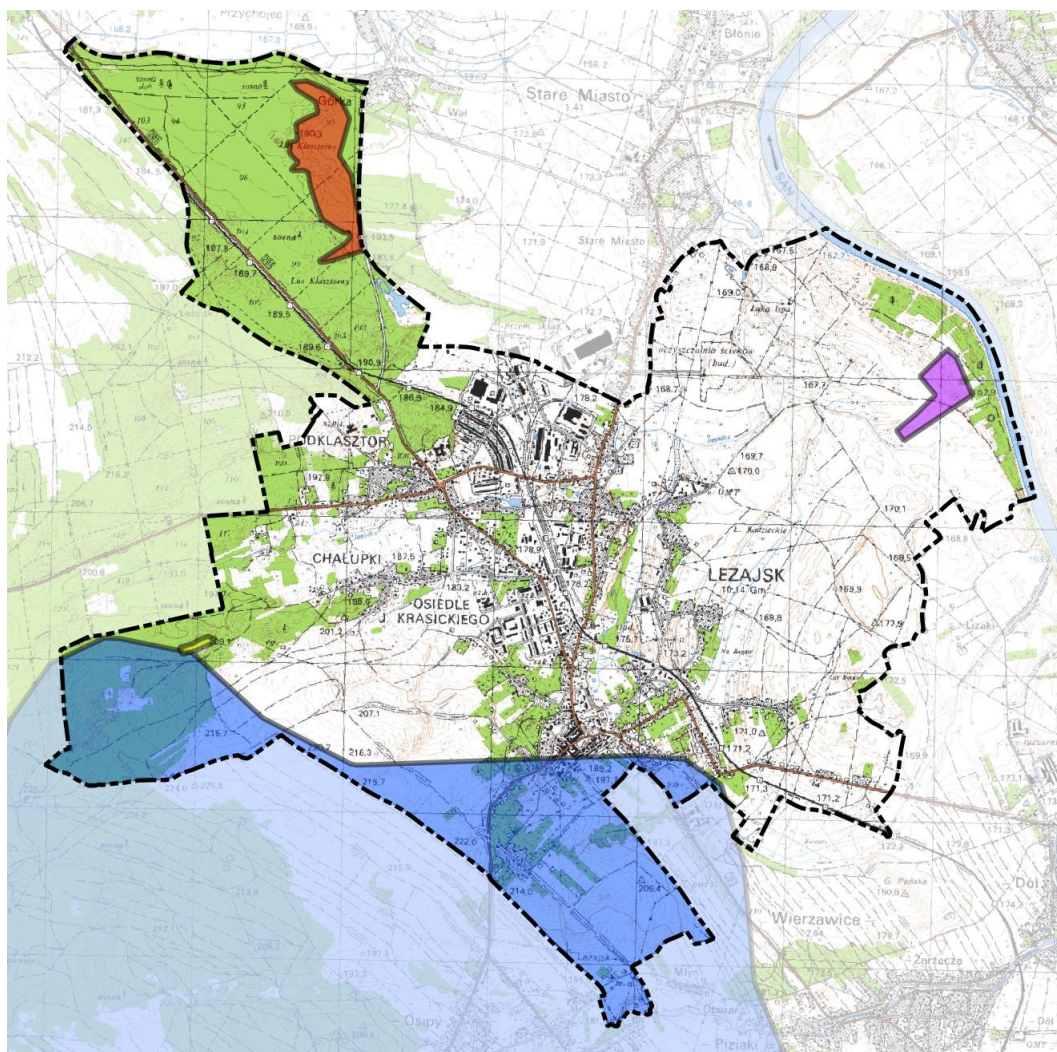
W południowej części Miasta Leżajska (Rysunek 9) wyznaczone zostały dwa obszary górnicze. Obszar pn. „Żołynia - Leżajsk – 2” porywa się z terenem górniczym o nazwie „Żołynia – Leżajsk”. Jest to obszar występowania złóż gazu ziemnego. Koncesję do 2019 roku na dany teren górniczy posiada PGNiG S.A. Drugi obszar o powierzchni 1,25 ha obejmuje dwie działki ewidencyjne o nr 4747 i 4746. Kopaliny występujące w tym złożu określane są, jako kruszywa naturalne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PIG.

Tabela 6. Źłóża surowców naturalnych na obszarze miasta Leżajska.

	Nazwa złoża	Surowiec naturalny	Stan zagospodarowania
	Żołynia-Leżajsk	gaz ziemny	złoże zagospodarowane
	Leżajsk dz. 4747 i 4746	kruszywa naturalne	złoże zagospodarowane
	Leżajsk	kruszywa naturalne	złoże rozpoznane

Rysunek 10. Złoża surowców naturalnych na obszarze miasta Leżajska.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PIG.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Stan czystości wód powierzchniowych

Badania dotyczące jakości wód powierzchniowych realizowane są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, utworzonego na mocy ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. 2013 poz. 1232). W świetle ww. ustawy monitoring środowiska ma na celu zwiększenie działań na rzecz jego ochrony poprzez zbieranie, analizowanie oraz udostępnianie danych dotyczących stanu środowiska oraz zachodzących w nim zmian.

Monitoring jakości wód powierzchniowych obejmuje system pomiarów, analiz i ocen stanu czystości wód powierzchniowych płynących (rzek) i stojących (jezior, zbiorników

zaporowych). Badaniami objęte są przede wszystkim ciekі pełniące rolę odbiorników ścieków komunalnych i przemysłowych, stanowiące źródło zaopatrzenia w wodę na potrzeby komunalne i przemysłowe, jak również ciekі przepływające przez tereny rekreacyjne i prawnie chronione.

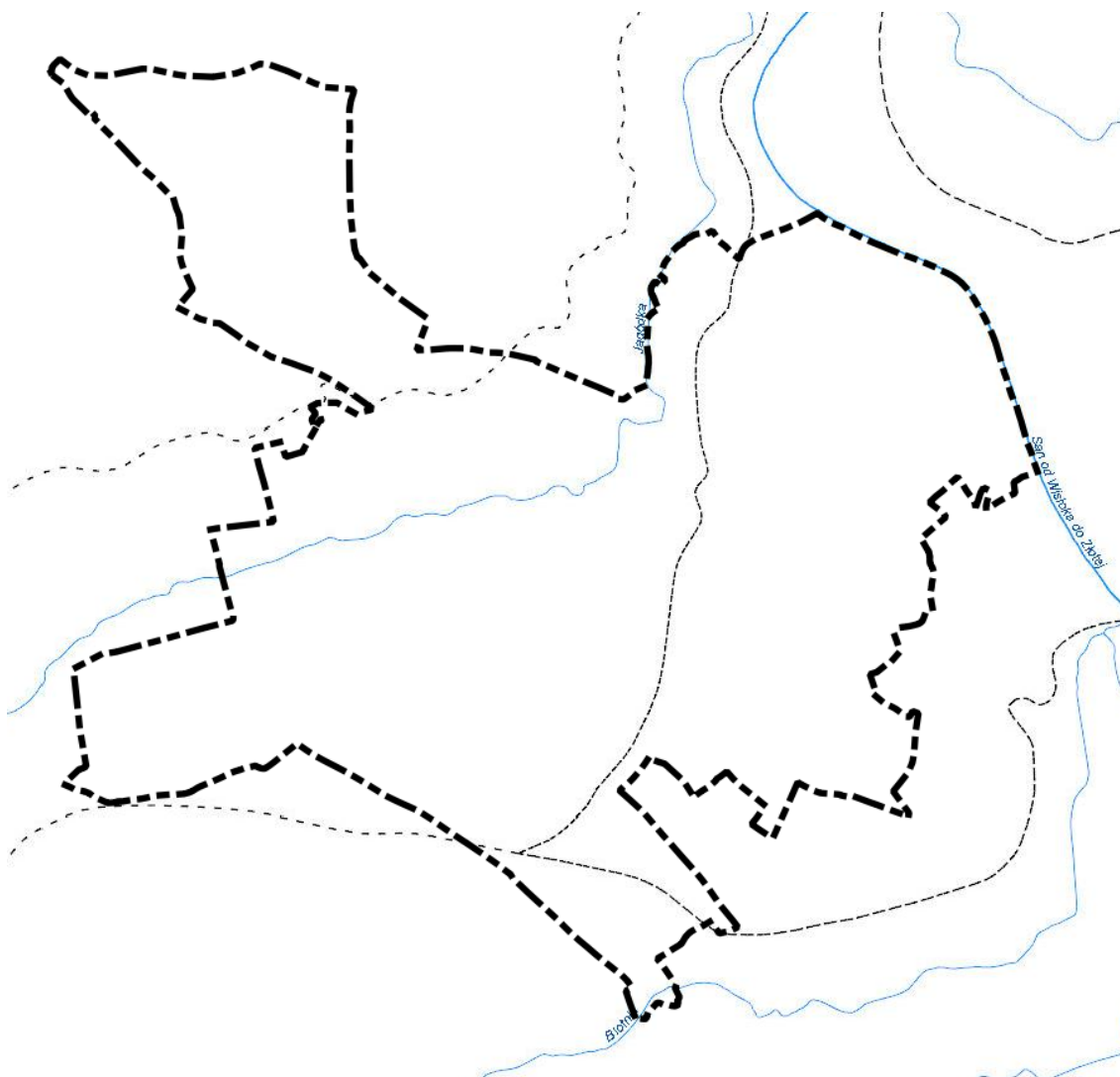
Ocena stanu jakości wód w rzekach polega na określeniu ich stanu w dorzeczach, niezbędnych dla wspomagania procesów planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych – głównie poprawy ich jakości oraz ochrony przed zanieczyszczeniem. Monitoring prowadzono zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. 2011 nr 258 poz. 1550).

Zgodnie z obowiązującym systemem prawnym wody powierzchniowe zostały podzielone na jednolite części wód, tj. na jednostki, dla których są prowadzone analizy presji antropogenicznych i opracowywane programy wodno – środowiskowe. Zasady ich wydzielenia oparte są na: określeniu kategorii wód powierzchniowych, podzieleniu kategorii na typy wód powierzchniowych, podzieleniu typów według istotnych cech fizycznych, a następnie podzieleniu jeszcze według innych kryteriów, np. zasięgu obszarów chronionych.

Przez jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) rozumie się oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny lub sztuczny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne, jednorodny pod względem hydromorfologicznym i biologicznym. Scalone części wód powstają ze złączenia kilku sąsiadujących ze sobą jednolitych części wód o podobnej charakterystyce. Tabela nr 7 opisuje jednolite części wód powierzchniowych na terenie Miasta Leżajskiego (Rysunek 11).

Tabela 7. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Miasta Leżajskiego.

L.p.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Scalona część wód powierzchniowych (SCWP)	Region wodny	Status
1	RW20001722736	Malinianka	GW0831	region wodny Górnej Wisły	silnie zmieniona część wód
2	RW20001722732	Jagódka	GW0828	region wodny Górnej Wisły	silnie zmieniona część wód
3	RW20002122733	San od Wisłoka do Złotej	GW0823	region wodny Górnej Wisły	naturalna część wód

Rysunek 11. Położenie Miasta Leżajsk na tle podziału JCWP.

Źródło: opracowanie własne

Miasto Leżajsk zlokalizowane jest na terenie czterech JCWP.

Struga Maliniaka to lewostronny dopływ Sanu. Przepływa przez Miasto Leżajsk, Gminę Leżajsk i Gminę Nowa Sarzyna. Malinianka z dopływami stanowi jednolitą część wód o symbolu PLRW20001722736 wchodzącą w skład scalonej części wód San od ujścia Złotej II do ujścia Rudnej (GW0831). Malinianka w swoim dorzeczu posiada także 14 małych dopływów bezimiennych. Ze wszystkich dopływów rzeki największy to Siutno, który bierze swój początek z terenów zabagnionych, położonych między Starym Miastem a Przychojcem, przez który przepływa.

Miasto Leżajsk położone jest w obrębie dorzecza Wisły i w granicach administracyjnych zawiera się w obrębie czterech jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) „Malinianka” (PLRW20001722736), „Jagódka” (PLRW20001722732), „San od Wisłoka do Złotej” (RW20002122733) oraz „Błotnia”.

W Raporcie dla Obszaru Dorzecza Wisły JCWP „Malinianka” oraz „Jagódka” zostały zakwalifikowane, jako silnie zmienione części wód, natomiast pozostałe dwa JCWP, jako naturalne części wód. JCWP występujące na terenie Miasta, tak jak wszystkie JCWP na obszarze kraju do 2015 roku uznane zostały za zagrożone eutrofizacją ze źródeł komunalnych.

4.2. Stan czystości powietrza atmosferycznego

Badanie i ocena jakości powietrza w Polsce, jak również w województwie podkarpackim są realizowane w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013 poz. 1232). Artykuły od 85 do 95 ww. ustawy wraz z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2012 poz. 1031) definiują system monitoringu powietrza, określają zakres i sposób badania jakości powietrza, minimalną liczbę stacji oraz metody i kryteria oceny.

Województwo podkarpackie, ze względu na ochronę zdrowia ludzi, podzielono na 2 strefy:

- strefę miasto Rzeszów - kod strefy PL1801 (miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys.),
- strefę podkarpacką - kod strefy PL1802 (pozostały obszar województwa).

Oceny poziomów substancji w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia dokonuje się w zakresie: dwutlenku siarki SO_2 , dwutlenku azotu NO_2 , tlenku węgla CO , pyłu zawieszonego PM_{10} , pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$, benzenu C_6H_6 i ozonu O_3 w powietrzu oraz arsenu As, kadmu Cd, niklu Ni, ołowiu Pb i benzo(a)pirenu B(a)P oznaczanych w pyłe zawieszonym PM_{10} .

Oceny poziomów substancji w powietrzu ze względu na ochronę roślin dokonuje się w zakresie: dwutlenku siarki SO_2 , tlenków azotu NO_x i ozonu O_3 . W województwie podkarpackim, ze względu na ochronę roślin, wyodrębniono 1 strefę (podkarpacką).

Dodatkowo w ramach monitoringu jakości powietrza prowadzone są pomiary formaldehydu (stacja: Mielec-Zarząd Strefy) oraz wybranych węglowodorów w pyłe PM_{10} : benzo(a)antracenu, benzo(b)fluorantenu, benzo(j)fluorantenu, benzo(k)fluorantenu, dibenzo(a,h)antracenu, indeno(1,2,3-cd)pirenu a także heksanu, cykloheksanu, heptanu, toluenu, oktanu, o-ksylenu i m+p ksylenu (stacja: Jasło-Sikorskiego).

Od 2010 r. w Województwie Podkarpackim sieć pomiarowa monitoringu jakości powietrza nadzorowana jest w całości przez WIOŚ w Rzeszowie. W strukturze sieci pomiarowej monitoringu jakości powietrza na terenie Województwa Podkarpackiego funkcjonuje 13 stacji pomiarowych (w tym 6 stacji automatycznych).

Miasto Leżajsk na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. 2012 poz. 914) znajduje się w strefie podkarpackiej (PL1802).

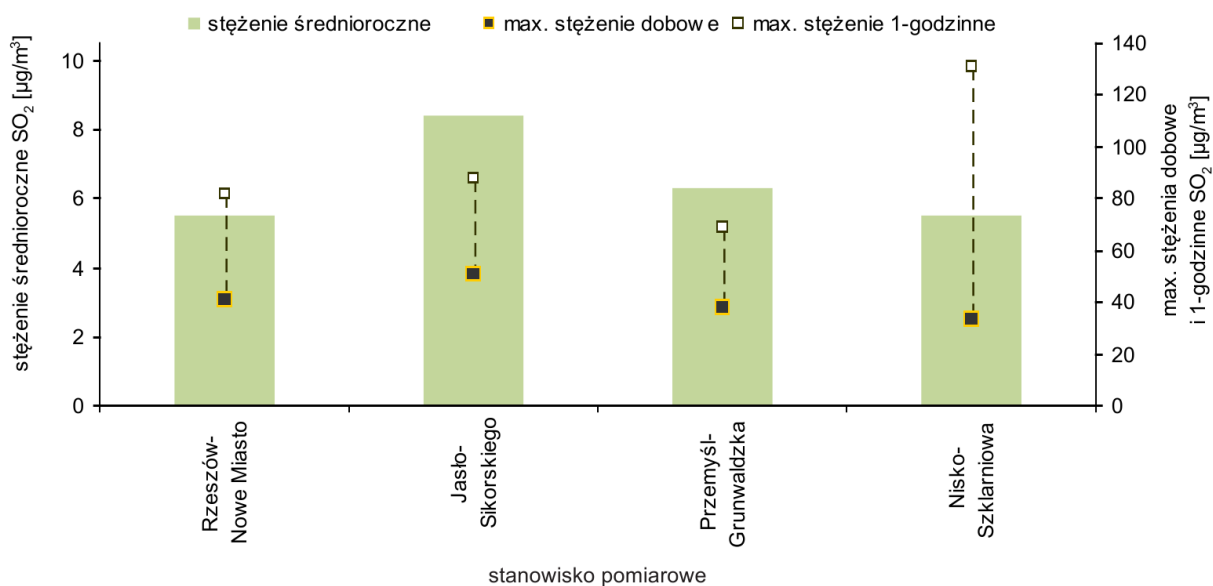
Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza w strefie podkarpackiej jest emisja niska z indywidualnego ogrzewania lokali mieszkalnych w miastach (spalanie węgla kamiennego). Drugą, co do znaczenia dla jakości powietrza grupą emisji jest emisja komunikacyjna z transportu kołowego – największa występuje wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych miast.

Największe źródła emisji zawodowej to elektrownia opalana węglem kamiennym (pow. stalowowolski) oraz ciepłownie i elektrociepłownie miejskie wykorzystujące węgiel kamienny.

Na omawianym terenie nie występuje znaczna uciążliwość związana z emisją zanieczyszczeń do powietrza takich jak: pyły, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla. Są one emitowane głównie podczas energetycznego przetwarzania paliw i ruchu pojazdów. Lokalne kotłownie produkują ww. substancje zgodnie z posiadanymi decyzjami. W okresie jesienno – zimowym występuje emisja niska, której źródła stanowią gospodarstwa domowe z piecami na paliwo stałe.

Stężenia jednogodzinne SO_2 nie przekroczyły ustalonej dla dwutlenku siarki normy. Najwyższe, stwierdzone w poszczególnych lokalizacjach, stężenia jednogodzinne SO_2 wyniosły odpowiednio: Nisko – $131 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (37% normy), Jasło – $88 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (25% normy), Rzeszów – $82 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (23% normy), Przemyśl – $69 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (20% normy) (Rysunek 12).

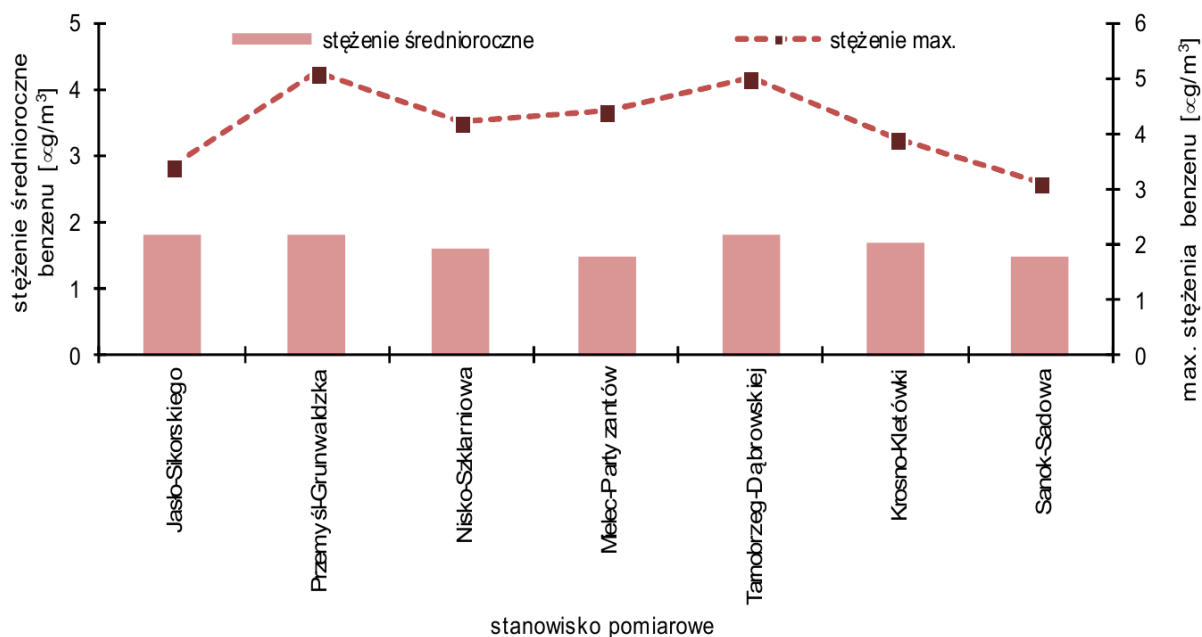
Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki, przeprowadzone w Województwie Podkarpackim dla roku 2013 również nie wykazały przekroczenia obowiązujących norm dla tego zanieczyszczenia.

Rysunek 12. Wartości stężeń dwutlenku siarki; województwo podkarpackie 2013 r.
[źródło: Raport o stanie środowiska ..., 2014]

Dopuszczalne stężenie 1-godzinne, ustalone na poziomie $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$, nie zostało przekroczone na żadnej stacji pomiarowej. Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem azotu, przeprowadzone w województwie podkarpackim dla roku 2013 potwierdziły dotrzymanie obowiązujących norm dla tego zanieczyszczenia.

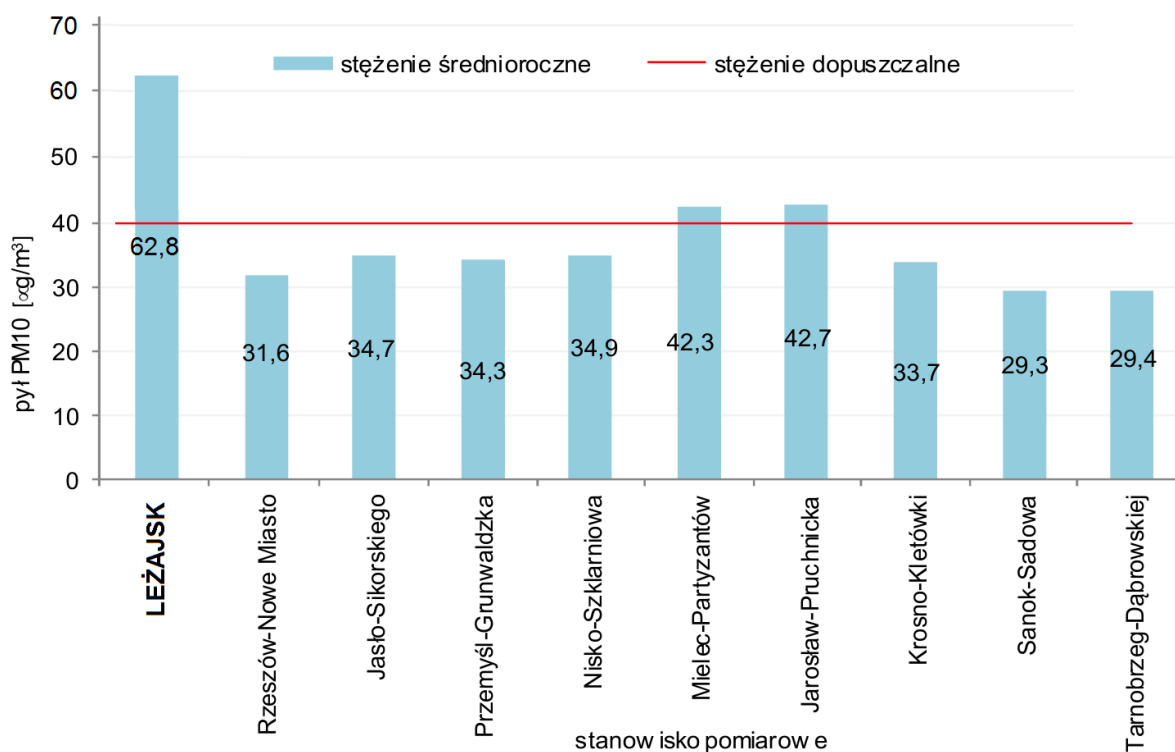
Badania zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego benzenem prowadzone były w 2013 r. w województwie podkarpackim w 8 punktach pomiarowych. Stężenia średnioroczne benzenu w punktach pomiarowych zawierały się w przedziale $1,5\text{--}1,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (30-36% normy). Najwyższe stężenie średnioroczne benzenu zanotowano w Przemyslu, Jaśle i Tarnobrzegu. Na Rysunku 13 przedstawiono poziom stężeń średniorocznych benzenu w punktach pomiarowych w roku 2013. Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza benzenem, przeprowadzone w województwie podkarpackim dla roku 2013 potwierdziły dotrzymanie obowiązujących norm dla tego zanieczyszczenia. Wartości stężeń średniorocznych benzenu z modelowania zawierały się w przedziale $0,02\text{--}1,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Stężenia średnioroczne nie przekroczyły 34% normy.

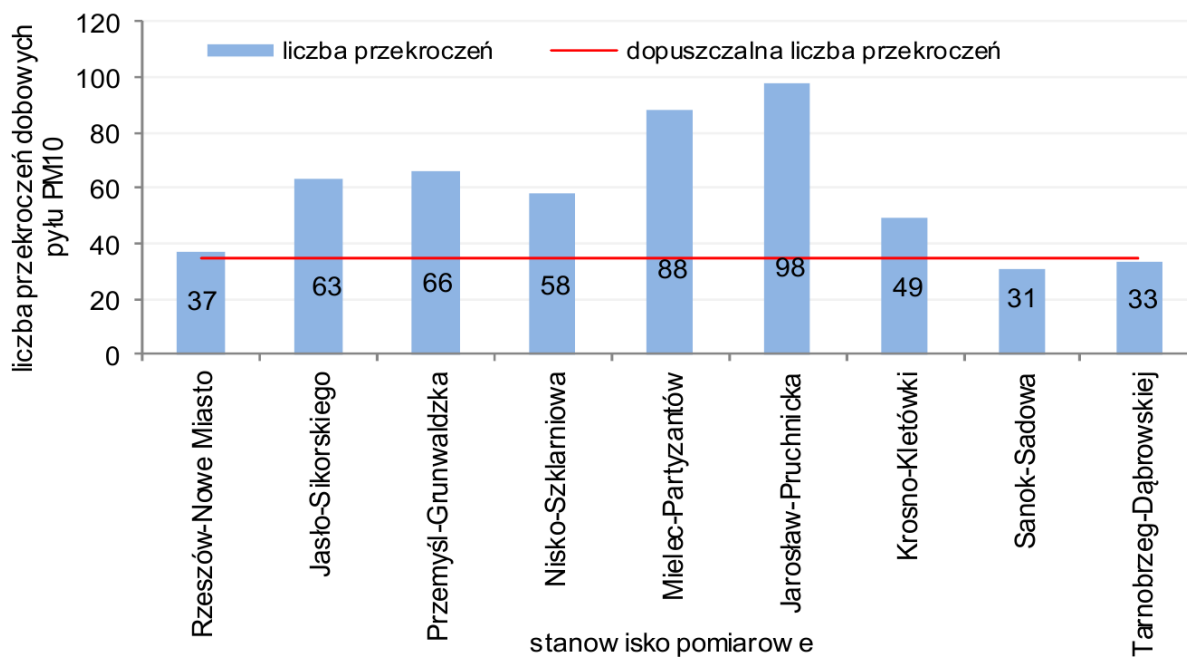
Rysunek 13. Wartości stężeń benzenu; województwo podkarpackie 2013 r.
[źródło: Raport o stanie środowiska ..., 2014]

Badania zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym o średnicy ziaren poniżej 10 µm prowadzone były w województwie podkarpackim na 9 stanowiskach pomiarowych. Przekroczenie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM10 stwierdzone zostało w Jarosławiu (107% normy) i w Mielcu (106% normy). W pozostałych punktach pomiarowych stężenia średniorocznego pyłu PM10 stanowiły od 73 do 87% normy.

Na Rysunkach 14 i 15 pokazano dotrzymanie standardów imisyjnych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 w 2013 r., w punktach pomiarowych na obszarze województwa podkarpackiego.

Rysunek 14. Dotrzymanie średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 na stanowiskach pomiarowych; województwo podkarpackie 2013 r.
[źródło: Raport o stanie środowiska ..., 2014]

Rysunek 15. Przekroczenia dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 na stanowiskach pomiarowych; województwo podkarpackie 2013 r.
[źródło: Raport o stanie środowiska ..., 2014]

Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza pyłem PM₁₀, przeprowadzone dla 2013 r. w województwie podkarpackim, potwierdziły przekroczenia obowiązujących poziomów dopuszczalnych określonych dla pyłu PM₁₀. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM₁₀ określone w modelowaniu zawierały się w przedziale 7-63 µg/m³ (18-158% poziomu dopuszczalnego).

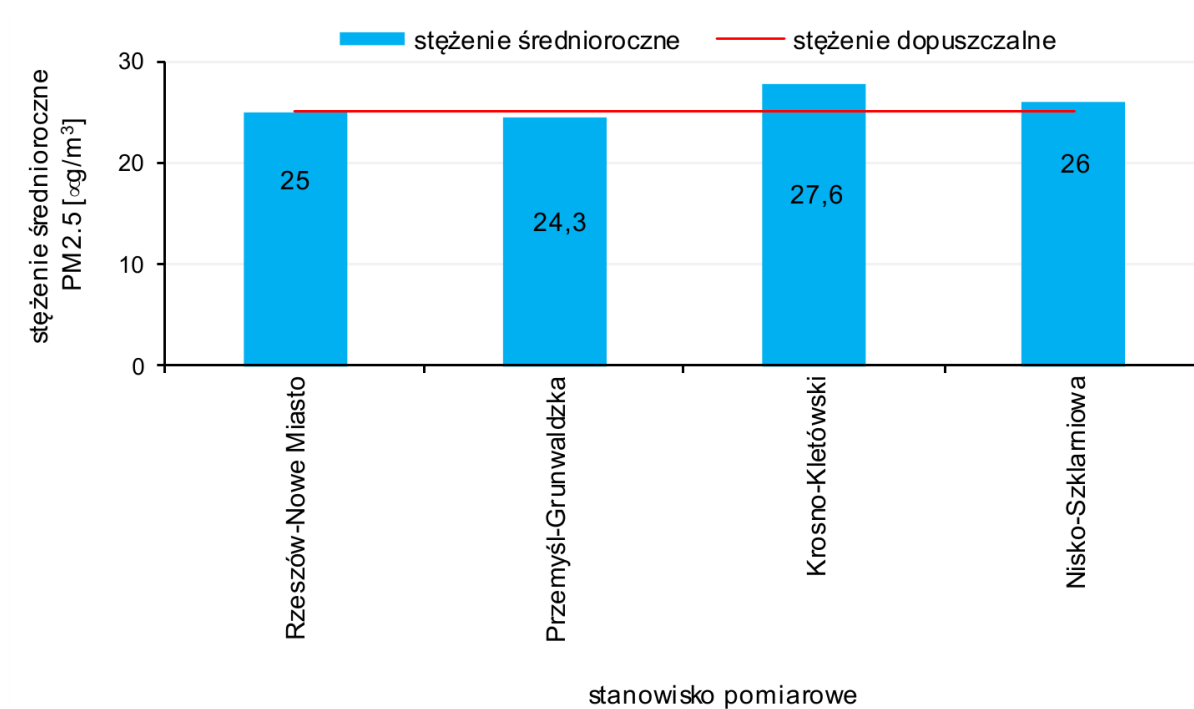
W zakresie stężeń dobowych pyłu PM₁₀ w wyniku modelowania określono percentyl 90,4 obrazujący wartość 36 przekroczenia stężenia dobowego. Na terenie województwa podkarpackiego percentyl 90,4 zawierał się w przedziale 15-195 µg/m³ (30-390% normy).

Najwyższe wartości percentyla 90,4 zlokalizowano na obszarach miejskich. Na obszarach wiejskich wokół miast wartość ta stanowiła od 60% do 100% normy.

Badania zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym o średnicy ziaren poniżej 2.5 µm prowadzone były w województwie podkarpackim na 3 stanowiskach z pomiarami manualnymi, zlokalizowanych w Nisku, Krośnie i Rzeszowie oraz na dwóch stacjach automatycznych w Jaśle i w Przemyśle. Z uwagi na niewystarczające pokrycie roku pomiarami nie obliczono stężenia średniorocznego pyłu PM_{2.5} w Jaśle.

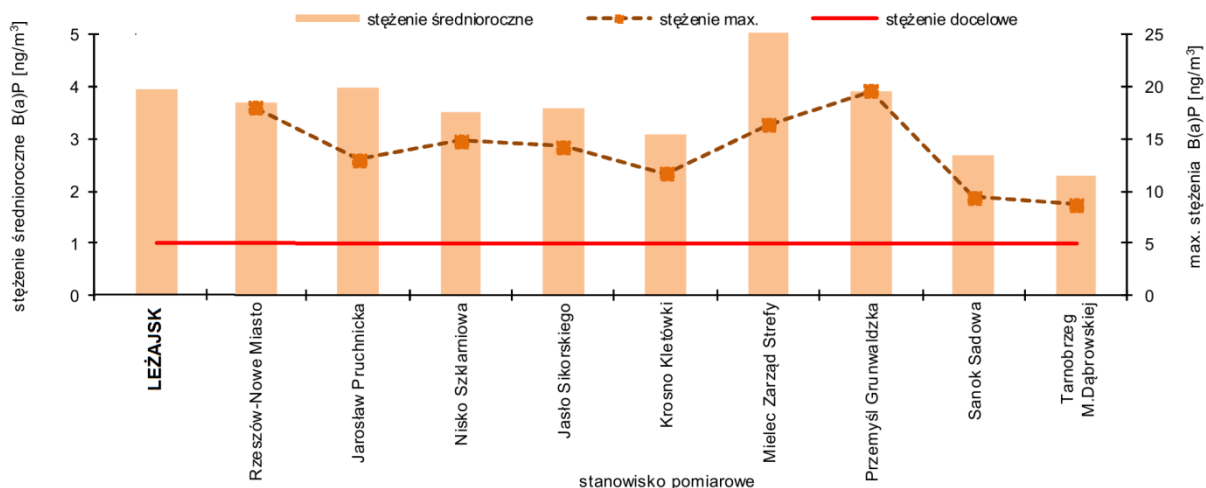
Na podstawie przeprowadzonych w 2013 r. badań stwierdzono utrzymujące się nadal wysokie zanieczyszczenie powietrza pyłem PM_{2.5}. Stężenia średnioroczne PM_{2.5} przekroczyły poziom dopuszczalny w Krośnie (110% normy) i w Nisku (104% normy). Dodatkowo w Krośnie przekroczony został ustalony dla pyłu PM_{2.5} margines tolerancji wynoszący w 2013 r. 26 µg/m³.

W Rzeszowie stężenie pyłu PM_{2.5} osiągnęło 100% normy. Najniższy poziom stężenia pyłu PM_{2.5} zanotowano w Przemyśle – 97% normy. Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza pyłem PM_{2.5}, przeprowadzone dla 2013 r. w województwie podkarpackim, potwierdziły występowanie obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2.5} w regionie. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM_{2.5} określone w modelowaniu zawierały się w przedziale 7-63 µg/m³ (28-252% poziomu dopuszczalnego).

Rysunek 16. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM2.5 na stanowiskach pomiarowych; województwo podkarpackie 2013 r.
[źródło: Raport o stanie środowiska ..., 2014]

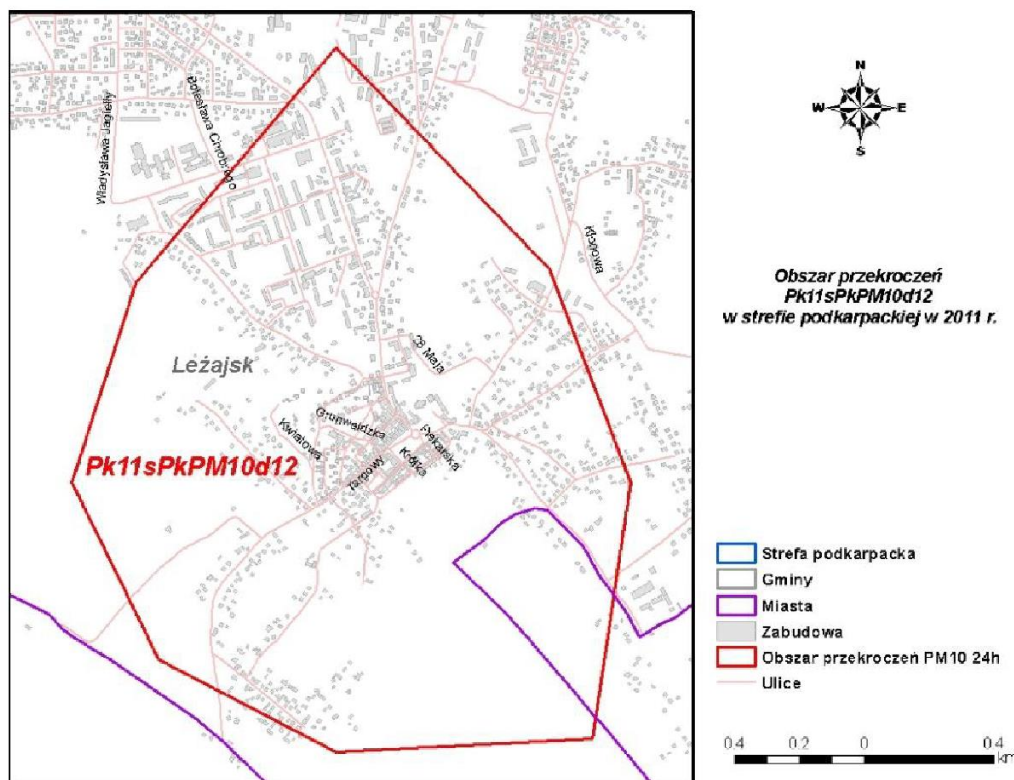
Badania zawartości benzo(a)pirenu w pyłe PM10 prowadzone były na stanowiskach pomiarowych. Średnioroczne stężenia B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 przekroczyły wartość docelową we wszystkich punktach pomiarowych. Najwyższe średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu wynoszące 5,2 ng/m³ (520% poziomu docelowego) odnotowano w Mielcu. W pozostałych punktach pomiarowych średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu zawierały się w przedziale 2,3-4 ng/m³ (230-400% wartości docelowej). Wysokie stężenia B(a)P zanotowane zostały w okresie grzewczym. W okresie letnim stężenie B(a)P w większości były niższe od 1 ng/m³.

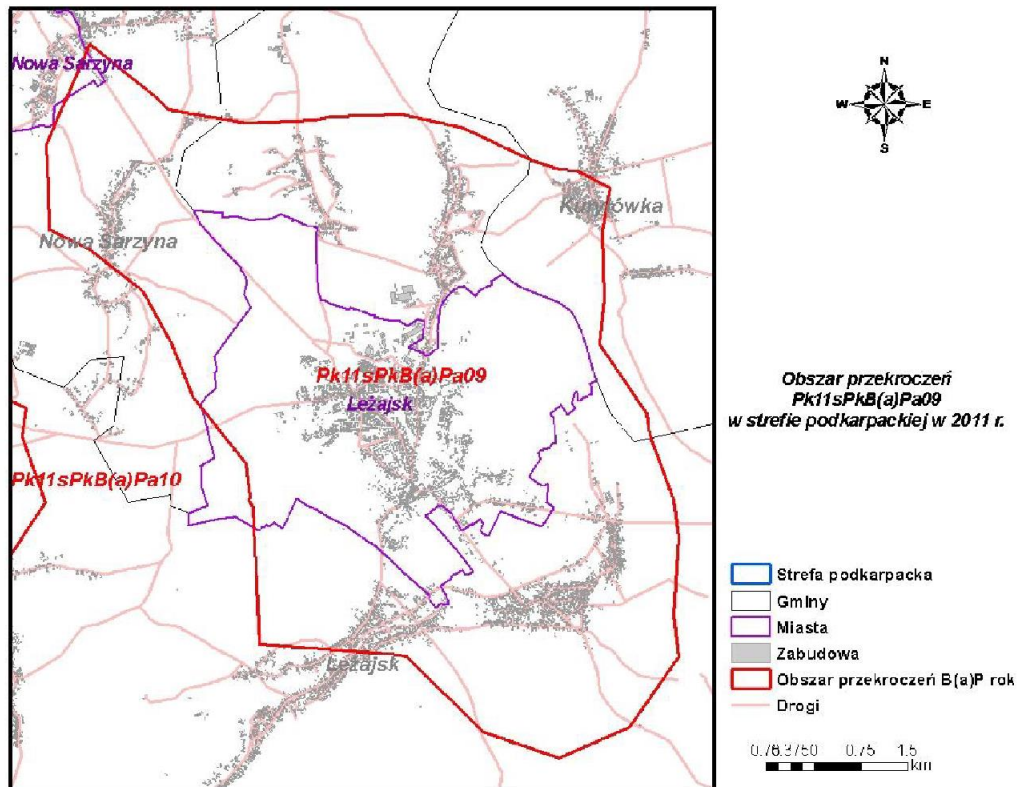
Rysunek 17. Stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 na stanowiskach pomiarowych; województwo podkarpackie 2013 r.
[źródło: Raport o stanie środowiska ..., 2014]

Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pienem, zawartym w pyłe PM10, przeprowadzone dla 2013 r., wykazały w województwie podkarpackim przekroczenia obowiązującego poziomu docelowego na znacznych obszarach województwa, zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich. Wartości stężeń średniorocznych B(a)P określone w modelowaniu zawierały się w przedziale 0,5-7,6 ng/m³ (50-760% poziomu docelowego).

W Programie Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej opracowanym w kwietniu 2013 r. Miasto Leżajsk sklasyfikowano na podstawie modelowania i obliczeń, jako obszar z przekroczonym poziomem dopuszczalnym dla PM10 w ujęciu 24-godzinny. W wyniku modelowania wyliczono wartość emisji na poziomie 62,8 µg/m³ co daje 55 Mg/rok. Emisja na terenie miasta głównie charakteryzowana jest jako emisja napływowa i powierzchniowa. Obszar Miasta Leżajska zakwalifikowano także do terenów z przekroczonym poziomem docelowym B(a)P w ujęciu rocznym (emisja obliczona na poziomie 3,9 µg/m³, emisja roczna 65,5 Mg/rok). Powyższe dane prezentują rysunki 18 i 19.

Rysunek 18. Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h w strefie podkarpackiej 2011 r.
[źródło: Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej ..., 2013]

Rysunek 19. Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego B(a)P w strefie podkarpackiej 2011 r.
źródło: Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej ..., 2013

Metale w pyle PM10

Arsen – z badań prowadzonych w 2013 r., w wojewódzkiej sieci monitoringu jakości powietrza, wynika, że stężenia arsenu na całym obszarze województwa podkarpackiego utrzymywały się na niskim poziomie. Stężenia średnioroczne arsenu w punktach pomiarowych kształtowały się w przedziale 1,1-1,6 ng/m³ (18-27% wartości docelowej). Najwyższe stężenie średnioroczne zanotowane zostało w Jaśle. Wyniki modelowania rozkładu stężeń średniorocznych arsenu dla roku 2013 wykazały występowanie wartości w przedziale 0,007-4,5 ng/m³.

Kadm – badania przeprowadzone w 2013 r., w wojewódzkiej sieci monitoringu jakości powietrza, nie wykazały przekroczenia rocznego poziomu docelowego ustalonego dla kadmu. Stężenia średnioroczne kadmu w punktach pomiarowych zawierały się w przedziale 0,6-1,1 ng/m³ (12-22% poziomu docelowego). Najwyższe średnioroczne stężenie kadmu zanotowane zostały w Krośnie. Wyniki modelowania rozkładu stężeń średniorocznych kadmu dla roku 2013 wykazały występowanie wartości w przedziale 0,004-1,9 ng/m³.

Nikiel – z badań prowadzonych w wojewódzkiej sieci monitoringu jakości powietrza wynika, że stężenia niklu nie przekroczyły w 2013 r. na obszarze województwa podkarpackiego wartości docelowej. Średnioroczne stężenia niklu w punktach pomiarowych zawierały się w przedziale 1-1,1 ng/m³ (5-5,5% poziomu docelowego). Najwyższe średnioroczne stężenie niklu odnotowano w Przemyśle. Wyniki modelowania rozkładu stężeń średniorocznych niklu dla roku 2013 wykazały występowanie wartości w przedziale 0,01-10,4 ng/m³.

Ołów – badania prowadzone w ramach wojewódzkiej sieci monitoringu jakości powietrza nie wykazały przekroczenia poziomu dopuszczalnego ołowiu na obszarze województwa podkarpackiego w 2013 r. Średnioroczne stężenia ołowiu w regionie utrzymywały się na poziomie 0,01-0,03 µg/m³ (2-6% poziomu dopuszczalnego). Najwyższe stężenie średnioroczne ołowiu zanotowane zostało w Jaśle. Wyniki modelowania rozkładu stężeń średniorocznych ołowiu dla roku 2013 wykazały występowanie wartości w przedziale 0,0001-0,03 µg/m³.

4.3. Klimat akustyczny

Hałasem nazywane są dźwięki działające nieprzyjemnie i drażniąco. Hałas jako ujemny czynnik środowiskowy może być uciążliwy, a nawet zagrażać zdrowiu człowieka.

Dźwięki definiowane są jako drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, które przenoszą się w postaci następujących po sobie lokalnych zmianach gęstości ośrodka w przestrzeni tworząc falę akustyczną. Ucho ludzkie odbiera je w sposób logarytmiczny, w związku z tym wprowadzono jednostkę poziomu ciśnienia L [dB]; $L=10\log(P_2/P_0)$.

Pomiary hałasu i ocenę akustyczną środowiska dokonuje się w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112).

Pozytywny wpływ na klimat akustyczny w Leżajsku ma obwodnica drogowa, która została wybudowana w ciągu drogi krajowej nr 77. Polepszenie nawierzchni ulic (z akustycznego punktu widzenia) oraz lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej poza strefami uciążliwości komunikacyjnych również wpływa dodatnio na klimat akustyczny miasta.

Hałas przemysłowy w Leżajsku nie jest uciążliwy, a w procesie pracy istniejących zakładów oraz ich zaplecza technicznego nie występują przekroczenia natężeń hałasu. Wzrasta zagrożenie hałasem ze strony niewielkich zakładów produkcyjnych, usługowych i gastronomicznych. Emitują one hałas o niewysokim poziomie i niewielkim zasięgu oddziaływania, często o nieznacznych przekroczeniach norm.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w ramach PMŚ nie wykonywał pomiarów hałasu.

4.4. Stan jakości gleb

Oceny jakości gleb i stopnia ich zanieczyszczenia dokonano na podstawie wartości dopuszczalnych stężeń metali określonych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359). Jako źródło danych wykorzystano wyniki pochodzące ze zbioru analiz chemicznych przeprowadzonych do „Atlasu geochemicznego polski 1:2 500 000”. Badano metale, których źródłem są antropogeniczne zanieczyszczenia. Wartości średnie dla najbliższego terenu przedstawia Tabela 8 [Objaśnienia do MGŚP, 2007].

Tabela 8. Zawartość metali w glebach [mg/kg].

Metal	Wartości dopuszczalne			Zakresy zawartości metali w glebach N = 12	Wartości przeciętnych (median) N = 12	Wartość przeciętnych (median) N = 6522
	Grupa A	Grupa B	Grupa C	Frakcja ziarnowa <1 mm Mineralizacja HCl (1:4)		
		Głębokość (m p.p.t.)		Głębokość (m p.p.t.)		
		0,0-0,3	0-2	0 – 0,2		
1	2	3	4	5	6	7
Arsen	20	20	60	<5	<5	<5
Bar	200	200	1000	7-55	22	27
Chrom	50	150	500	<1-5	3	4
Cynk	100	300	1000	14-61	20	29
Kadm	1	4	15	<1	<1	<0,5
Kobalt	20	20	200	<1-4	1	2
Miedź	30	150	600	2-8	3	4
Nikiel	35	100	300	<2-11	3	3
Ołów	50	100	600	7-21	10	12
Rtęć	0,5	2	30	<0,05-0,1	0,07	<0,05

Źródło: *Objaśnienia do MGŚP, 2007 r.*

Wyniki z przeprowadzonych badań gleb porównano z wartościami dopuszczalnymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Środowiska (Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359) oraz z wartościami średnimi dla gleb charakteryzujących niezabudowany obszar całego kraju. Pod względem zawartości metali, wszystkie spośród badanych próbek spełniają warunki klasyfikacji do grupy A, co pozwala na wielofunkcyjne użytkowanie gruntów.

Przeciętne wartości arsenu, baru, chromu, kadmu, kobaltu, miedzi, niklu, i rtęci w glebach arkusza są identyczne lub zbliżone do wartości median w glebach obszarów niezabudowanych Polski. Nieco niższe wartości zanotowano dla cynku i ołowiu [Objaśnienia do MGŚP, 2007].

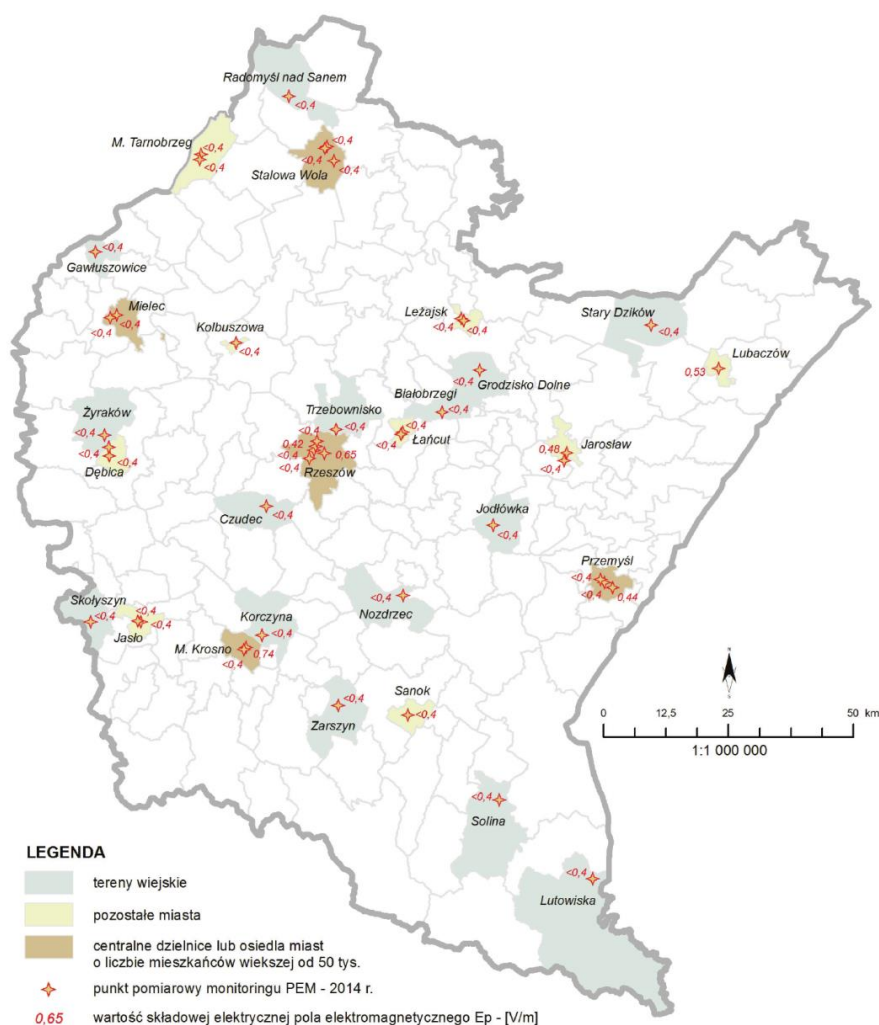
4.5. Promieniowanie niejonizujące

Promieniowanie niejonizujące związane jest z występowaniem pól elektromagnetycznych. Występują one w przyrodzie zarówno w sposób naturalny jak i sztuczny. Do naturalnych źródeł tych pól zaliczamy przede wszystkim ziemskie pole magnetyczne, jak również: promieniowanie termiczne ciał, promieniowanie słoneczne czy naturalne zmiany pola elektrycznego (wyładowania atmosferyczne). Głównymi antropogenicznymi źródłami promieniowania niejonizującymi są: napowietrzne elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje bazowe

telefonii komórkowej, stacje radionawigacyjne i radiolokacyjne, a także w zależności od mocy każdy sprzęt zasilany energią elektryczną.

Występowanie antropogenicznych źródeł promieniowania niejonizującego może prowadzić do podwyższenia wartości poziomu pola elektromagnetycznego w stosunku do tła, co skutkuje obniżeniem wartości środowiska i pogorszeniem warunków bytowania ludzi oraz zwierząt.

Pomimo rozwoju sieci komunikacji bezprzewodowej, jak również rozszerzaniu zasięgu sieci elektrycznej wartość tła promieniowania pozostaje niższa od poziomów, które mogą wykazywać negatywne oddziaływanie na organizm ludzki. Należy jednak zachować ostrożność w bezpośrednim otoczeniu wszelkiego rodzaju stacji nadawczych, które w wybranych miejscach, mogą osiągać natężenie o wartości uznawanej za aktywną pod względem biologicznym.

Rysunek 20. Rozmieszczenie punktów monitoringowych w 2014 r. na terenie woj. podkarpackiego.

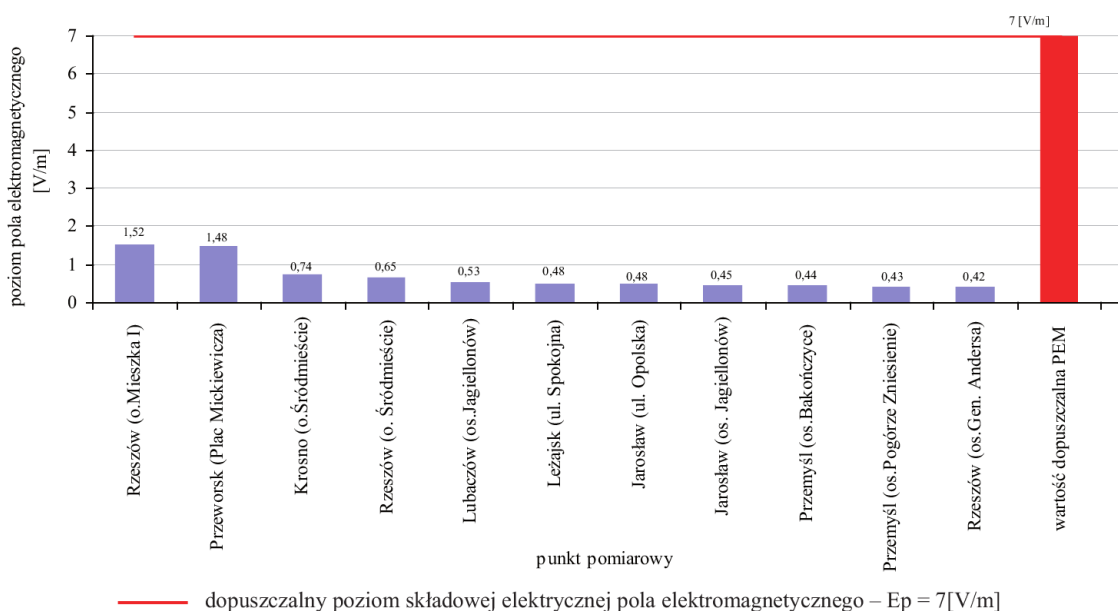
Źródło: Raport o stanie środowiska woj. podkarpackiego.

Na terenie Leżajska źródłem promieniowania niejonizującego są:

- stacje telefonii komórkowej (zainstalowane w miejscach niedostępnych dla ludzi):
 - ✓ Leżajsk, ul. Polna 10a,
 - ✓ Leżajsk, ul. Fabryczna 15,
 - ✓ Leżajsk, ul. Mickiewicza 50,
 - ✓ Leżajsk, ul. Cmentarna,
 - ✓ Giedlarowa (Giedlarowa - Gmina Leżajsk),
- linie elektroenergetyczne napowietrzne prądu przemiennego oraz stacje transformatorowe,
- maszt RTCN „Leżajsk – Giedlarowa” (Giedlarowa - Gmina Leżajsk).

Na terenie Miasta Leżajsk w latach 2012 - 2014 r. zostały przeprowadzone badania poziomu promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Punkt pomiarowy umieszczono w przy ulicy Spokojnej.

Rysunek 21. Najwyższe wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w środowisku; woj. podkarpackie lata 2012 - 2014.
Źródło: Raport o stanie środowiska woj. podkarpackiego.

4.6. Poważne awarie przemysłowe

Poważne awarie przemysłowe to nadzwyczajne sytuacje, skutkiem których są negatywne zmiany w środowisku po wystąpieniu dysfunkcji przemysłowych i transportowych, przy udziale środków chemicznych. Zasady zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom zostały zawarte w ustawie Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2001 nr 62 poz. 627 ze zm.).

Na terenie Miasta Leżajska zagrożenie wynikające z wystąpienia poważnej awarii przemysłowej jest małe ze względu na niewielki rozwój przemysłu wykorzystującego do produkcji niebezpieczne środki chemiczne.

Potencjalnymi źródłami wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych mogą być:

- zdarzenia związane z wypadkiem lub kolizją w transporcie drogowym substancji chemicznych,
- rozszczelnienia zbiorników na stacjach paliw płynnych,
- nierozważne i niewłaściwe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi.

Na terenie Miasta Leżajsk w ostatnich latach nie było żadnej poważnej awarii przemysłowej. Awarie takie nastąpiły jedynie w 2005 i 2007 roku.

W dniu 9 lipca 2005 r. nastąpiło zanieczyszczenie potoku Jagoda ściekami wypływającymi z wylotu kolektora kanalizacji wód opadowych przy ul Słonecznej w Leżajsku. Zanieczyszczenie usunięto. Natomiast w dniu 23 stycznia 2007 r. nastąpiła niekontrolowana emisja amoniaku oraz wyciek oleju maszynowego w maszynowni firmy „HORTINO” ZPOW Sp. z o.o. Awarię usunięto i podjęto działania mające zapobieganie występowaniu podobnych zdarzeń w przyszłości [Rejestr ...].

5. Ocena dotychczasowej polityki ochrony środowiska w Mieście Leżajsk

Ocenę dotychczasowej polityki i osiągnięcie założonych celów przedstawiono w opracowanym Raporcie z realizacji POŚ na lata 2010-2013 w perspektywie do 2017 r.

6. Cel nadrzędny i priorytety ekologiczne Miasta Leżajska

Nadrzędnym celem strategii ekologicznej miasta, formułowanym jako cel nadrzędny jest:

Osiągnięcie trwałego rozwoju Miasta i zwiększenie atrakcyjności Leżajska poprzez poprawę środowiska przyrodniczego i rozwój infrastruktury.

Powyższy cel nadrzędny wskazany w Programie jest zbieżny z strategicznym celem wyznaczonym w innych strategicznych dokumentach miasta. Determinuje on pośrednie cele krótko-, średnio- i długookresowe.

Dla miasta Leżajska wyznaczono główne kierunki i priorytety środowiskowe:

PRIORYTET I

- jakość powietrza:
 - osiągnięcie/utrzymywanie wymaganych standardów jakości powietrza atmosferycznego
- ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa:
 - ograniczenie zanieczyszczenia wód ładunkami zanieczyszczeń,
- gospodarka odpadami:
 - nadzorowanie i kontrola nowego systemu gospodarki odpadami.

PRIORYTET II

- ochrona przed hałasem:
 - ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego i szynowego
- zieleń miejska, ochrona przyrody
 - monitoring terenów zielonych
- ochrona powierzchni ziemi
 - monitoring stopnia zanieczyszczenia gleb.

PRIORYTET III

- edukacja ekologiczna mieszkańców

Są to elementy co, do których w pierwszym rzędzie winny być podjęte działania zmierzające do poprawy aktualnego stanu środowiska.

7. Cele i kierunki ochrony środowiska do 2020 roku

7.1. Jakość powietrza atmosferycznego

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń w celu poprawy jakości powietrza do standardów wymaganych ustawodawstwem

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 1. Ograniczenie zanieczyszczeń z niskiej emisji, wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, zwiększenie efektywności energetycznej

Miary realizacji celu:

- zmniejszenie zużycia energii ze źródeł tradycyjnych,
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń,
- zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii cieplnej i elektrycznej,
- zmniejszenie zużycia energii elektrycznej na mieszkańca,
- długość nowo położonych gazociągów [m],
- liczba zlikwidowanych tradycyjnych kotłów węglowych,

- udział sieci z rur preizolowanych w długości miejskiej sieci ciepłowniczej do całkowitej długości sieci ciepłej (magistrale),
- termomodernizacje ilość budynków [szt.] lub powierzchnia lokali [m²].

CEL 2. Opracowanie i uchwalenie ram prawnych w zakresie jakości powietrza

Miary realizacji celu:

- ilość przyjętych uchwał,
- powierzchnia [ha] objęta uchwałami.

Cel krótkoterminowy (do 2018 r.)

CEL 3. Zmniejszenie emisji komunikacyjnej

Miary realizacji celu:

- częstotliwość sprzątania ulic metodą moką [ilość razy w miesiącu].

7.2. Gospodarka wodno-ściekowa i ochrona wód

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Osiągnięcie dobrego potencjału chemicznego i ekologicznego wód powierzchniowych oraz dobrego stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 1. Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej

Miary realizacji celu:

- modernizowanie lub wymiana starych elementów sieci wodociągowej oraz wymiana [m],
- przebudowane istniejącej i wybudowane sieci kanalizacji sanitarnej na terenie obecnie nieskanalizowanym oraz na terenie nowych osiedli mieszkaniowych [m],
- modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków.

Cel krótkoterminowy (do 2018 r.)

CEL 2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Miary realizacji celu:

- zwiększenie kontroli terenów ochronnych dla GZWP i eliminacja zagrożeń ich zanieczyszczeń,
- uzyskanie stanu jakości wód (dobry)

7.3. Gospodarka odpadami

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 1. Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych wszystkich mieszkańców miasta

CEL 2. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów

Miary realizacji celu:

- stosunek ilości odzyskanych surowców z całego strumienia odpadów.

CEL 3. Zlikwidowanie 'dzikich wysypisk' oraz wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów

Cel krótkoterminowy (do 2018 r.)

CEL 4. Zmniejszanie masy składowanych odpadów komunalnych

Miary realizacji celu:

- odpady komunalne
 - Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:
 - do 2016 r. nie więcej niż 45%,
 - do 2020 r. nie więcej niż 35%.
 - Wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie procesom odzysku i unieszkodliwiania.
 - Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, minimum takich odpadów jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych minimum 50% ich masy do 2020 roku.
 - Wydzielenie odpadów budowlanych i rozbiórkowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom odzysku i unieszkodliwiania. Przewiduje się następujące poziomy przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych:
 - rok 2016: 42%,

- rok 2020: 70%.
- Wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom unieszkodliwiania.
- odpady niebezpieczne (azbest)
 - sukcesywne osiąganie celów określonych
 - w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”,
 - „Wojewódzkim programie usuwania azbestu na lata 2009-2032”,
 - „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Leżajsk na lata 2011 – 2032.

7.4. Hałas

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Obniżenie natężenia hałasu do obowiązujących standardów prawnych

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 1. Zmniejszenie stopnia narażenia mieszkańców miasta na ponadnormatywny hałas

Miary realizacji celu:

- liczba osób narażonych na hałas,
- ilość zamontowanych urządzeń przeciwdźwiękowych,
- długość nowych i wyremontowanych dróg.

7.5. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Monitorowanie poziomów PEM w celu podjęcia ewentualnych działań naprawczych

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 2. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych

Miary realizacji celu:

- liczba punktów pomiarowych, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego [szt.],
- wartość natężenia pola elektromagnetycznego [W/m].

7.6. Ochrona i racjonalne wykorzystanie surowców naturalnych

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 1. Ochrona surowców mineralnych i zrównoważone wykorzystanie surowców

Miary realizacji celu:

- spis „dzikich” wyrobisk,
- inwentaryzacja zasobów złóż kopalin.

7.7. Ochrona powierzchni ziemi

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Ochrona gleb przed ich zanieczyszczeniem oraz kontrola i identyfikacja zagrożeń związanych z ich zanieczyszczeniami

Cel krótkoterminowy (do 2018 r.)

CEL 1. Ochrona gleb przed degradacją

Miary realizacji celu:

- monitoring stanu gleb, głównie na terenach przemysłowych i poprzemysłowych
- podejmowanie działań zobowiązujących właścicieli zanieczyszczonych terenów (oraz podmiotów będących sprawcami zanieczyszczeń) do doprowadzenia środowiska do stanu właściwego.

7.8. Ochrona przyrody

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych

Cel krótkoterminowy (do 2018 r.)

CEL 1. Ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych przed zainwestowaniem, dewastacją i zaśmiecaniem

Miary realizacji celu:

- zapewnienie odpowiedniej ochrony obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- wprowadzenie odpowiedniego oznakowania terenów chronionych.

CEL 2. Powołanie nowych oraz bieżąca ochrona istniejących obszarów i obiektów prawnie chronionych

Miary realizacji celu:

- analiza i wprowadzenie nowych obszarów i obiektów objętych ochroną prawną.

CEL 3. Monitoring cennych przyrodniczo miejsc i obiektów

Miary realizacji celu:

- kontrola obszarów terenów najcenniejszych przyrodniczo.

7.9. Zieleń miejska

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Rozwój systemu zieleni miejskiej

Cel krótkoterminowy (do 2018 r.)

CEL 1. Zachowanie istniejących zasobów zieleni miejskiej

Miary realizacji celu:

- ilość i rodzaj przeprowadzanych zabiegów pielęgnacyjnych
- powierzchnia terenów o szczególnych walorach przyrodniczych (prawnie chronionych)
- powierzchnia użytków ekologicznych.

CEL 2. Rozwój terenów zieleni miejskiej

Miary realizacji celu:

- udział w stosunku do całkowitej powierzchni miasta terenów zieleni miejskiej.

7.10. Racjonalna gospodarka leśna

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych

Cel krótkoterminowy (do 2018 r.)

CEL 1. Zachowanie trwałości lasów

Miary realizacji celu:

- liczba wdrożonych zadań poprawy funkcjonalności rekreacyjno-wypoczynkowej lasów
- zachowanie lub wzrost powierzchni lasów.

CEL 2. Racjonalne zagospodarowanie lasów

Miary realizacji celu:

- Liczba zadań realizowanych pod presją rekreacyjno-wypoczynkową.

7.11. Zagrożenia naturalne

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Zabezpieczenie miasta przed powodzią

Cel krótkoterminowy (do 2018 r.)

CEL 1. Zwiększenie retencji oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych

Miary realizacji celu:

- utworzenie i rozbudowa systemu monitorowania stanu wód w rzekach oraz systemu ostrzegawczego przed powodzią,
- zapobieganie powodziom poprzez właściwe planowanie przestrzenne i odbudowę retencji wodnej.

7.12. Poważne awarie przemysłowe

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 1. Zapobieganie poważnym awariom i ograniczenie ich skutków dla ludzi i środowiska

CEL 2. Zapobieganie poważnym awariom i ograniczenie ich skutków dla ludzi i środowiska

Miary realizacji celu:

- ilość awarii
- liczba ZDR i ZRR.

7.13. Turystyka i rekreacja

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 1. Wspieranie działań na rzecz rozwoju turystyki

Miary realizacji celu:

- liczba akcji promujących miasto Leżajsk
- liczba osób odwiedzających Leżajsk w celach turystycznych
- liczba osób korzystająca z atrakcji turystycznych.

7.14. Edukacja ekologiczna

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Kształtowanie świadomości ekologicznej i postaw poszanowania środowiska przyrodniczego

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 1. Propagowanie działań proekologicznych

Miary realizacji celu:

- sprawozdanie z przeprowadzonych akcji edukacyjnych (rodzaj akcji, czas przeprowadzenia, ilość osób uczestniczących).

7.15. Monitoring jakości środowiska

Cel długoterminowy (do 2022 r.)

Pełna wiedza o stanie jakości środowiska

Cel średnioterminowy (do 2020 r.)

CEL 1. Wspieranie i rozwój monitoringu środowiska

Miary realizacji celu:

- przeznaczone środki i zakres badań stanu środowiska.

8. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań przewidzianych do realizacji w latach 2016-2020 oraz do 2022 r.

Poniżej przedstawiono szczegółowe cele i proponowane do realizacji w latach 2016-2020 działania w podziale na wszystkie komponenty. Wskazane w planie działania uznano za bardzo ważne z punktu widzenia poprawy stanu środowiska w mieście Leżajsku.

Tabela 9. Cele operacyjne

Działanie	Termin realizacji (2016 – 2022)	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty realizacji zadania [tyś. zł]	Źródło finansowania
Priorytet: Jakość powietrza atmosferycznego				
Cel długoterminowy: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń w celu poprawy jakości powietrza do standardów wymaganych ustawodawstwem				
Cel operacyjny: Ograniczenie zanieczyszczeń z niskiej emisji, wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, zwiększenie efektywności energetycznej				
Wymiana kotłów węglowych na piece gazowe lub retortowe	2016 - 2020	UM Leżajsk, beneficjenci ostateczni	Koszty zgodne z PONE dla miasta Leżajsk	Budżet miasta, pożyczka z WFOŚiGW, dotacja z NFOŚiGW
Realizacja Programu KAWKA: Likwidacja niskiej emisji wspierającego wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii	2016 - 2020	UM Leżajsk, beneficjenci ostateczni	Koszty zgodne z danymi zawartymi we wniosku o dofinansowania w ramach Programu „Kawka”	Budżet miasta, pożyczka z WFOŚiGW, dotacja z NFOŚiGW
Dofinansowanie zakupu i montażu kolektorów słonecznych i fotowoltaicznych	2016 - 2020	UM Leżajsk, beneficjenci ostateczni	b.d.	Środki zewnętrzne
Termomodernizacja budynków	2016 - 2020	UM Leżajsk, beneficjenci ostateczni	b.d.	Budżet miasta, środki zewnętrzne
Modernizacja oświetlenia ulicznego i budynków użyteczności publicznej na energooszczędne	2016 - 2020	UM Leżajsk		Budżet miasta, środki zewnętrzne
Cel operacyjny: Opracowanie i uchwalenie ram prawnych w zakresie jakości powietrza				
Stosowanie odpowiednich zapisów umożliwiających ograniczenie emisji pyłów PM10 i PM2,5 oraz B(a)P, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalenia zakazu stosowania paliw stałych, w obrębie	-	UM Leżajsk	-,--	-,--

projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych)				
Stosowanie odpowiednich zapisów, zakazujących spalania odpadów ulegających biodegradacji na terenach ogrodów działkowych oraz ogrodów przydomowych i na terenach zielonych miasta	-	UM Leżajsk	-,--	-,--
Cel operacyjny: Zmniejszenie emisji komunikacyjnej				
Czyszczenie ulic na mokro w okresie wiosna-jesień z odpowiednią częstotliwością	do 2022	UM Leżajsk	140/km/rok	Budżet miasta
Priorytet: Gospodarka wodno-ściekowa i ochrona wód				
Cel długoterminowy: Osiągnięcie dobrego potencjału chemicznego i ekologicznego wód powierzchniowych oraz dobrego stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych				
Cel operacyjny: Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej				
Modernizowanie lub wymiana starych elementów sieci wodociągowej oraz wymiana	2016 - 2020	UM Leżajsk	b.d.	Dotacja POIiŚ, kredyt, środki własne
Przebudowane istniejącej i wybudowane sieci kanalizacji sanitarnej na terenie obecnie nieskanalizowanym oraz na terenie nowych osiedli mieszkaniowych (budowa kanalizacji sanitarnej: ul. Szymanowskiego, ul. Boczna, ul. Moniuszki, ul. Podzwierzyniec-Południe, ul. Ogrodowa II, ul. Kąty, ul. Moniuszki, ul. Odległa)	do 2022	UM Leżajsk	b.d.	Dotacja POIiŚ, kredyt, środki własne
Rozbudowa Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Leżajsku	do 2022	UM Leżajsk	36 776,0	NFOŚiGW budżet miasta
Cel operacyjny: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych				
Realizacja zadań kontrolnych wg Programu Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2013-2015	zadanie ciągłe	WIOŚ, PIG	w ramach środków własnych	w ramach środków własnych
Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych	zadanie ciągłe	WIOŚ, PIG	w ramach środków własnych	w ramach środków własnych
Podejmowanie działań zapobiegających dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych	zadanie ciągłe	WIOŚ, PIG	w ramach środków własnych	w ramach środków własnych
Priorytet: Gospodarka odpadami				
Cel długoterminowy: ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi				
Cel operacyjny: Zmniejszanie masy składowanych odpadów komunalnych				

Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	w ramach środków własnych, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Dotacje na usuwanie wyrobów zawierających azbest	2016 - 2020	UM Leżajsk, beneficjenci ostateczni	b.d.	w ramach środków własnych mieszkańców i UM, dotacje z NFOŚiGW, WFOŚiGW
Priorytet: Hałas				
Cel długoterminowy: obniżenie natężenia hałasu do obowiązujących standardów prawnych				
Cel operacyjny: Zmniejszanie masy składowanych odpadów komunalnych				
Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zagrożenia hałasem	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	-,--	-,--
Wyeliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, których hałaśliwość nie odpowiada przyjętym standardom	zadanie ciągłe	WIOŚ, UM Leżajsk	-,--	w ramach środków własnych
Zabezpieczenie terenów podlegających ochronie akustycznej przed oddziaływaniem ruchu pojazdów przez zastosowanie odpowiednich urządzeń przeciwdźwiękowych.	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	-,--	w ramach środków własnych
Poprawa stanu technicznego nawierzchni ulic	zadanie ciągłe	zarządcy dróg	b.d.	w ramach środków własnych, fundusze zewnętrzne
Priorytet: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym				
Cel długoterminowy: Monitorowanie poziomów w celu podjęcia ewentualnych działań naprawczych				
Cel operacyjny: Zmniejszanie masy składowanych odpadów komunalnych				
Lokalizacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego	zadanie ciągłe	WIOŚ, UM Leżajsk	środki WIOŚ	w ramach środków własnych
Priorytet: Ochrona i racjonalne wykorzystanie surowców naturalnych				
Cel długoterminowy: Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac				
Cel operacyjny: Ochrona surowców mineralnych i zrównoważone wykorzystanie surowców				
Prowadzenie monitoringu powstawania dzikich wyrobisk oraz kontroli stanu faktycznego eksploatacji złóż kopalin	zadanie ciągłe	WIOŚ, Urząd Marszałkowski, UM Leżajsk	środki WIOŚ	w ramach środków własnych

Priorytet: Ochrona powierzchni ziemi				
Cel długoterminowy: Ochrona gleb przed ich zanieczyszczeniem oraz kontrola i identyfikacja zagrożeń związanych z ich zanieczyszczeniami				
Cel operacyjny: Ochrona gleb przed degradacją				
Prowadzenie monitoringu jakości gleby i gruntów	zadanie ciągłe	WIOŚ, IUNG, UM Leżajsk	środki WIOŚ	w ramach środków własnych instytucji
Całoroczna aktualizacja rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenia standardów jakości gleby lub ziemi	zadanie ciągłe	WIOŚ, IUNG, UM Leżajsk	środki WIOŚ, IUNG	w ramach środków własnych instytucji
Priorytet: Ochrona przyrody				
Cel długoterminowy: Ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych				
Cel operacyjny: Ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych przed zainwestowaniem, dewastacją i zaśmiecaniem				
Tworzenie obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, stanowisk dokumentacyjnych i pomników przyrody	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Cel operacyjny: Powołanie nowych oraz bieżąca ochrona istniejących obszarów i obiektów prawnie chronionych				
Utrzymanie form ochrony przyrody, w tym ochrona, modernizacja prowadzenie rejestrów form ochrony przyrody	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Ochrona zieleni poprzez stosowanie zabiegów pielęgnacyjnych	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Cel operacyjny: Monitoring cennych przyrodniczo miejsc i obiektów				
Monitoring stanu cennych przyrodniczo miejsc i obiektów	zadanie ciągłe	WIOŚ	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Priorytet: Zielen miejska				
Cel długoterminowy: Rozwój systemu zieleni miejskiej				
Cel operacyjny: Zachowanie istniejących zasobów zieleni miejskiej				
Konserwacja zieleni na terenach Miasta	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Konserwacja zieleni w pasach drogowych ulic krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Ochrona bioróżnorodności i stref zieleni o wysokich walorach przyrodniczych oraz zabytkowych.	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Cel operacyjny: Rozwój terenów zieleni miejskiej				
Zwiększanie nasycenia zielenią istniejących obszarów zieleni miejskiej poprzez dosadzanie drzew, krzewów, roślinności okrywowej	zadanie ciągłe	UM Leżajsk		w ramach środków własnych instytucji
Egzekwowanie od inwestorów obowiązku realizacji projektu w części dotyczącej zieleni	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	w ramach środków własnych instytucji

Priorytet: Racjonalna gospodarka leśna				
Cel długoterminowy: Ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych				
Cel operacyjny: Zachowanie trwałości lasów				
Wykonywanie zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów	zadanie ciągłe	Nadleśnictwo Leżajsk, UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta, budżet nadleśnictwa
Zapobieganie, wykrywanie i zwalczanie nadmiernie pojawiających się i rozprzestrzeniających się chorób i szkodników	zadanie ciągłe	Nadleśnictwo Leżajsk, UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta, budżet nadleśnictwa
Ochrona komponentów składowych lasów, w tym wód i gleb leśnych	zadanie ciągłe	Nadleśnictwo Leżajsk, UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta, budżet nadleśnictwa
Utrzymanie lasów stanowiących własność komunalną	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta
Cel operacyjny: Racjonalne zagospodarowanie lasów				
Aktualizacja ewidencji obszarów leśnych	zadanie ciągłe	Nadleśnictwo Leżajsk, UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta, budżet nadleśnictwa
Zagospodarowanie w kierunku rekreacyjno – wypoczynkowym lasów	2016 - 2020	Nadleśnictwo Leżajsk, UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta, budżet nadleśnictwa
Kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej lasów zgodnie z warunkami siedliskowymi w kierunku powiększania różnorodności biologicznej	zadanie ciągłe	Nadleśnictwo Leżajsk, UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta, budżet nadleśnictwa
Priorytet: Zagrożenia naturalne				
Cel długoterminowy: Zabezpieczenie miasta przed powodzią				
Cel operacyjny: Zwiększenie retencji oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych				
Zachowanie drożności cieków wodnych - zapewnienie spływu wód	do 2022	PZMiUW w Rzeszowie PRZSW w Leżajsku	b.d.	Środki własne, fundusze zewnętrzne
Priorytet: Poważne awarie przemysłowe				
Cel długoterminowy: Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii				

Cel operacyjny: Zapobieganie poważnym awariom i ograniczenie ich skutków dla ludzi i środowiska				
Systematyczna weryfikacja listy zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii i w przypadku ich wystąpienia bieżący nadzór nad tymi zakładami	zadanie ciągłe	UM Leżajsk, WIOŚ	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Cel operacyjny: Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych				
Wyznaczenie tras tranzytowych dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne	2016 - 2020	UM Leżajsk, zarządcy dróg	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Wyznaczenie miejsc postoju dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne	2016 - 2020	UM Leżajsk, zarządcy dróg	b.d.	w ramach środków własnych instytucji
Priorytet: Turystyka i rekreacja				
Cel długoterminowy: Podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta				
Cel operacyjny: Wspieranie działań na rzecz rozwoju turystyki				
Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta
Priorytet: Edukacja ekologiczna				
Cel długoterminowy: Kształtowanie świadomości ekologicznej i postaw poszanowania środowiska przyrodniczego				
Cel operacyjny: Propagowanie działań proekologicznych				
Akcje edukacyjne mające na celu uświadamianie społeczeństwa w zakresie: szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z termomodernizacji, promocja nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła itp.	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta
Prowadzenie działalności edukacyjnej o zagrożeniu środowiska i zdrowia ludzkiego hałasem	zadanie ciągłe	UM Leżajsk	b.d.	Budżet miasta
Priorytet: Monitoring jakości środowiska				
Cel długoterminowy: Pełna wiedza o stanie jakości środowiska				
Cel operacyjny: Wspieranie i rozwój monitoringu środowiska				
Monitorowanie stanu jakości komponentów środowiska w Leżajsku zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska	zadanie ciągłe	WIOŚ	b.d.	w ramach środków własnych

9. Zarządzanie programem

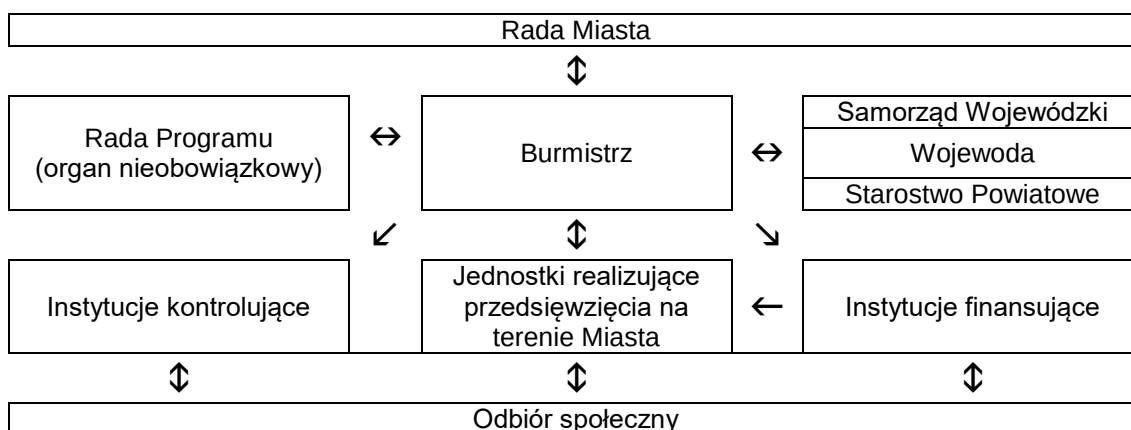
9.1. Struktura zarządzania programem

Podstawową zasadą realizacji Programu Ochrony Środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim. szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania dokumentem.

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem,
- podmioty realizujące zadania Programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- społeczność miasta jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Schemat zarządzania programem przedstawia poniższy diagram.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Burmistrzu Miasta Leżajska który co 2 lata składa Radzie Miasta raporty z wykonania Programu. Burmistrz współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Marszałka Województwa znajdują się instrumenty finansowe wspierania realizacji zadań programu poprzez środki pomocowe (np. Regionalny Program Operacyjny).

Ponadto Burmistrz współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (Inspekcja Sanitarna,

Inspekcja Ochrony Środowiska). Bezpośrednim realizatorem zadań nakreślonych w programie są: samorząd Gminy Miejskiej Leżajsk jako realizator inwestycji w zakresie ochrony środowiska na własnym terenie oraz podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program. Wypracowane procedury i strategie powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny wizerunek obszaru.

9.2. Monitoring wdrażania Programu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania przedsięwzięć/działań
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem
- analizy przyczyn tych rozbieżności.

Burmistrz Miasta będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu, co będzie podstawą przygotowania raportu z wykonania Programu. W cyklu czteroletnim będzie oceniany stopień realizacji celów średniookresowych. Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo Ochrony Środowiska", a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska:

- ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata),
- opracowanie listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w kolejnych latach (co dwa lata),
- aktualizacja celów ekologicznych i kierunków działań

Zakres monitoringu W ramach monitoringu niniejszego Programu proponuje się przyjąć następujące wybrane wskaźniki rezultatu i produktu:

- długość zmodernizowanych dróg [km],
- liczba zrealizowanych projektów poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego [szt.],
- długość sieci wodociągowej [km],
- długość sieci kanalizacji sanitarnej [km],
- długość sieci kanalizacji deszczowej [km],
- liczba użytków ekologicznych,
- powierzchnia obszarów chronionych [ha],
- powierzchnia terenów wymagających rekultywacji [ha],

9.3. Możliwość finansowania POŚ

Wdrożenie i realizacja Programu Ochrony Środowiska wymaga stworzenia sprawnego systemu finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Środki finansowe na planowane do realizacji w harmonogramie zadania z zakresu ochrony środowiska mogą pochodzić z następujących źródeł:

- środki własne miasta,
- dofinansowanie pochodzące z Wojewódzkiego oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- środki pochodzące z Unii Europejskiej,
- kredyty bankowe na preferencyjnych warunkach (np. Bank Ochrony Środowiska),
- środki własne podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w realizację projektów,
- środki własne przedsiębiorców.

Poniżej zaprezentowano wybrane źródła finansowania możliwe do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności NFOŚiGW jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. NFOŚiGW stosuje następujące formy dofinansowania:

- oprocentowane pożyczki;
- dotacje;
- przekazywanie środków jednostkom budżetowym;
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek;
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej;
- udostępnianie środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia;
- poręczanie spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2007-2013 jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Na realizację POIiŚ zostało przeznaczonych ponad 36 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej pochodzi 27 848,3 mln euro. Program obejmuje wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także

ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z Programu otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, Parki Narodowe i Lasy Państwowe. Środowiskowe priorytety w POIiŚ to:

- Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa (zredukowanie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej).
- Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (zmniejszenie presji na powierzchnię ziemi - zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych).
- Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (ograniczenie ryzyka zagrożeń ekologicznych poprzez inwestycje i system monitorowania).
- Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska (ograniczanie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego).
- Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, w tym działania z zakresu edukacji ekologicznej).
- Oś priorytetowa 10 - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (poprawa Bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetycznego na środowisko; wsparcie będzie udzielane na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw).

Regionalny Program Operacyjny

Oprócz pięciu programów operacyjnych funkcjonujących na poziomie krajowym istnieją także programy operacyjne dla każdego województwa, a zatem szesnaście Regionalnych Programów Operacyjnych. Stanowią one przykład znaczącej decentralizacji zarządzania procesami rozwojowymi. Takie rozwiązanie ma na celu identyfikowanie potrzeb na jak najniższym szczeblu, tak, aby działania zawarte w Regionalnych Programach Operacyjnych odpowiadały planom rozwoju każdego województwa z osobna. Samorządy województw otrzymały szerokie kompetencje związane z przygotowaniem i realizacją RPO.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020)

Program został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski

Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całokształt polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Planuje się, że łączne środki publiczne przeznaczone na realizację PROW 2014-2020 wyniosą 13 513 295 000 euro, w tym: 8 598 280 814 z budżetu UE (EFRROW) i 4 915 014 186 euro wkładu krajowego.

Nowym działaniem będzie Rolnictwo ekologiczne, którego celem jest wzrost rynkowej produkcji ekologicznej. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska (w tym wody, gleb, krajobrazu) i zachowania bioróżnorodności będą finansowane w ramach działań rolnośrodowiskowo - klimatycznych i zalesień. Kontynuowane będą płatności na rzecz obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Wsparcie inwestycyjne w związku z realizacją celów środowiskowych otrzymają gospodarstwa położone na obszarach Natura 2000 i na obszarach narażonych na zanieczyszczenie wód azotanami pochodzenia rolniczego.

Leader

Jednym z działań, które realizowane będzie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) jest „LEADER”, czyli wspierany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS).

Instrument RLKS (ang. Community-led local development – CLLD) oparty jest na metodzie LEADER stosowanej w perspektywie finansowej Unii Europejskiej (UE) 2007-2013 w ramach:

- II filara wspólnej polityki rolnej jako „podejście LEADER”, czyli obowiązkowa oś 4 Leader programów rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych z EFRROW oraz
- wspólnej polityki rybołówstwa jako „zrównoważony rozwój obszarów zależnych głównie od rybactwa”, w ramach osi priorytetowej 4 programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rybackiego.

RLKS zachowuje podstawowe założenia metody LEADER, to jest:

1. oddolność (szeroki udział społeczności lokalnej w tworzeniu i realizacji strategii),
2. terytorialność (lokalna strategia rozwoju przygotowana dla danego, spójnego obszaru),
3. zintegrowanie (łączenie różnych dziedzin gospodarki, współpraca różnych grup interesu),
4. partnerstwo (lokalna grupa działania jako lokalne partnerstwo, w którym uczestniczą różne podmioty z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego),
5. innowacyjność (w skali lokalnej),
6. decentralizacja zarządzania i finansowania,
7. sieciowanie i współpraca (wymiana doświadczeń i rozpowszechnianie dobrych praktyk).

9.4. Harmonogram wdrażania Programu

Harmonogram wdrażania Programu ochrony środowiska dla Miasta Leżajska do 2020 r. przedstawiono w poniższej tabeli. Cele strategiczne i długookresowe będą realizowane w znacznie dłuższym okresie czasu, natomiast harmonogram realizacji Programu ochrony środowiska będzie cyklicznie się powtarzał tzn. wdrażanie poszczególnych kierunków działań, monitoring stanu środowiska oraz gromadzenie wskaźników skuteczności Programu ochrony środowiska będą prowadzone w sposób ciągły, a następnie co 2 lata opracowywany będzie raport z jego realizacji i dokonywana będzie ocena realizacji założonych celów.

Tabela 10. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska.

Lp.	Zadanie	Okres wdrażania						
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.	Opracowanie i zatwierdzenie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Leżajska							
2.	Wdrażanie celów długoterminowych Programu Ochrony Środowiska							
3.	Wdrażanie celów krótkoterminowych Programu Ochrony Środowiska - realizacja zadań priorytetowych							
4.	Monitoring jakości środowiska							
5.	Gromadzenie wskaźników skuteczności realizacji Programu Ochrony Środowiska							
6.	Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska							
7.	Ocena realizacji i weryfikacja Programu ochrony środowiska							

10. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Podstawą opracowania Programu ochrony środowiska dla miasta Leżajska na lata 2016 - 2020 z perspektywą do roku 2022 (POŚ) jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.), który nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy obowiązek opracowania programu ochrony środowiska.

Zgodnie z powyższą ustawą Burmistrz Miasta Leżajska sporządza Program ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Co 2 lata przygotowuje się raport z wykonania Programu.

Program zawiera ocenę stanu środowiska miasta leżajska z uwzględnieniem wskaźników ilościowych charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska w latach 2016 - 2020. Zagadnienia środowiskowe ujęto w podziale na najważniejsze komponenty środowiska dla Leżajska:

- jakość powietrza atmosferycznego,
- zasoby wodne,
- gospodarka odpadami,
- hałas,
- promieniowanie elektromagnetyczne,
- zasoby surowców naturalnych,
- gleby,
- gospodarowanie zielenią,
- gospodarka leśna,
- zagrożenia naturalne,
- poważne awarie przemysłowe,
- turystyka i rekreacja,
- transport.

Informacje środowiskowe zostały przedstawione w podrozdziałach, osobno dla każdego komponentu. Ocena aktualnego stanu środowiska w mieście pozwoliła wskazać problemy, jakie istnieją obecnie w Leżajsku w zakresie ochrony środowiska.

Za priorytetowe problemy ochrony środowiska należy uznać niewystarczającą jakość powietrza, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód. Problem w mieście stanowi także poziom hałasu i brak aktualnych danych pomiarowych na ten temat. Należy zauważyć także konieczności monitoringu cieków wodnych na terenie miasta. Na uwagę zasługuje również ochrona przyrody, w szczególności obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych.

Miasto Leżajsk zaliczone zostało do strefy podkarpackiej biorąc pod uwagę jakość powietrza atmosferycznego. W Programie Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej

opracowanym w kwietniu 2013 r. miasto Leżajsk sklasyfikowano na podstawie modelowania i obliczeń jako obszar z przekroczonym poziomem dopuszczalnym dla PM₁₀ w ujęciu 24-godzinny. Obszar Miasta Leżajska zakwalifikowano także do terenów z przekroczonym poziomem docelowym B(a)P w ujęciu rocznym. Głównymi źródłami zanieczyszczeń jest spalanie paliw konwencjonalnych w gospodarstwach domowych, a także transport.

W przypadku zanieczyszczeń gazowych objętych programem badań na terenie miasta Leżajska w roku 2013, tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen i ozon (w kryterium ochrony zdrowia) oraz dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i ozon (w kryterium ochrony roślin) osiągały niskie wartości stężeń i nie stwierdzono przekroczeń obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia.

Miasto Leżajsk należy do regionu wodnego Górnej Wisły. W Raporcie dla Obszaru Dorzecza Wisły JCWP „Malinianka” oraz „Jagódka” zostały zakwalifikowane jako silnie zmienione części wód, natomiast pozostałe dwa JCWP jako naturalne części wód. Stan wód w JCWP na terenie Leżajska w 2015 roku uznane zostały za zagrożone eutrofizacją ze źródeł komunalnych

Na terenie miasta występują obszary prawnie chronione: obszar Natura 2000 „Dolina Dolnego Sanu”, rezerwat przyrody „Las Klasztory” oraz użytki ekologiczne. Głównym bogactwem naturalnym Leżajska są lasy. Na części rozciągającego się w północnej części miasta obszaru leśnego (będącego pozostałością rozległej niegdyś Puszczy Sandomierskiej) utworzono rezerwat przyrody „Las Klasztorny”. Rezerwat powstał w celu zachowania dla celów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu mieszanego o cechach zespołu naturalnego, z bogatą i ciekawą florą, charakteryzującą stosunki przyrodnicze dawnej Puszczy Sandomierskiej. Wszystkie lasy położone w obrębie miasta są lasami ochronnymi

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dolina Dolnego Sanu” obejmuje najciekawsze i najbardziej cenne przyrodniczo fragmenty doliny Dolnego Sanu. Celem ochrony w obszarze jest zachowanie mozaiki siedliskowej charakterystycznej dla większych dolin rzecznych.

Hałas komunikacyjny występuje wzdłuż ciągów komunikacyjnych, dróg i ulic. Pozytywny wpływ na klimat akustyczny w Leżajsku ma obwodnica drogowa, która została wybudowana w ciągu drogi krajowej nr 77. Polepszenie nawierzchni ulic (z akustycznego punktu widzenia) oraz lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej poza strefami uciążliwości komunikacyjnych również wpływa dodatnio na klimat akustyczny

miasta. Hałas przemysłowy w Leżajsku nie jest uciążliwy, a w procesie pracy istniejących zakładów oraz ich zaplecza technicznego nie występują przekroczenia natężeń hałasu.

Z dniem 1 lipca 2013 roku obowiązki w zakresie utrzymania czystości i porządku przejęła Gmina. Na terenie miasta wprowadzono system selektywnej zbiórki odpadów. W Leżajsku wprowadzono obowiązek prowadzenia selektywnej zbiórki następujących odpadów: papieru, makulatury i opakowań wielomateriałowych, szkła bezbarwnego i kolorowego, tworzyw sztucznych i metali, przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, odpadów biodegradowalnych – zielonych.

Z analizy przeprowadzonych pomiarów przez WIOŚ, wynika, że na terenie miasta Leżajska nie stwierdzono przekroczenia norm w zakresie poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych.

Baza surowcowa Leżajska jest niewielka. Udokumentowane są cztery złoża, z czego eksploatowane jedynie dwa (gaz ziemny i kruszywa naturalne). Eksploatacja złoża gazu odbywa się przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. a nadzór nad eksploatacją sprawuje Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Krośnie. Eksploatacją złoża kruszywa naturalnego zajmuje się osoba prywatna.

Według rejestrów GIOŚ w obrębie miasta Leżajska w ostatnim czasie nie doszło do poważnej awarii. Zdarzenia takie miały incydentalny charakter jedynie w 2005 i 2007 r. Po każdej awarii podjęto działania mające zapobieganie występowaniu podobnych zdarzeń w przyszłości.

Wyniki z przeprowadzonych badań gleb należy stwierdzić iż pod względem zawartości metali, wszystkie spośród badanych próbek spełniają warunki klasyfikacji do grupy A, co pozwala na wielofunkcyjne użytkowanie gruntów. Przeciętne wartości arsenu, baru, chromu, kadmu, kobaltu, miedzi, niklu, i rtęci w glebach arkusza są identyczne lub zbliżone do wartości median w glebach obszarów niezabudowanych Polski. Nieco niższe wartości zanotowano dla cynku i ołowiu.

W kolejnych rozdziałach opracowania omówiono monitoring środowiska, edukację ekologiczną w mieście oraz przeprowadzono ocenę dotychczasowej polityki ochrony środowiska w gminie.

Rozdziały 6 i 7 zawierają strategię ochrony środowiska do roku 2022 dla miasta Leżajska. W rozdziale 6 zawarto cel nadrzędny i priorytety ekologiczne miasta. Cel

nadrzędny sformułowano zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i nadano brzmienie: Osiągnięcie trwałego rozwoju Miasta i zwiększenie atrakcyjności Leżajska poprzez poprawę środowiska przyrodniczego i rozwój infrastruktury.

Cele i kierunki ochrony środowiska do 2022 r. określono dla wszystkich analizowanych komponentów środowiska, dla edukacji ekologicznej oraz dla monitoringu jakości środowiska. Szczegółowe cele i proponowane do realizacji w latach 2016-2022 działania w podziale na wszystkie komponenty zamieszczono w harmonogramie rzeczowo-finansowym zadań przewidzianych do realizacji (rozdział 8). Na rozdział 9 składają się zagadnienia systemowe takie jak instrumenty zarządzania środowiskiem, wskaźniki monitorowania realizacji Programu a także analiza techniczno- finansowa realizacji Programu.

11. Wykaz użytych skrótów

GUS	– Główny Urząd Statystyczny
GZWP	– Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IUNG	– Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
JCW	– Jednolite Części Wód Podziemnych
KPGO	– Krajowy Program Gospodarki Odpadami
KPOŚK	– Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OChK	– Obszary Chronionego Krajobrazu
OOS	– Ocena Oddziaływania na Środowisko
OSO	– Obszary Specjalnej Ochrony
OZE	– Odnawialne źródła energii
PCB	– Polichlorowane Bifenyle
PEM	– Promieniowanie elektromagnetyczne
PIG	– Państwowy Instytut Geologiczny
PIG	– Państwowy Instytut Geologiczny
PKP	– Polskie Koleje Państwowe
PM10	– Pył zawieszony o granulacji do 10 µm
PM2,5	– Pył zawieszony o granulacji do 2,5 µm
PMŚ	– Państwowy Monitoring Środowiska
POŚ	– Prawo ochrony środowiska
RLM	– Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW	– Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SOO	– Specjalne Obszary Ochrony
UE	– Unia Europejska
UG	– Urząd Gminy
UM	– Urząd Miasta / Marszałkowski
UW	– Urząd Wojewódzki
WPGO	– Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WFOŚiGW	– Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	– Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
WSSE	– Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna